

Gardeners' World

Lente vol kleur!

Ontwerp je tuin

**Planten voor
jaarrond sfeer**

Monty's tips

**Een clematis
voor iedere tuin**

Groene school

**De moestuin
komt op stoom**

F&L

€ 6,99

BP8 1720618-398024

Verspeen en verpot je tomaten • Tuinier met gerecyclede spullen
Snoei bladverliezende struiken • Kweek de lekkerste kruiden

8,4

Lunteren | Gelderland | Nederland

De Werelt ***

3=2 special

- ✓ 3x overnachten
- ✓ 3x uitgebreid ontbijt
- ✓ Gratis parkeren

Tip! Bezoek de kamers en tuinen van Paleis Het Loo voor een kijkje in het leven van de Oranjes.

Al vanaf
115,50*
p.p.

8,8

Den Bosch | Noord-Brabant | Nederland

Golden Tulip Hotel Central ****

3-daags actie dinerarrangement

- ✓ 2x overnachten
- ✓ 2x uitgebreid live cooking-ontbijtbuffet
- ✓ 1x hoofdgerecht
- ✓ Gratis koffie- en theefaciliteiten
- ✓ Gratis gebruik fitnessfaciliteiten
- ✓ Gratis wandel- en fietsroutes
- ✓ Parkeren tegen gereduceerd tarief

Al vanaf
154,00*
p.p.

8,4

Vlissingen | Zeeland | Nederland

Strandhotel Westduin ****

3-daags actie dinerarrangement

- ✓ 2x overnachten
- ✓ 2x uitgebreid ontbijtbuffet
- ✓ 1x 3-gangendiner
- ✓ 1x borreltegoed (t.w.v. €5,- p.p.)
- ✓ Gratis gebruik fitnessruimte en infraroodsauna
- ✓ Gratis Nespresso op de kamer
- ✓ Gratis wandel- en fietsroutes

Al vanaf
109,00*
p.p.

7,9

Ermelo | Gelderland | Nederland

Hotel Heerlijkheid van Ermelo ****

3-daags actie dinerarrangement

- ✓ 2x overnachten
- ✓ 2x uitgebreid ontbijtbuffet
- ✓ 1x 3-gangendiner
- ✓ Gratis gebruik zwembad en fitnessfaciliteiten
- ✓ Gratis wandel- en fietsroutes

Al vanaf
119,00*
p.p.

Gratis!
t.w.v. € 105,-

**Boek in maart en ontvang
een wijnproeverij aan huis door een wijnkenner**

Boek via **Voordeeluitjes.nl/gw** of bel naar **0900 66 777 88** (25 c/m)

Alle aanbiedingen zijn geldig t/m 31 juli 2024 (m.u.v. feestdagen). Let op: de vermelde prijzen zijn vanaf en kunnen verschillen per aankomstdatum. De prijzen zijn per persoon (p.p.), o.b.v. twee personen in een standaardkamer, excl. administratiekosten (1-3 personen €14,95, 4+ personen €24,50 per boeking) en stads- en toeristenbelasting. Kijk online voor de volledige voorwaarden. Prijs-, druk- en zetfouten voorbehouden.

Vierde jaar op rij
Website van het Jaar

Lente-energie

De lente is losgebarsten, en ik voel me een ander mens! De krent (*Amelanchier*) in mijn voortuin bloeit zo mooi dat ik iedere ochtend te laat dreig te komen op de redactie, omdat ik eerst even blij moet staren. (Het helpt niet dat ik eigenlijk ook iedere zaailing eerst even water wil geven en een aai over de bol voor ik vertrek ...).

Door historisch veel regen en donker weer voelt het alsof dit voorjaar laat begon, ondanks het vreemd warme weer. We hadden echt een uitdagend jaar als tuiniers. Mijn moestuin was maandenlang alleen met een kano bereikbaar, en de grond was bij veel mensen zo nat dat werkzaamheden maanden later begonnen.

Veel tuiniers hebben zitten duimen voor het niet weggroten van de voorjaarsbollen in de doornatte grond. Bij mij valt dat gelukkig enorm mee. Sterker nog, ik verbaas me erover hoe goed alles zich erdoorheen heeft geslagen, zelfs de tulpen!

Door de langere dagen en het groen dat massaal uitloopt alsof er geen extreem weer is geweest, lijkt alles beter. Sterker nog, mijn winterdip voelt als iets uit een ver verleden en is weggebrand door de eerste zonnestralen en vogelgezang. Ik ben er dan ook van overtuigd op zonne-energie te werken. Alles lijkt mogelijk op een lange lentedag. Mijn hond Nova en ik (zij steelt de show op de cover deze maand, ik ken mijn plek ...) zijn nu iedere dag in de tuin te vinden. Dat mijn kas na een winter doorklussen helemaal af is helpt enorm, want vinden we het net te fris of te nat, dan werken we daar door. Laten we hopen dat het gezegde 'April doet wat hij wil' dit jaar betekent dat het een heerlijk gematigde aprilmaand wordt. Het liefst een bijna saaie weermaand, voor zover dat nog mogelijk is in een sterk veranderend klimaat.

Ik denk voor veel tuiniers te kunnen spreken als ik zeg dat ik hoop op groeizaam weer, met een zonnetje, afgewisseld door een buitje. En toch: het kan gaan sneeuwen, vriezen of hagelen, voor mij is de lente er, en die is er om te blijven. Weer of geen weer! Er is heel erg veel te doen in de tuin. Dit nummer staat dan ook ramvol met klusjes en tips die jou helpen een fantastisch seizoen tegemoet te gaan ... Geniet van deze tuinmaand!

Liefs,

Anne
awieggers@fnl.nl

Anne is ook op Instagram te vinden: @anne_wieggers

april 2024

Inhoud

Seizoen

- 10 Wij houden van april**
Het voorjaar is gearriveerd en dat stemt ons altijd weer vrolijk.
- 15 The Full Monty**
Monty verwelkomt onze hernieuwde band met de natuur.
- 16 Topkeuze**
Elke tuin zou druifhyacinten moeten hebben.
- 18 Red de bij**
Tips van de Bijenstichting.
- 20 Tuingast van de maand**
Het konijn (*Oryctolagus cuniculus*).
- 22 Kweken en eten**
Rukmini krijgt geen genoeg van zelfgekweekte radijsjes en pluksla.
- 26 Een oase aan leven**
Op kwekerij De Verwildering worden de productieve zomergroenten voorgezaaid.

OP DE COVER

FOTO: LIESBETH DISBERGEN

- 6** Lente vol kleur
- 32** Een clematis voor iedere tuin
- 40** Snoei bladverliezende struiken
- 43** Verspeen en verpot je tomaten
- 47** Tuinier met gerecyclede spullen
- 60** Planten voor jaarrond sfeer
- 72** Kweek de lekkerste kruiden
- 80** Makkelijk vermeerderen: succesvol zaaien
- 83** De moestuin komt op stoom

32

**Start het tuin-
seizoen goed met
Gardeners' World
lentekorting!**

Kijk op pagina 66 voor
aantrekkelijke kortingen
op jouw duurzame
tuinbenodigdheden.

43

60

Groene school

- 32 Hoge klimmers**
Monty plant laatbloeiende clematissen.
- 40 Jouw snoeimaand**
Frances Tophill snoeit een Forsythia in vorm.
- 43 Tomaten kweken in weer en wind**
Dit is de ideale tijd om tomaten te zaaien.
- 47 Zelf doen = besparen**
Dank oude spullen nog niet af, maar hergebruik ze in de tuin.
- 53 Vraag & antwoord**
We geven antwoord op tuinvragen.

Inspiratie

- 60 Een plek voor planten**
Alan helpt je een handje bij het kiezen van de juiste planten.
- 65 Inheemse held**
Gulden sleutelbloem (*Primula veris*).
- 72 Tintelende tuinkruiden**
Onze tips voor het kweken van de allerbeste kruiden ooit.
- 80 Makkelijk vermeerderen**
In dit eerste deel vertelt Nick Bailey hoe je succesvol opkweekt uit zaad.
- 83 Moeiteloos oogsten**
In april komt de moestuin op stoom. Zo raak je niet achterop.
- 90 Dierenleven**
Monty plant een pot voor bestuivende insecten.
- 94 In de moestuin van Helga**
Helga zet haar eerste planten in de nieuwe moestuin.

Aan de slag

- 98 Monty's maand**
- 101 Bloemen**
- 103 Adams tuintaak van de maand**
- 104 In de kas**
- 106 Groente en fruit**
- 108 De basis**
- 1110 Algemene tuintaken**

En verder

- 6 Prikbord**
- 8 In de tuin van**
- 37 Puzzel en win**
- 66 Gardeners' World Lentekorting**
- 112 Colofon**
- 113 Groeigids**

"De Bijenstichting heeft deze maand een heel leuke actie om bijen te helpen in onze tuinen. Op pagina 18 en 19 lees je meer!"

ANNE WIEGERS - HOOFDREDACTEUR

"Dit is de ideale tijd om clematissen te planten. Hun vrolijke verschijning laat de zomer stralen."

MONTY DON - TUINEXPERT EN PRESENTATOR

"Ik wil stiekem al heel lang een clematis, maar de keuze is overweldigend! Op pagina 32 biedt Monty de helpende hand."

HELGA KLUITER - REDACTEUR

"Ik hou van het kweken van tuin-kruiden en kan niet wachten om de bijzondere soorten op pagina 72 uit te proberen."

JOS HEIJMANS - REDACTEUR

"Het hergebruiken van spullen bespaart geld, geeft je tuin extra karakter en is ook nog eens leuk om te doen. De hergebruiktips vanaf p. 47 bieden volop inspiratie!"

IONA VAN DEN DRIES - REDACTEUR

Onze socials: @GardenersWorldNL

Welkom

Lees hier alles over wat er deze maand te doen valt op tuingebied, nieuws, weetjes en nog veel meer ...

Tulpenmanie

Wij zijn gek op tulpen, en in april bloeien ze uitbundig in al hun veelzijdige kleurenpracht.

Oorspronkelijk komen tulpen uit Turkije, maar de gekte die er in de zeventiende eeuw ontstond rond deze bloembol, was heel erg Nederlands. Er werd volop gespeculeerd in

Waar te koop?

Koop je bloembollen biologisch! Dan weet je zeker dat er geen gif gebruikt is in het hele kweekproces en kunnen bijen en andere insecten jouw tulpen met een gerust hart bezoeken. Je koopt ze onder andere hier:

De Warande
sterkebollen.nl
Natural Bulbs
naturalbulbs.nl
Huiberts
biologischebloembollen.nl
Bloemoloog
bloemoloog.nl

de tulpenhandel. In 1623 zou één enkele tulpenbol van de destijds populaire soort 'Semper Augustus' zelfs voor duizend gulden verkocht zijn. En dat terwijl het gemiddelde jaarinkomen op 150 gulden lag. Maar in februari 1637 stortte de handel van de ene op de andere dag in en dreigde voor de speculanten diepe armoede.

Wij zijn nog altijd gek op tulpen, maar gelukkig hoeven we daar tegenwoordig geen exorbitante bedragen meer voor te betalen. Als je afgelopen najaar tulpenbollen hebt gepoot, kun je nu volop genieten van hun prachtige bloemen. Dit zijn wat ons betreft een aantal must-haves.

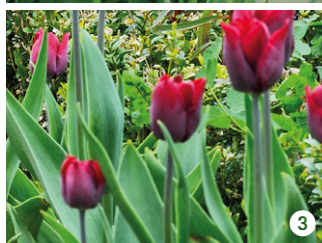
2 *Tulipa sylvestris*

De sierlijke, citroengele bloemen van deze botanische tulp zijn sterker dan ze eruit zien. Hij is perfect om in een gazon te laten verwilderen, want hij komt elk jaar terug.

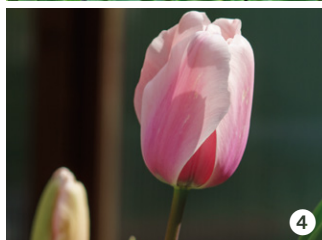
Bloei april-mei **Hoogte** 45 cm

2

3

4

5

1 *Tulipa clusiana* 'Cynthia'

Deze botanische tulp is vernoemd naar Carolus Clusius, die een grote rol speelde in de verspreiding van tulpen en aardappelen in Europa. De roomgele blaadjes van deze tulp zijn doortekend met een dikke streep kersenrood. **Bloei** april **Hoogte** 25 cm

3 *Tulipa* 'Ronaldo'

Voor de liefhebber van de superdonkere soorten is de zijdeachtige, donkerrode Triumph-tulp 'Ronaldo' een genot om te zien. Plant hem samen met lichtere tulpen voor een prachtig effect.

Bloei April-mei **Hoogte** 50 cm

4 *Tulipa* 'Pink Impression'

Deze tulpen uit de groep Darwin-hybriden zijn zacht maar toch een krachtige kleur roze, met een zachte groene tekening door de blaadjes. De grote bloemen staan op stevige stelen.

Bloei April-mei **Hoogte** 60 cm

5 *Tulipa* 'Salmon Impression'

Sluit de lente in stijl af met deze laatbloeier die heerlijk zalmroze bloeit. Naarmate hij rijpt, verkleurt hij subtiel, waardoor hij lang blijft boeien.

Bloei Mei-juni **Hoogte** 60 cm

AGENDA

Buiten op Landgoed Duivenvoorde

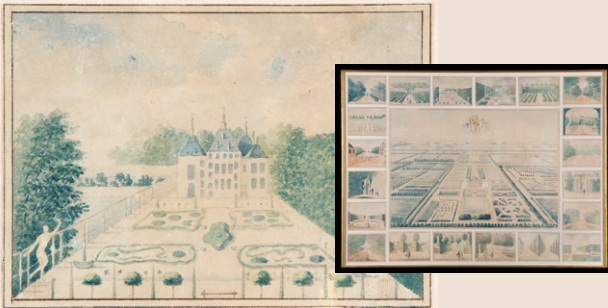
Wanneer: 25 april t/m 15 september

Waar: Landgoed Duivenvoorde, Voorschoten

Info: www.kasteelduivenvoorde.nl

Ontdek tijdens de tentoonstelling 'Buiten op Landgoed Duivenvoorde' een unieke collectie van kaarten en tekeningen van historische tuinontwerpen. Binnen in het kasteel vertelt de tentoonstelling het verhaal van de tuinen, het gebruik door de familie en het onderhoud door het personeel aan

de hand van foto's, jurken, schetsboeken en bijna honderd andere nog nooit eerder getoonde persoonlijke objecten uit de familiecollectie. Voor de buitenmens zijn er extra activiteiten zoals vogel- en vleermuis-spotten, seizoenswandelingen met de landgoedopzichter, en historische tuinrondleidingen.

Kom in de Kas

Wanneer: 6 en 7 april

Waar: Diverse locaties in Nederland

Info: www.komindekas.nl

Het eerste weekend van april zetten kwekers in 18 regio's door het hele land de deuren van hun kas open. De kwekers laten die dagen hun liefde voor het vak zien en vertellen daarnaast alles over hoe zij omgaan met energie, water en voedingsstoffen. Ook aan de kinderen is gedacht; voor hen zijn er diverse activiteiten georganiseerd. Kijk op de website

Meer evenementen

Plantendag

21 april
Arboretum Kalmthout, Kalmthout
arboretumkalmthout.be

Bollendag Demen

21 april
De Tuinen in Demen, Demen
detuinenindemen.nl

Lentemarkt

20 april
De Boschhoeve, Wolfheze
boschhoeve.nl

om te zien welke kassen bij jou in de buurt meedoen aan deze 46e editie van Kom in de Kas.

Luistertip!

Podcast 'Toekomst voor Natuur'

Anthonie Stip (32) is natuur-beschermmer én podcastmaker bij De Vlinderstichting. Regelmatisch ontstaan ideeën voor nieuwe afleveringen van zijn podcast *Toekomst voor Natuur* als hij bezig is in zijn tuin. "Onder het zaaien, wieden en snoeien kan ik mijn gedachten heerlijk laten gaan. Een briljant idee voor mijn podcast is dan zó geboren!"

In de podcast *Toekomst voor Natuur* – te beluisteren via vrijwel alle grote podcastplatforms, waaronder Spotify en Apple –

verkent Anthonie elke twee weken een actueel of belangrijk natuuronderwerp met spraakmakende gasten uit Nederland en België. Anthonie: "We moeten het echt hebben over welke toekomst we voor natuur weggelegd zien in onze samenleving. Ik doe dat vanuit inspirerende verhalen van mensen die daar dagelijks mee bezig zijn. Natuur is zó veelzijdig, dat verwondert mij elke dag weer!" anchor.fm/toekomst-voor-natuur

TOEKOMST VOOR NATUUR

Onze socials: @GardenersWorldNL

Lezers helpen lezers

Wil jij je medetuiniers ook helpen met jouw tuintips of handigheidjes? Deel het via redactie@gardenersworldmagazine.nl.

Horticultural grit vervangen

Op onze website schrijven wij in het artikel "Wat is horticultural grit en hoe vervang je het?" over zand als alternatief. "Maar", zo schrijft Hilde Habraken ons, "er is nog een mogelijkheid: fijn aquariumgrind. Je geraakt er makkelijk aan in dierenwinkels, de prijs valt goed mee en je hebt zowel extra fijn grind als iets grover grind." Dank voor de tip, Hilde!

Upcycle je yoghurtbekers

Voor de liefhebbers van (Griekse) yoghurt heeft Jan van Antwerpen uit het Friese Noordwolde een tip waar hij zelf regelmatig gebruik van maakt. "Knip een yoghurtbeker net

onder 'Griekse' doormidden. Leg de bodemhelft op een pannensponsje en prik er wat gaatjes in. Dan krijg je verzonken lopende gaatjes naar onderen. Druk dan de onderhelft in de omgekeerde bovenhelft. Doe het deksel er weer op, je hebt nu een waterdichte schotel. De pot zweeft nog net boven het deksel. Je hebt nu een ideale en stevige zaaibak."

**IN
JOUW TUIN**

Wil jij iets vertellen
over jouw tuin?

Ga naar [gardenersworld
magazine.nl/jouw-tuin](https://www.gardenersworldmagazine.nl/jouw-tuin)
en stuur ons jouw
verhaal.

In de tuin van ...

Nancy van den Boom

Toen wij drie jaar geleden in Schagen kwamen wonen, waren voor- en achtertuin rechttoe rechtaan met veel stenen en weinig groen. Ik zocht naar inspiratie voor verandering en kreeg deze toen ik door de buurt liep en daar een prachtige tuin zag.

Die prachtige tuin was er eentje met hoekjes, zon- en schaduwplekken, veel verschillende planten en bomen. Met dit als voorbeeld heb ik meteen actie ondernomen om onze eigen achtertuin een metamorfose te geven. Helemaal geïnspireerd!

Met mijn man heb ik mijn idee besproken en al snel hebben we doorgepakt – samen met een kennis die ons enorm geholpen heeft met het verwijderen en afvoeren van de stenen. Een flinke klus, maar met elke steen die verdween werd ik blijer! Ik kon al mijn ideeën kwijt in de achtertuin van 12 bij 6 meter.

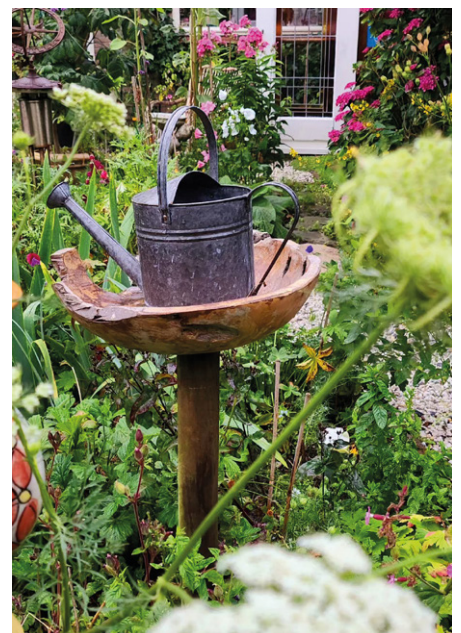
“De tuin is een groene, bloeiende oase geworden.”

Denk aan grindpadjes, heel veel borderplanten, bomen, een stukje gras en drie plekken om te kunnen zitten en genieten. Maar ook planten die er al stonden hebben we opgenomen in het plan.

Dankzij alle lagen lijkt de tuin in zijn nieuwe vorm veel groter dan eerst en het is een groene, bloeiende oase geworden. Vogels komen badderen en insecten vliegen af en aan op de vele soorten bloemen. Deze tuin maakt mij gelukkig en wanneer er vrienden op bezoek komen, genieten zij volop mee van deze prachtige plek waar wij zoveel mogelijk zijn.

Ik heb gekozen voor vaste planten, heel divers in kleur, hoogte en bloeiperiode. Maar ook zaaigoed, zoals mijn favoriete roze *Malva* en cosmea's, en natuurlijk ook zonnebloemen, die letterlijk het bloeiend hoogste punt zijn!

Het meest trots ben ik op de gehele metamorfose die je kunt realiseren en hoe prachtig de natuur inspringt op zo'n idee en los gaat. De sfeer die er ontstaat, waar je omringd wordt door groen en kleur, waar je gelukkig kunt zijn ... En waar het ook heerlijk tuinieren is, terwijl een merel baddert en tortelduiven op de boog zitten en uitkijken over de weelde van hun tuin!

*“Het is hier zonder jou
zo kil en grijs,
Alles komt tot leven, lente,
ik hou zo veel van jou.”*

Anouk

Wij houden van april

Het voorjaar is gearriveerd en dat vieren we met een lied. Er zijn veel liedjes die het voorjaar bezingen, maar één van de mooiste lofzangen op de lente is die van Anouk uit 2018. Een pakkende regel uit het refrein vind je op de pagina hiernaast, maar wat dacht je van deze? “Ja, we krijgen weer een uur erbij. Ik zie meisjes paraderen. Jongens die van alles proberen. Om met hen te zijn. Ja, ik voel de kou is voorbij. Ja, je bent er weer!” Toch moeten we ook in deze maand bedacht zijn op een paar regenbuitjes. En dat is maar goed ook, want zonder een flinke plens bloeit en groeit er niets in de tuin.

STERREN VAN DE MAAND

Tulipa Purple Crystal, T. ‘Mistress’, T. ‘China Pink’ en T. ‘Burgundy’

De onsterfelijke woorden van Herman Emmink schieten ons meteen te binnen als we de kleurenpracht van tulpen zien na de eindeloze grauwhed van de winter: “Duizend gele, duizend rode, wensen jou het allermooiste. Wat mijn mond niet zeggen kan, zeggen tulpen uit Amsterdam.” Onze tuinen schitteren plotseling met de allermooiste tinten. Natuurlijk, we hadden sneeuwkllokjes, narcissen, irissen en akonieten, maar het is pas echt lente zodra de tulpen opkomen.

Tulpen moeten eind najaar geplant worden, zodra het kouder wordt. Als je ze te vroeg plant, lopen ze meer risico op de schimmelziekte tulpenvuur.

Hoogte x Breedte 40-60 cm x 15 cm

April betekent voor mij tulpen. Dat zie je wel op de cover! Wil je hier volgend jaar ook van genieten? Op pagina 6 vind je een lijstje met duurzame verkooppunten.

GOUDKOORTS

Het is niet moeilijk om een liedje te vinden over rozen. Toon Hermans gaf ons er 24 en van Ronnie Tober moesten we ze naar Sandra brengen. Maar die gaan bijna altijd over rode rozen. Deze kanariegele, vroeg bloeiende klimmer zijn wij nog niet tegengekomen in een een lied. De Belgische zanger Bart Herman heeft in elk geval de kleur goed: "Want ik breng je toch zo graag die gele rozen. En dan drinken we samen onze wijn."

Rosa banksiae 'Lutea'

Rozen zijn eenvoudig te stekken: plant in het najaar een stengel ter grootte van een potlood in de aarde en wacht een jaartje.

H x B 8 m x 3 m

OPVALLENDE SCHOONHEID

Veel Nederlandstalige popliedjes zijn vruchtbare grond voor een beetje voorjaarsgevoel. Zo kan het zomaar zonnestralen regenen. Jeroen van der Boom verwoordde het ook treffend: "Er vliegen levensgrote vlinders door mijn leven. Ik zweef door de dag. Ik kom los van de grond dankzij jou." Nu komt deze sleutelbloem niet zo ver los van de grond, aangezien het een bodembedekker is, maar prachtig is hij wel.

Primula auricula

Houd hem droog in de winter, want natte voeten zijn dodelijk voor veel aurikels. Deel de planten in het voorjaar.

H x B 15 cm x 15 cm

HARTVERSCHEUREND

Deze elegante vertoning van witte bloemetjes heet bij ons 'gebroken hartje', en als er één onderwerp ruim bezongen is, dan is het wel hartzeer. De aanblik van deze bloem is kalm en rustgevend en daar hoort pianomuziek bij, inclusief de getergde stem van Frank Boeijen. In het nummer 'Gebroken hart' heeft hij het over 'ik hoor de vogels fluiten' en hoewel hij ze liever de boom uitkijkt, voert het ons toch weer de tuin in.

Lamprocapnos spectabilis 'Alba'

Zet hem in de volle zon of in halfschaduw. Wordt niet graag gedeeld, dus je kunt beter wortelstekken nemen in het voorjaar. **H x B** 60 cm x 45 cm

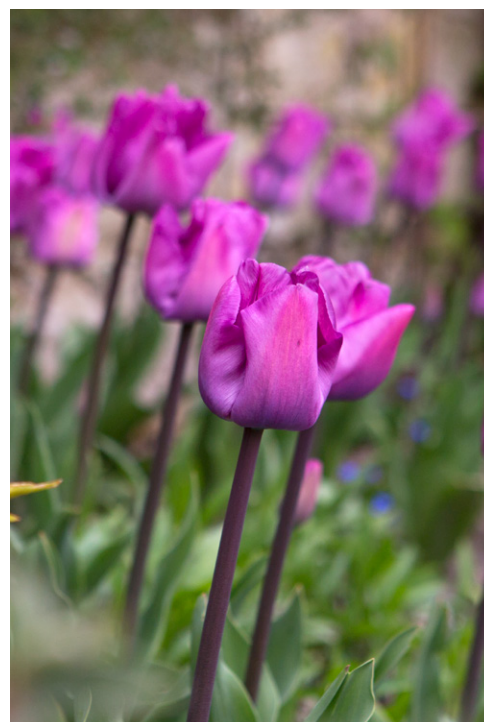

TOETERS EN BELLEN

Je dacht vast dat we geen muzikale connectie konden maken met deze plant, maar niets is minder waar. Kruipend zenegroen is namelijk lid van de lipbloemenfamilie en met je lippen kun je prachtig mooie blaasmuziek maken. En wie anders dan Gé Reinders kan met 'bloasmeziek' een 'sjoon verhaal vertellen'?

Ajuga reptans 'Atropurpurea'

Staat het liefst in lichte schaduw en is een prachtige bodembedekker. Makkelijk te vermeerderen door te scheuren in voor- of najaar. **H x B** 15 cm x 1 m

EEN VLEUGJE MAGIE

Voor het geval je mocht denken dat wij onze muziek alleen maar uit de oude doos halen, noemen we voor deze tulp niet Marillion, Nick Cave of The Kinks, die allemaal liedjes met 'Lavender' in de titel hebben. We stellen graag Teske (de Schepper) aan je voor. Deze vlogger en youtuber maakte het lied 'Lavendel'. Het heeft weliswaar niets met deze tulp te maken, maar ze voelt zich 'goe-oe-oed'. En waarom ook niet?

Tulipa 'Magic Lavender'

Tulpen zijn uitstekende plukbloemen, maar laat ze eerst volzuigen met water voor je ze op vaas zet. **H x B** 50 cm x 20 cm

The Full Monty

Peinzend over vergankelijkheid viert **Monty** onze hernieuwde band met de natuur en de voordelen van planten voor toekomstige generaties.

“Geen enkele van Capability Browns tuinen kwam gedurende zijn leven tot wasdom.”

Als ik wist dat ik over zes maanden zou sterven, wat zou ik dan in de tuin doen? Misschien zou het idee om iets te planten voor een toekomst die ik niet kan delen zinloos lijken. Maar ik betwijfel het. Tuinieren overstijgt de tijd. Tuinen bestaan nooit alleen op een bepaald moment. Ze zijn als de lucht of een rivier. De rest zijn passanten, inclusief, zo lijkt het, jij en ik.

Neem me niet kwalijk als dit een beetje morbide lijkt. Het is deels een leeftijds-kwestie (ik ben nu precies zo oud als mijn vader was toen hij stierf), deels omdat ik de afgelopen twee jaar betrokken ben geweest bij een prachtige nieuwe tuin die vrijwilligers aan het aanleggen zijn in St Michael's Hospice in Hereford, en deels omdat ik hou van het idee dat tuinen tijd en geschiedenis overstijgen.

Ik rijd vaak door het midden van het park dat Capability Brown rond Berrington Hall, vlakbij Leominster, heeft aangelegd. Het staat vol met prachtig volgroeide bomen – maar ook met nog veel meer jonge boompjes die door de National Trust zijn geplant als onderdeel van het herstel van Browns ontwerp. Brown heeft nooit iets anders gezien dan de jonge boompjes, en niet alleen omdat Berrington Hall een van zijn laatste projecten was. Geen van zijn ontwerpen zijn tijdens zijn leven volledig tot wasdom gekomen. Over het algemeen gold dit ook voor de opdrachtgevers. Zij geloofden in hem en hadden de vooruitziende blik om veranderingen aan te gaan die ze nooit volledig gerealiseerd zouden zien, maar die er wel zouden zijn voor toekomstige generaties.

Dit was een grote verandering ten opzichte van de Hollandse tuinen die voorafgingen aan onze informele stijl, belichaamd door mijn held William Kent en de veel praktischer ingestelde Lancelot Brown. De formele vormsnoei van de late 17e en vroege 18e eeuw (waarvan het beste voorbeeld de Privy Garden in Hampton Court is) was nooit bestemd om te volgroeien. De natuur werd voortdurend op afstand gehouden. Wanneer de vormgesnoeide taxuskegels te groot werden, werden ze vervangen door kleinere. De verandering in houding in het midden van de 18e eeuw was een waardering van de

natuur als iets waar de mens mee kon samenleven in plaats van zich ertegen te verzetten. Met een 21e-eeuwse blik kan je hier cynisch over zijn: alleen de allerrijksten hadden de luxe om van dat privilege gebruik te maken en een landschapspark te maken. Maar het was kenmerkend voor een verschuiving in het denken dat nooit meer is weggegaan. In plaats van dat een tuin losstaat van de natuur, maakt hij er nu meer dan ooit deel van uit.

Ik wil hier niet naïef over zijn. Er worden nog steeds veel te veel schadelijke chemicaliën verkocht en helaas nog steeds gebruikt om zogenaamd ‘ongedierte’ te bestrijden; er worden nog steeds te veel identieke planten gemaakt in ‘plantenfabrieken’; er zijn nog steeds voorstanders van turf in de tuinbouw; er zijn nog steeds te veel mensen die kunstgras neerleggen uit naam van netheid en gemak.

Maar de meeste mensen – en vooral mensen onder de 40 – willen betrokken zijn bij de natuur en willen tuinen die aansluiten bij het levensritme dat vanuit hun achtertuin de hele wereld overgaat. Alles is met elkaar verbonden en dat wordt gezien als een prachtig, versterkend concept dat in een tuin meer tot zijn recht komt dan in enig ander onderdeel van het dagelijks leven.

Dus ik ben er vrij zeker van dat als een dokter me met een ernstig gezicht vertelde dat het er niet zo goed uitzag, ik meer dan ooit zou willen planten, zaden zou willen verzorgen die ik waarschijnlijk nooit zou zien bloeien en struiken zou willen snoeien waarvan de nieuwe scheuten de volgende lente bloemen zouden dragen en waar ik nooit van zou kunnen genieten.

Ik heb een rij eikenboompjes in het kweekbed op Longmeadow, gekweekt uit eikels die mijn vrouw een paar jaar geleden meenam van een wandeling. Ik zou er een voor elk van mijn kleinkinderen planten, wetende dat zelfs hun kleinkinderen deze eiken niet tot bloei zouden zien komen – en zo hoort het ook.

Monty

Topkeuze

Druifhyacinten

Het zijn geen druiven en ook geen hyacinten, maar elke tuin zou ze moeten hebben.

De naam klinkt misschien een beetje vergezocht: druifhyacint (ook blauwe druifjes genoemd). Maar toen deze sierlijke kleine bollen voor het eerst bij ons werden geïntroduceerd, hadden welgestelde plantenliefhebbers waarschijnlijk ook druiven in een kas staan. De gelijkenis tussen de trossen piepkleine blauwe bloemen van de *Muscari* en de grotere trossen op de druivenrank was voor hen duidelijk.

De hyacint werd al veel eerder vanuit Azië in Europa geïntroduceerd en werd al snel populair en op grote schaal gekweekt door welgestelde tuiniers – vooral vanwege de geur.

En zo kwam de naam van een plant tot stand. Elementen werden samengevoegd, overeenkomsten werden herkend en verschillen over het hoofd gezien. Een 15 cm hoge bol met kleine bloemetjes werd gekoppeld aan een woeste eetbare klimplant en een heerlijk geurende Aziatische schat.

Het zijn bollen, ze zijn blauw, ze lijken op druiventrossen. We snappen het. Alleen zijn er nu ook witte en roze. Sommige geuren zelfs lekker, hoewel het idee dat de bloemen naar druivensap ruiken ons wel wat overtrokken lijkt.

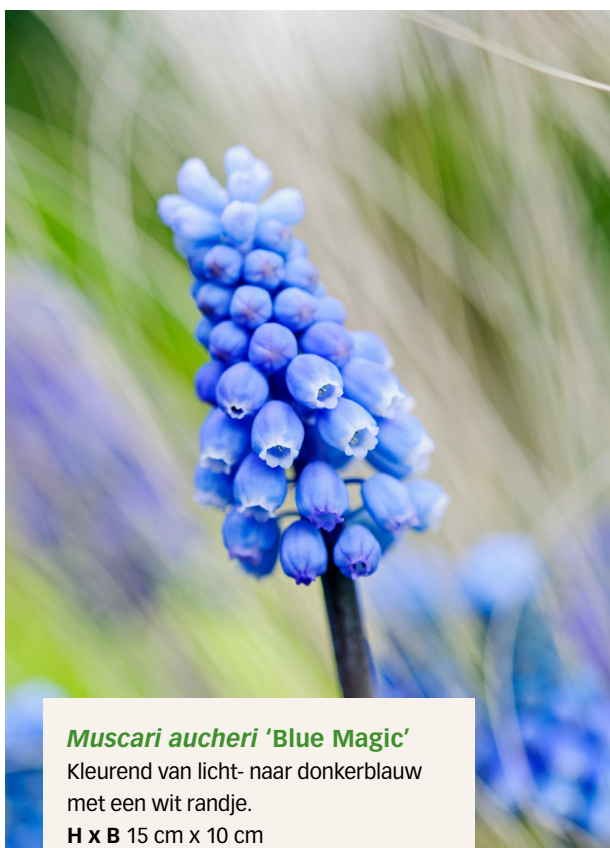
■ **Standplaats** Blauwe druifjes staan graag in goed drainerende, neutrale tot zure grond. Vermijd zeer rijke omstandigheden en drassige grond. *Muscari* gedijt goed in schaduwrijke en open, zonnige plekken in borders, in het gras, verhoogde bedden en potten. Winterhard.

■ **Planten** Plant 8 cm diep en 8 cm uit elkaar vroeg in de herfst en laat dan ongemoeid om gestaag te groeien. Als ze uiteindelijk te dicht op elkaar staan, graaf ze dan op en plant ze opnieuw met een tussenruimte van 8 cm.

■ **Verzorging** Voeden is niet echt nodig, maar een beetje universele meststof zodra het loof opkomt geeft vermoeide bollen een opkikker.

M. armeniacum 'Valerie Finnis'

Fijne, lichtblauwe klokjes, die beter opvallen dan de donkerblauwe variëteiten. **Hoogte x Breedte** 15 cm x 10 cm

***Muscari aucheri* 'Blue Magic'**

Kleurend van licht- naar donkerblauw met een wit randje.

H x B 15 cm x 10 cm

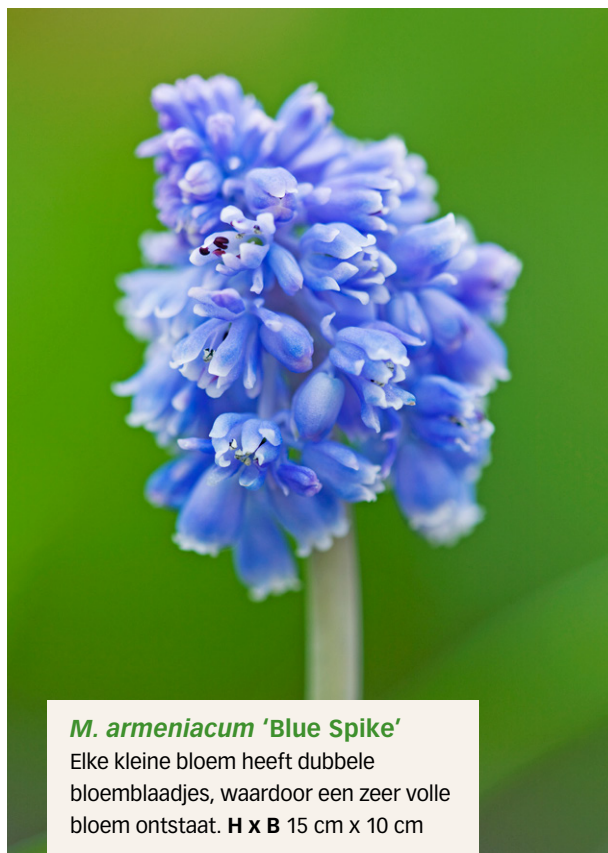
***M.* 'Pink Sunrise'**

Witte knoppen aan het uiteinde openen zich tot roze klokjes in een dichte tros.

H x B 15 cm x 10 cm

***M. armeniacum* 'Siberian Tiger'**

Heeft geurende bloemen van het zuiverste wit, die openen uit groene knoppen. **H x B** 15 cm x 10 cm

***M. armeniacum* 'Blue Spike'**

Elke kleine bloem heeft dubbele bloemblaadjes, waardoor een zeer volle bloem ontstaat. **H x B** 15 cm x 10 cm

Muscari

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Planten												
Bloei												

DOE MEE EN WIN

Doe mee met de B&B voor Bijen Challenge van de Bijenstichting en win mooie prijzen! Scan de QR-code voor meer informatie.

Bijenportret De roodpotige groefbij

De roodpotige groefbij komt uit de familie van groefbijen. De bij dankt zijn naam aan het lengtegroefje op het uiteinde van het achterlijf. In Nederland zijn 53 verschillende soorten bekend. Deze bij vind je in kleine aantallen en hij leeft op allerlei bodemsoorten, zoals heidevelden, stadsparken, tuinen en in de bossen.

Zowel de vrouwtjes als de mannetjes van de roodpotige groefbij hebben opvallende witte haarbandjes op

het achterlijf. De bovenkant van het borststuk is bruin behaard. Het vrouwtje heeft oranjeachtige beharing op haar achterschenen en voeten en haar kop is wat breder. De mannetjes zijn vaak slanker en langgerechter. Deze bij heeft een lengte van 9 tot 11 millimeter.

De volwassen bevruchte vrouwtjes overwinteren. Als zij uit haar winterslaap ontwaakt, graaft ze zelf, of samen met werksters, een nest in de grond. Dit nest

kan wel 20 centimeter diep zijn met vijf tot acht broedcellen. In elke cel legt het vrouwtje een stuifmeelbolletje met daarop een eitje. Het vrouwtje blijft bij haar jonge broed tot de werksters uit het zomerbroed (eerste leg) komen. De werksters vergroten vervolgens het nest. De hoofgang krijgt nu meerdere schuin weglappende zijgangen en kan dan een diepte van meer dan 30 centimeter bereiken. Het aantal broedcellen kan vervolgens

oplopen tot wel 25. Als de jonge vrouwtjes gepaard hebben overwinteren zij in de zomernesten of graven aparte winteronderkomens, ver van het geboortenest.

De roodpotige groefbij vliegt van maart tot oktober, waarbij de maand mei de belangrijkste periode is voor de vrouwtjes. Begin augustus is de belangrijkste periode voor de mannetjes. Dan vindt de paring plaats, waarna de mannetjes sterven.

Red de bij

Bed & Breakfast voor Bijen Challenge

De maand april is voor velen de start van het tuinseizoen. Het is een mooi moment om in je eigen tuin aan de slag te gaan. Wellicht kan de tuin aangevuld worden met vaste planten, inheemse planten of zaaigoed. En als je de bijen wilt helpen, dan is het belangrijk om de juiste plantensoorten te kiezen. Creëer een mooie plek voor de bijen waar ze hun eigen B&B hebben. Heb je hierbij wat hulp nodig? Doe dan mee met deze Challenge van de Bijenstichting en ontvang handige tuintips waarmee je jouw tuin bijvriendelijker kunt maken. Door deel te nemen kun je ook nog leuke prijzen winnen. Wil je meer weten over de Bed & Breakfast voor Bijen Challenge? Kijk dan op de website: [bijenstichting.nl/challenge](https://www.bijenstichting.nl/challenge).

De Bijenstichting

zet zich in voor bijen en beschermt ze tegen uitsterven.

Via cursussen, workshops en open dagen leer je alles over bijen. Je kunt ook altijd een kijkje komen nemen in de demonstratietuin in Vorden, waar met veel vrijwilligers gewerkt wordt aan de bloemenborders. Iedere maand geeft de Bijenstichting ons de perfecte tips om onze tuinen nog natuur- en bijvriendelijker te maken.

www.bijenstichting.nl

Tuingast van de maand

Het is druk in onze tuinen. Vogels broeden en bijen verzamelen stuifmeel en nectar om mee te nemen naar hun nesten. Kikkervisjes komen tevoorschijn en insecten planten zich verwoed voort. Laten we hopen op een ideale mix van zonneschijn en buien om ze op weg te helpen. Laat bladluizen en rupsen op planten zitten zodat vogels ze aan hun kuikens kunnen geven, houd gazons lang, maak houtstapels en bladhopen en zorg voor een grote, open composthoop. Als we een droge lente hebben, besproei planten dan met regenwater zodat ze nectar blijven produceren. Zorg ervoor dat er wat modder op de grond ligt voor rosse metselbijen en huiszwaluwen om nesten te maken.

Dit kun je tegenkomen

Konijn, *Oryctolagus cuniculus*

Konijnen zijn kleiner dan hazen en meer zandkleurig. Konijnen komen overal voor waar ze een hol kunnen maken en ze eten een breed scala aan planten, waaronder grassen, granen, groentegewassen en jonge loten.

Het complexe ondergrondse netwerk van holen, een zogenaamde burcht, wordt grotendeels door het vrouwtje gemaakt. De grootte hangt af van het aantal konijnen dat erin huist – sommige kunnen wel dertig dieren herbergen. Er wordt één nest van drie tot zeven jongen per maand geboren. Het vrouwtje maakt haar nest met gras en zachte vacht van haar borst en buik. Haar jongen worden blind, doof en bijna kaal geboren, maar worden na drie weken gespeend en zijn al na vier maanden geslachtsrijp. We worden echter nooit overspoeld met konijnen, omdat ze worden opgegeten door verschillende roofdieren, waaronder

Rosse metselbijen zijn nu druk aan het bestuiven.

vossen, dassen, buizerds, wezels, katten, hermelijnen en bunzingen. De verschrikkelijke ziekte myxomatose verwoest helaas ook nog steeds konijnenpopulaties.

Kijk ook uit naar

- Rosse metselbijen die appelbloesem bestuiven.
- Gierzwaluwen die vanuit Congo migreren. De eerste arriveren deze maand.
- Padden leggen hun eieren in snoeren en zijn daarmee later dan kikkers. Hun kikkervisjes zijn zwart en leven in scholen, net als vissen.

“Konijnen paren van januari tot augustus, met één nest van drie tot zeven jongen per maand.”

Konijnen komen overal voor waar ze een hol kunnen maken. Hun herbivore dieet bestaat uit grassen, groentegewassen en jonge loten.

Weinig ruimte veel smaak

Rukmini Iyer kan deze maand geen genoeg krijgen van zelfgekweekte radijsjes en pluksla.

In april zijn zelfgekweekte radijsjes ongetwijfeld mijn favoriete groente. Ze smaken totaal anders dan alle radijsjes die ik ooit heb gekocht, inclusief de radijsjes van de boerenmarkt.

Om in april zomerradijsjes te kunnen oogsten, moet ik in februari binnen zaaien. Ze zijn pittig, knapperig en heerlijk en ik kweek ze elk jaar weer in elke pot of bak die ik maar kan vinden. Vrienden zijn altijd zo onder de indruk dat ze na het eten niet zonder wat zaadjes de deur uitgaan.

Ik houd ook van gemengde pluksla. Van deze slabladeren heb ik geleerd hoe winterhard planten kunnen zijn. De zaailingen die ik binnen zaai en opkweek zijn minder sterk dan de pluksla die in een koude bak aan zijn lot wordt overgelaten. Maar de planten die ik buiten zaai zijn het sterkst van allemaal: in de winter hebben ze op wonderbaarlijke wijze temperaturen van -7 °C overleefd en daarna waren ze nog steeds perfect voor een salade.

“Radijsjes zijn pittig, knapperig en heerlijk en ik kweek ze elk jaar weer in elke pot of bak die ik maar kan vinden.”

■ **Rukmini Iyer** is culinair schrijfster, foodstyliste en auteur van de Bakplaat-boekenreeks. Daarnaast kweekt ze haar eigen groenten. Haar nieuwste boek heet India Express.

Geroosterde feta met hazelnoten en radijsjes

Geroosterde feta past perfect bij pittige, zelfgekweekte radijsjes en pluksla. De smaken van de hartige kaas en frisse slabladeren vormen een heerlijke combinatie – en de hazelnoten zorgen voor een krokant accent. Ik serveer dit als voorgerecht en met een beetje geluk kun je in april buiten eten.

VOOR 4 PERSONEN

VOORBEREIDING 10 minuten

BEREIDING 20 minuten

INGREDIËNTEN

- 200 g fetakaas
- 50 g hazelnoten, gehalveerd
- Extra vergine olijfolie
- Versgemalen zwarte peper
- 1 handvol verse radijsjes
- 1 citroen, sap en geraspte schil
- 2 tl honing
- Bosje bieslook, fijngehakt
- Zeezout
- Een paar flinke handen verse pluksla

BEREIDINGSWIJZE

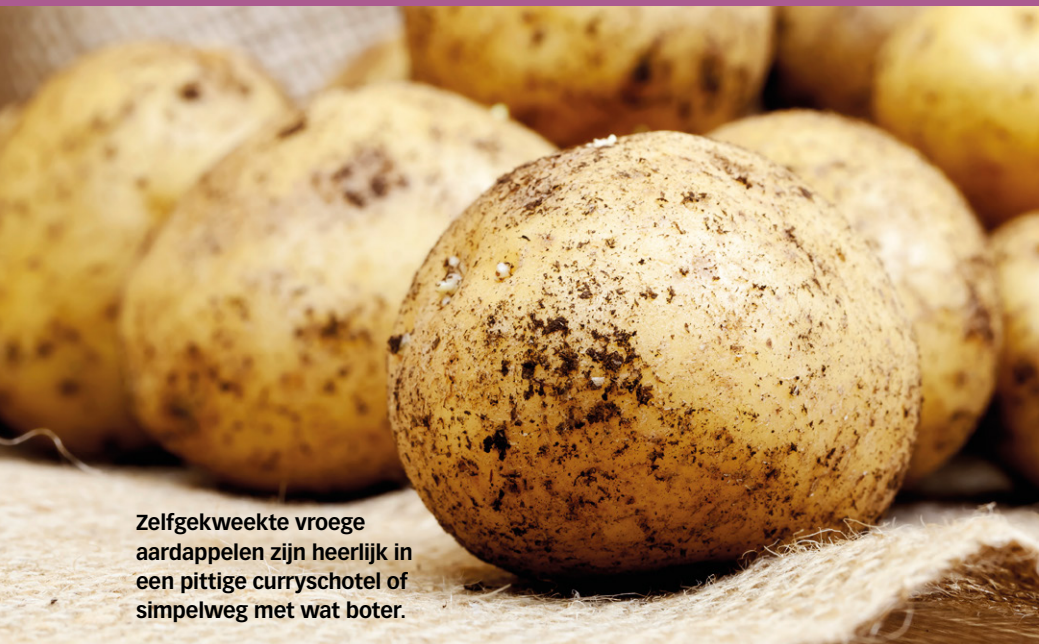
1 Verwarm de oven voor op 180°C (hete lucht) of 200°C (conventioneel). Leg de feta in een beklede ovenschaal, strooi er de hazelnoten op, druppel er 1 el olijfolie overheen en breng op smaak met versgemalen zwarte peper. Zet 20 minuten in de hete oven.

2 Snijd de radijsjes in dunne plakjes. Leg ze in koud water. Meng citroensap, geraspte citroenschil, 45 ml olijfolie, honing, bieslook en zeezout tot een dressing.

3 Nadat je de feta uit de oven hebt gehaald, meng je de helft van de dressing door de slabladeren. Leg de sla op een serveerschotel. Leg de feta op de sla en giet de rest van de dressing erover. Dien meteen op.

Andere smaken uit de tuin

Zelfgekweekte vroege aardappelen zijn heerlijk in een pittige curryschotel of simpelweg met wat boter.

Asperge is een groente die ik graag zou willen kweken, maar omdat ik zo weinig ruimte heb, zal ik niet snel een gewas planten waarvan ik pas na twee jaar kan oogsten. Gelukkig zijn er de hele maand heerlijke asperges van eigen bodem verkrijgbaar – en die zijn vele malen lekkerder dan asperges die vanuit het buitenland worden ingevlogen. Wanneer ik genoeg heb van de traditionele geblancheerde asperges met boter, dan schakel ik over op asperges met zalm en zelf-gemaakte hollandaisesaus of geroosterde asperges in een jasje van Parmezaanse kaas.

Het is nu ook het seizoen van de vroege aardappelen, zoals **International Kidney**, die je in grote potten of zakken kunt kweken. Ze smaken heerlijk met gesmolten gezouten roomboter, maar als je trek hebt in een minder traditioneel gerecht, probeer dan eens de klassieke Bengaalse aardappelcurry (aloo dum) die bij speciale gelegenheden wordt geserveerd. De aardappelen worden bereid in een bedrieglijk eenvoudige maar rijke tomatensaus met laurier, kaneel en kardemom. Vraag of iemand je helpt om de gekookte aardappelen te schillen voordat ze de saus in gaan.

Aan de slag

April is een drukke maand voor groente-kwekers. Wanneer de grond begint op te warmen, kun je buiten wortelgroenten zaaien, zoals wortelen en rode bieten. Vorst-gevoelige courgettes zaai je binnen voor.

■ **Wortelen** Zijn zowel in de vollegrond als in potten heel gemakkelijk te kweken. Dit jaar heb ik de variëteit 'Touchon' in rijen in diepe bakken gezaaid, in een mengsel van potgrond en veel scherp zand. Dun de zaailingen uit tot op een tussenruimte van 3 cm. Je zult in juni of juli kunnen oogsten. En vergeet niet om achtereenvolgens meerdere partijen te zaaien als je daarvoor de ruimte hebt.

■ **Courgettes** Zaai courgettes in kleine potten. Zet die op een zonnige plek – binnen een paar dagen ontkiemen de zaden tot flinke zaailingen. Wanneer ze groot genoeg zijn – en nadat je ze hebt afgehard – verhuis je ze naar grote potten of de moestuin. Heb je jonge planten over, dan kun je die aan vrienden cadeau geven. De planten worden breed, dus geef ze de ruimte. Drie of vier planten zullen je de hele zomer van courgettes voorzien.

Kweek lange wortelgroenten, zoals wortelen, in verhoogde bedden of diepe bakken.

■ **Rode bieten** Deze groente is perfect om in verhoogde bedden of diepe potten te kweken. Ik zaai vier of vijf zaden per gaatje om de bieten in bosjes bij elkaar te kweken. Tijdens de groei zullen ze elkaar opzij duwen. Oogst de bieten wanneer ze de grootte van

een golfbal hebben. Controleer voordat je zaait wel eerst op de verpakking of de zaden eenkiemig of meerkiebig zijn. Meerkiebig zaden kun je het beste apart zaaien, omdat die van nature al meerdere planten produceren.

VOLGENDE MAAND Er valt van alles te oogsten, waaronder vroege doperwten voor krokante, kruidige beignets.

Een oase aan leven

De Verwildering is een ware snoepwinkel voor tuiniers. Van alle denkbare voedsel(bos) planten tot mediterrane kruiden, medicinale vondsten en eetbare bloemen, het is er allemaal. Het doel? Iedereen die dat wil voorzien van eetbaar plantgoed voor alle situaties: van kleine tuinen tot boomgaarden en voedselbossen.

De Verwildering is gelegen op een halve hectare landbouwgrond waar Michiel en Julie in 2018 zijn gestart met de aanplant van hun permacultuurproject. Wat startte met een kale, levenloze weide lijkt elk jaar

meer en meer op een oase van leven en diversiteit. Hier kunnen planten opgroeien in hun natuurlijke habitat. Julie en Michiel geven ons de beste seizoensgebonden tips om zelf ook aan de slag te gaan.

Iedereen kan de kwekerij bezoeken op zaterdagen van eind maart tot eind juni, wanneer de kwekerij open is. Elke zaterdag is er telkens om 10 uur een rondleiding en

door het jaar heen worden er workshops georganiseerd. In het najaar en tijdens de winter is de webshop geopend en kan er op bestelling plantgoed worden afgehaald.

Naast het opkweken van plantgoed is er de verwerking van de oogst van het land. Er worden bereidingen gemaakt in de vorm van kruideninfusies, siropen voor limonades, azijnen, confituren, kruidenzout en zeep.

De Verwildering is gelegen in het landelijke Vinderhoutse, op acht kilometer fietsen van centrum Gent.

www.deverwildering.be

Michiel & Julie van de Verwildering.

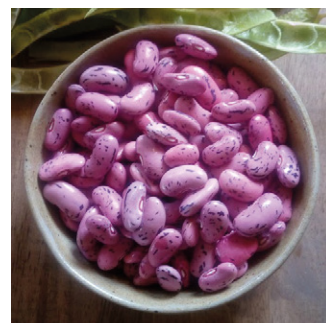

Zaai de zomer

Dit is voor ons hét moment om alle productieve zomergroenten voor in jullie moestuinen voor te zaaien: courgettes, pompoenen, komkommers, (water)meloenen, klimbonen ... De zaden kunnen rustig kiemen en starten met het maken van wortels, kiemblaadjes en de eerste echte blaadjes.

Zodra de eerste kiemblaadjes tevoorschijn komen, zetten we ze zo snel als mogelijk buiten op momenten dat het niet vriest. Hoe koeler ze kunnen opgroeien, hoe trager ze groeien en hoe sterker ze worden. Zo krijg je mooie en sterke planten tegen half mei (IJsheiligen), om ze dan in de vollegrond uit te planten nadat de kans op vorst voorbij is.

Onze favoriete pompoenen: Musquée de Provence (een gigantische pompoen voor in de soep), Spaghettipompoen (omdat die zo bijzonder is, met een vork trek je het vruchtvlees in spaghetti'slierten), Sweet Dumpling (om in twee te snijden, te bakken in de oven en vervolgens uit te lepelen alsof het een dessertje

is), Trombolina d'Albenga (omdat het zo'n schoonheid is en een prachtige klimmer) en Fictor (omdat die zo lekker is in de oven) ...

In de winter worden er ten huize Julie & Michiel massaal veel bonen gegeten. Daarom zaaien we vanaf eind april klimbonen voor.

Pronkbonen als Crusader of Preisgewinner en natuurlijk de grote Boerentenen zijn niet alleen parels in de moestuin, maar steevast deel van ons winterrantsoen. Je kan de bonen jong eten, als stevige, vlezige sperzieboon. Je kan ze ook doppen. Of je laat ze hangen tot de peul helemaal bruin verkleurt en papierachtig aanvoelt. Op dat moment zijn de bonen droog en kan je ze bewaren. Zin in bonen? Dan laat je die eerst een nacht weken in water en tijdens het ontbijt kook je ze in een klein uurtje gaar. Opgelet voor de

bonenkevers! Stop daarom de droogbonen altijd een dag of twee in de diepvries voor je ze opbergt om te bewaren.

Apero-tip

Het klinkt misschien wat vreemd, maar een boon op een prikkertje is een heerlijk aperitiefhapje. Zeker als je de gekookte bonen even laat marinieren in olijfolie met kruiden. Of je maakt er een heerlijk broodbeleg van door de bonen te blenden met olijfolie, wat water, veel knoflook en specerijen. Succes verzekerd.

Afwassen in stijl

Elk jaar zaaien we de zwarte zaden van de luffa of sponskomkommer. Het is een bijzonder leuke klimplant, familie van de komkommer. Hij groeit heel weelderig en zo hoog als je hem kan laten klimmen. Na de bloei, krijg je grote groene vruchten die je best zo lang mogelijk laat hangen. De plant heeft veel warmte en zon nodig, maar meestal lukt het wel in een serre. Eind oktober oogsten we de vruchten die intussen wat gelig kleuren. We duwen de vruchten op de tafel zodat de schil barst. Dan pellen we ze en spoelen het resterende vruchtvlees uit. Dit is heel belangrijk, zodat de vrucht goed droogt en niet

schimmelt. Na het drogen, kloppen we de zaden eruit. Daarna snijden we ze met een broodmes in stukken. Je haalt makkelijk zeven sponzen uit één luffa. Daar kunnen we héél lang de afwas mee doen. De spons stinkt niet en als ze versleten is, belandt ze op de composthoop. Zero waste! Een natuurlijk alternatief voor de synthetische sponzen én van eigen kweek!

Wist je dat je deze spons ook onder de douche kan gebruiken? Een stevige scrub voor een goede doorbloeding, als je 't ons vraagt!

Een leven lang asperges

Begin april is ook een goed moment om asperges aan te planten. Wij zijn heel erg fan van deze doorlevende groente die we eten vanaf eind april tot eind juni. Echt een delicatessen! Als je kiest voor groene of paarse soorten heb je er heel weinig werk aan. Wij planten wortelkluwen in een greppel van een spade diep

en breed. De groeiknop leggen we mooi rechtop en de wortels horizontaal in de greppel. Je kan 3 tot 4 klauwen planten per lopende meter. Vul de greppel opnieuw met aarde en dek af met een goede laag compost.

Asperges houden niet van natte voeten, zet ze dus op een drogere standplaats of op een heuveltje. Het moeilijkste is om

er de eerste twee jaren af te blijven. Oogsten mag pas vanaf het derde jaar. We snijden de stengels af gelijk met de grond en eten ze vaak rauw of gestoofd met andere groenten. Na 21 juni stoppen we met oogsten, zodat de plant kan uitgroeien tot een mooie haag van twee meter hoog. De hele zomer lang kun je genieten van een prachtig groen scherm en bijen die op en af vliegen op de kleine bloemen.

In de herfst drogen de stengels uit en gaat alle energie terug naar de wortels. Bij een voorjaarsstorm breken de droge stengels af. Dat is het moment om het verdroorde materiaal aan de kant te harken en een vers laagje compost toe te voegen. En in april begint de oogst opnieuw.

Aspergeplanten verdienen een mooie plek in de tuin. Ze zijn erg sierlijk. Floristen gebruiken de bladeren bovendien in boeketten.

Eeuwige kolen

In april kan je succesvol doorlevende kolen stekken. Dat doen we met onze eeuwige moes, doorlevende boerenkool en boomkool. Vaste kolen maken nu opnieuw mooie, nieuwe groei aan. Het is een goed moment om eens grondig te snoeien in een groot uitgevallen exemplaar. Je gaat op zoek naar stengels die ongeveer potlooddik zijn. Je knipt ze in stukken van 6 cm en stopt ze voor de helft in zaai- en stekgrond.

Ook de kop kan je gebruiken als stekje. Haal in dat geval alle

bladeren weg en hou enkel het kleinste, nieuwe blaadje over. Zet de stekjes beschut (in een koude kas) en hou ze vochtig, maar niet te nat, anders kunnen ze weggrotten. Na 2 à 3 weken

zie je de wortels verschijnen. Dan kan je ze voorzichtig verplanten naar een potje waar ze kunnen opgroeien tot een stevige kool met een mooie wortelkluut. Eens je zo'n plant in de tuin hebt staan, kan je de hele straat van kolen voorzien.

Eeuwige moes is één van de oudste kolen. Jonge blaadjes oogst je het hele jaar door. Oudere bladeren gebruik je als spinazie of voor in de soep. Oogst of snoei regelmatig om de kool mooi te houden. Stevige, lekkere borderplant, zeg maar! Hij levert bovendien veel mulch en is interessant als diervoer.

Afgelopen winter vulden we meer dan 300 potten kruidenzout. In de editie van 2023 proef je wilde marjolein, lavas, rozemarijn, brandnetel, hyssop, kruidenvenkel, tijm, peterselie, bonenkruid en majoraan. Het is één van onze meest gevraagde kruidenproducten!

Pot vol lentekruiden

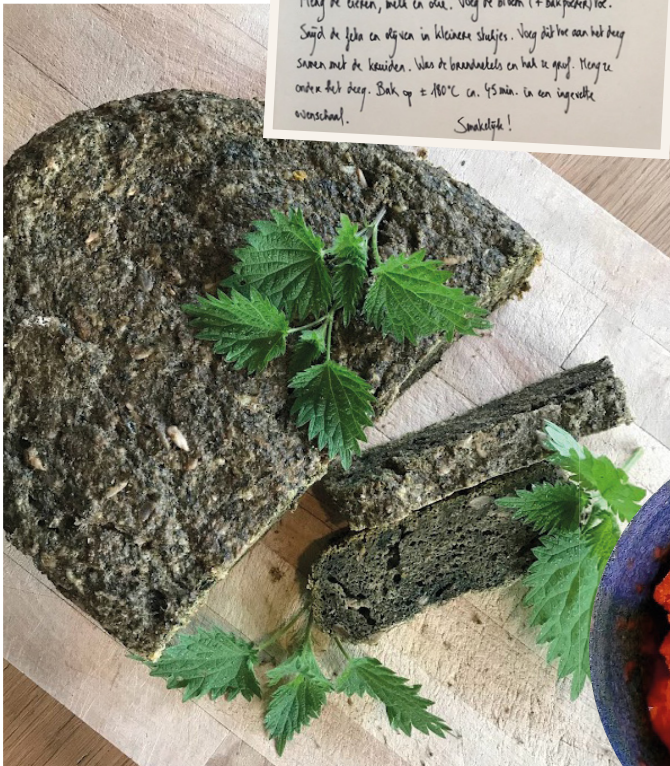
April is ook de maand van de frisse groene blaadjes. Zo oogsten we lavas en zevenblad om te drogen en te vermalen. Ze vormen de hoofdingrediënten van ons kruidenzout. Lavas kan voor een deel zout vervangen. En zevenblad smaakt tegelijk naar wortel, peterselie en selder! Zijn aroma is werkelijk onovertreffelijk. Ook de brandnetel mag niet ontbreken in dit bouillonpoeder. De medicinale eigenschappen en toepassingen van de brandnetel zijn zo talrijk, dat we elke lente enkele mandjes vol oogsten. We vinden het ook erg lekker om ze te verwerken in een hartige taart met feta (zie recept).

BRANDNETELTAART MET FETA EN Olijven.

- Een vliegnet vol verse brandnetelstengels
- 400 g volkoren (spelt)meel + 1 H bakpoeder
- 6 eieren
- 160 ml olie (zonnebloem, maïs, olief...)
- 200 ml (volle) melk
- Feta (of andere kaas)
- Zwarte olijven
- Kruiden zoals: tijm, rozemarijn, olijfbos, wilde marjolein,...
- Peper & Zout

Meng de eieren, melk en olie. Voeg de bloem (+ bakpoeder) toe. Smid de feta en olijven in kleine stukjes. Voeg dit toe aan het deeg samen met de kruiden. Vouw de brandnetels en hak ze op. Meng ze onder het deeg. Bak op $\pm 180^\circ\text{C}$ ca. 45 min. in een ingevette ovenschaaf. Smakelijk!

Op het menu

Wat eten we in april:

Nine Star Perennial broccoli, purple sprouting broccoli, asperges, zeekool, spinaziezuring, rabarber en heel veel vaste planten ...

Rabarbersorbet.

Voor iedereen die graag ijsjes eet!

Oogst 1,6 kg rabarberstelen.

Was ze en snij ze in kleine blokjes. Doe alles in een kookpot samen met een klein glaasje water.

Rasp intussen de schil van 2 bio sinaasappels en pers het sap eruit. Voeg dit allebei toe aan

de rabarber. Samen met 250 g suiker en fijngesneden vers engelwortelblad, ter grootte van een kleine hand (als je dat in de tuin hebt staan). Laat alles zo'n 15 min. pruttelen tot moes. Zet er dan nog even de mixer in. Afkoelen. In de diepvries (minstens een halve dag). En genieten maar!

Voor dit recept gebruiken we graag het ras 'Frambozenrood' met rode en zoetere stelen waardoor je minder suiker hoeft te gebruiken. Engelwortelblad is een goede combinatie met rabarber omdat je bereiding minder zuur wordt en er dus ook minder suiker nodig is.

Groene school

Leer elke maand iets nieuws in de tuin. Van basistechnieken als met onkruid omgaan en snoeien tot het vergroten van je moestuinooft, in deze rubriek komt het allemaal aan bod.

Deze maand

- 32 Hoge klimmers**
Monty plant laatbloeiende clematissen.
- 40 Jouw snoeimaand**
Frances Tophill snoeit een *Forsythia* in vorm.
- 43 Tomaten kweken in weer en wind**
Dit is de ideale tijd om tomaten te zaaien.
- 47 Zelf doen = besparen**
Dank oude spullen nog niet af, maar hergebruik ze in de tuin.
- 53 Vraag & antwoord**
We geven antwoord op tuinvragen.

“Dit zijn de clematissen van hartje zomer, zwoele avonden en gouden najaarszon, die een muur of wigwam kunnen bedelven onder een stortvloed aan bloemen.”

De laatbloeiende 'Gipsy Queen' produceert tot in het najaar een zee aan dieppaarse bloemen.

FOTO: JASON INGRAM

Hoge klimmers

April is de perfecte maand voor het planten van een clematis. **Monty** vertelt over zijn favoriete variëteiten en geeft tips om zelf een clematis te kweken.

Stevige wigwams van hazelaartakken zijn al mooi voordat ze schuilgaan onder clematisbloemen.

Elke tuin heeft wel ruimte voor minimaal één clematis. Het zal je verbazen hoeveel je er op een kleine plek kwijt kunt door verticale oppervlakken te laten begroeien en wigwams te plaatsen.

Clematissoorten kunnen in drie grote groepen worden onderverdeeld en daardoor vinden sommige mensen het lastig om ze te snoeien. Maar als je gewoon onthoudt dat je planten die vóór juni bloeien niet moet snoeien, dan kun je het eigenlijk niet fout doen. De eerste groep omvat alle bekende voorjaarsclematissen, zoals *Clematis alpina*, *C. montana* and *C. armandii*. Deze produceren een zee aan kleine bloemen die, afhankelijk van het weer en de plek, voornamelijk tussen begin maart en half mei bloeien. Ze bloeien allemaal op tweedejaars hout (takken van vorig jaar) en moeten dus meteen na de bloei worden gesnoeid, maar alleen als het echt nodig is en zeker niet na eind juni.

In de tweede groep vallen alle grootbloemige variëteiten, waaronder de bekende 'Miss Bateman', 'The President' en 'Lasurstern'. Gedurende hun eerste bloeigolf verschijnen er grote bloemen op tweedejaars hout, maar

vaak komt er eind zomer nog een tweede golf met kleinere bloemen op eerstejaars hout (aanwas van dit jaar). Dus als je van eind mei tot half juli grote bloemen wilt, dan moet je de planten begin voorjaar heel licht snoeien. Maar als je liever later in het jaar een zee aan kleinere bloemen wilt, dan moet je ze in maart drastischer snoeien.

Op naar de top

De laatste – en mijn favoriete – groep omvat alle laatbloeiende clematissoorten. Deze bloeien pas na half juni en gaan daar tot ver in het najaar mee door. Dit zijn de clematissen van hartje zomer, zwoele avonden en gouden najaarszon, die een muur of wigwam kunnen bedelven onder een stortvloed aan vorstelijke bloemen. De meeste dragen kleine bloemen, maar sommige hebben grotere, zoals 'Polish Spirit', 'Jackmanii' en 'Gipsy Queen'. Ongeacht hun grootte verschijnen alle bloemen op eerstejaars hout, dus al deze planten moeten in het voorjaar drastisch worden teruggesnoeid – tot boven het laagste knoppenpaar. Dit betekent dat je het bij sommige *viticella*-soorten over je hart moet verkrijgen om een enorme

hoeveelheid plantenmateriaal te verwijderen. Maar daar verlies je niets mee, want dat materiaal zou de komende zomer geen enkele bloem produceren. Door te snoeien stimuleer je niet alleen groeikrachtige aanwas waaraan de bloemen goed zichtbaar zullen zijn, maar zorg je er ook voor dat de plant meer licht en lucht krijgt en minder risico heeft op ziekte.

'Jackmanii' is waarschijnlijk de bekendste laatbloeiende clematis – het was ook de

De groenblijvende *Clematis armandii* produceert in het voorjaar veel bloemen.

Een clematisplant heeft misschien een steun nodig om een muur, trellis of boom te bereiken.

“Onthoud dat je clematissen die vóór juni bloeien niet moet snoeien, dan kun je het eigenlijk niet fout doen.”

eerste clematis met grote, paarse bloemen. Alle soorten 'Jackmanii' zijn mooi, maar ik beschouw de *C. viticella* in al zijn vormen als de ster van de groep. Deze soort werd in de zestiende eeuw vanuit Midden-Europa naar het noorden gebracht en wordt sindsdien gekweekt om populaire cultivars te produceren, zoals 'Madame Julia Correvon', met bloemen die aan een wolk rode vlinders doen denken, en 'Etoile Violette', met veel dieppaarse bloemen die langdurig bloeien. Maar mijn favoriete soort is de pruimkleurige, dubbelbloemige *C. viticella* 'Purpurea Plena Elegans'. Deze plant klimt elegant in bomen of begroeit hoge wigwams van hazelaartakken, waar hij erin slaagt tegelijk warrig en chic over te komen. Dat is een bijzondere prestatie, maar het is dan ook een bijzondere plant.

Deze late clematis moet in mei, wanneer hij aan zijn klim begint, worden aangebonden. Maar zodra hij eenmaal goed groeit en zijn bladstelen rond de struik, trellis, wigwam of

andere steun heeft gewikkeld, zal hij zelfstandig verder klimmen.

Steunen controleren

Elk voorjaar controleer ik de wigwams van hazelaartakken. Ik vervang rotte takken en bind andere weer stevig aan elkaar vast met sterk bindtouw. Deze constructies zien er mooi uit en vormen ideale steunen voor allerlei soorten klimplanten – van *Lathyrus* tot pronkbonen. Ik gebruik ze ook voor de laatbloeiende clematissen die ik elk jaar in maart tot bijna op de grond terugsnij om ze op een nieuw klimjaar voor te bereiden.

Laatbloeiende clematissen zijn beschikbaar in allerlei krachtige kleuren. Houd hun wortels vochtig en hun bloemen in de lucht, dan zullen ze je veel voldoening geven.

Het zijn hongerige en dorstige planten, dus werk op de plantplek een royale hoeveelheid strorijke stalmest of halfverteerde bladaarde door de grond. Dit helpt om het vocht

Wanneer snoei je een clematis

Een clematis snoeien is heel simpel, als je maar weet wanneer hij bloeit.

■ Voorjaarsbloeier

Soorten: *Clematis alpina*, *C. montana*, *C. armandii*

Snoeien: na de bloei (alleen indien nodig).

■ Grootbloemige zomerbloeier

Soorten: veel variëteiten, zoals 'Nelly Moser', 'The President' en 'Lasurstern'

Snoeien: begin voorjaar licht snoeien.

■ Laatbloeier

Soorten: *C. 'Jackmanii'*, *C. viticella*, *C.*

florida 'Plena', *C. texensis* en *C. tangutica*

Snoeien: begin voorjaar drastisch snoeien.

Laatbloeiende clematissen om nu te planten

Eenvoudig te snoeien variëteiten die vanaf midden zomer voor kleur zorgen.

1 **Clematis**
'Purpurea
Plena Elegans'

Het is een vreugde om te zien hoe de dubbele bloemen zich openen.

2 **C. 'Jackmanii'**
Onderhoudsarm met fluwelen, kleurrijke bloemen van wel 10 cm doorsnee.

3 **C. tangutica**
Knikkende, gele klokjes die bij het openen contrasterende, donkere hartjes laten zien. Kan beter tegen droogte dan de meeste andere clematissoorten.

“Alle soorten hebben baat bij een jaarlijkse, dikke mulchlaag in het voorjaar.”

vast te houden, de aarde te beluchten en de wortels gezond te houden. Alle clematissoorten hebben baat bij een jaarlijkse, dikke mulchlaag in het voorjaar. Hiervoor kun je van alles gebruiken – zelfs kiezels – maar de beste mulch is compost.

Stralende kleuren

Op Longmeadow hebben we een voorkeur voor clematissen met krachtige kleuren, wat niet wegneemt dat er ook genoeg mooie roze, lila en witte clematissen verkrijgbaar zijn. Onze blauwste clematis is de 'Perle d'Azur', die dieppaarse accenten heeft. 'Honora' begint met trechtervormige paarse bloemen, die naarmate ze ouder worden hun bordeauxrode tint verliezen, paars worden en prachtige, roodbruine meeldraden ontwikkelen. Deze soort groeit heel snel en kan onder gunstige omstandigheden bijna vijf meter hoog worden. 'Gipsy Queen' is een populaire klassieke clematis die uit 1877 stamt. Hij groeit wat minder hard en wordt ongeveer drie meter hoog. Deze laatbloei-

ende clematissoort vormt een uitzondering op de regel, want zijn dieppaarse bloemen verschijnen op zowel tweedejaars als eerstejaars hout. Als je hem echter net zo drastisch terugsnijdt als ik, krijgt hij niet de kans om deze truc uit te halen. Ik heb ook een 'Jackmanii Superba'. Zijn paarse bloemen hebben bloemblaadjes met bordeauxrode strepen en lichtgroene meeldraden.

Moderne tuiniers geven vaak de voorkeur aan cultivars met grote en – belangrijk voor de kwekerijsector – nieuwe bloemen, maar ik houd van botanische plantensoorten. Botanische clematissen zijn sterk, gemakkelijk te kweken en verkrijgbaar in allerlei vormen en maten, maar ze hebben gemeen dat ze allemaal kleine bloemen produceren. *C. rehderiana* ruikt waarschijnlijk het lekkerst van allemaal. Deze soort heeft gele, klokvormige bloemen en bijzondere, bijna brandnetelachtige, bladeren, maar omdat hij wel zes meter hoog kan worden, is hij niet geschikt voor een kleine tuin. *C. flammula* produceert een wolk van stervormige, witte bloemen met een be-

dwelmende geur – deze clematis heb ik een plekje in de Writing Garden gegeven. *C. florida* 'Alba Plena' heeft de kenmerken van twee verschillende planten: de buitenkant van de bloem is typisch voor een clematis, terwijl het volle centrum meer op een dahlia lijkt. De lichtgele bloemen hebben een groene zweem en komen mooi tot hun recht als je de plant in groenblijvende struiken laat klauteren. *C. tangutica* heeft getande, lichtgroene bladeren en lampionvormige, gele bloemen, die worden gevolgd door pluizige zaadhoofden. 'Bill MacKenzie' is een mooie variëteit die op een beschutte plek bijna tot de kerst blijft bloeien.

Bepaal hoeveel geld je wilt uitgeven en welke clematis je wilt. Maar neem een clematis, ook al staat je tuin er al vol mee. Het is nu de ideale planttijd en hun vrolijke, onbekommerde verschijning laat de zomer stralen, zelfs als die nat en koud is.

Monty op TV

Volg **Monty** en het team elke vrijdag op **Gardeners' World**. Zie onze nieuwsbrief voor details.

VOLGENDE MAAND Monty legt uit hoe je onkruid aanpakt en zelfs in harmonie met onkruid kunt tuinieren.

Puzzel & win

Vul de puzzel in en maak kans op de speciale uitgave **Het hele jaar door snoeien**

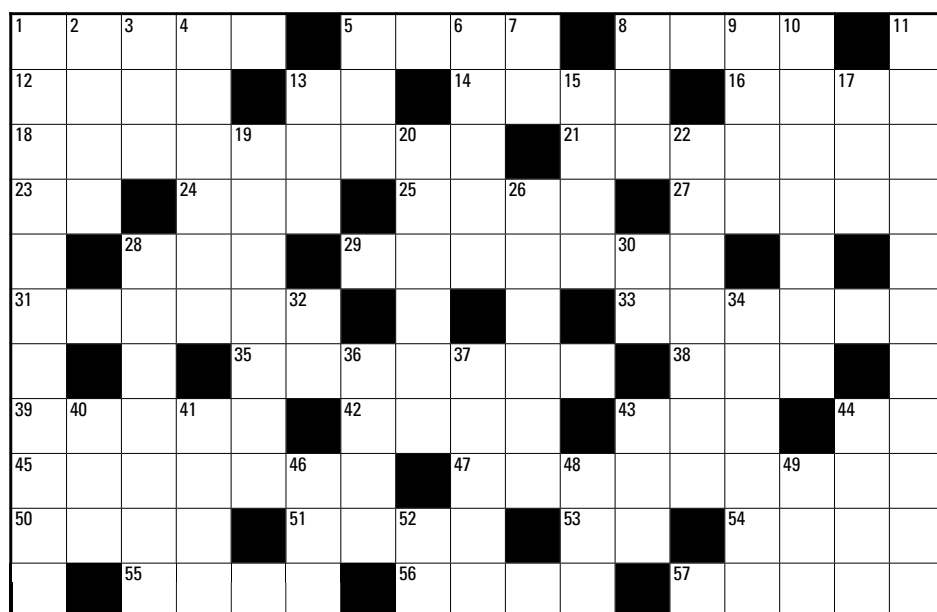
Kruiswoordpuzzel

horizontaal

1 inderdaad 5 weergalm 8 tabel 12 overal 13 voegwoord 14 vriesvak 16 deel van een trap 18 stammend uit 21 klimmend 23 deel van een mast 24 bierpomp 25 beslag 27 rivier in Italië 28 dier 29 Italiaan 31 verzekerde bewaring 33 waarderend 35 alle twee 38 deel van een vis 39 strijdperk 42 leuk 43 erfelijkheidsdrager 44 lidwoord 45 in orde brengen 47 handel drijven 50 een beetje 51 mapje 53 reeds 54 rivier in Duitsland 55 gast 56 schrijfgerei 57 toegang.

verticaal

1 loon 2 Griekse letter 3 kookgerei 4 gemoedsaandoening 5 aangehecht takje 6 moeilijk ademen 7 gecasteerde stier 8 stuk goed 9 grote plaats 10 stelselmatig oefenen 11 tegenprestatie 13 loofboom 15 schouwburgang 17 akelig 19 een groot geheel vormend 20 denkbeeldig 22 deel van een fornuis 26 uitroep van Archimedes 28 begin van de dag 30 oude maat 32 verlichting 34 van mening zijn 36 kaarsenpit 37 grammaticale term 40 klein hert 41 broedplaats 43 brillantine 44 dunne overjas 46 voordat 48 nauw 49 zeer oud (voorvoegsel) 52 bolgewas.

Breng de letters uit de genummerde vakjes over naar de gelijkgenummerde vakjes van de oplossingbalk.

6	21	45	32	17	41	9	56	27
---	----	----	----	----	----	---	----	----

Het hele jaar door snoeien

Stuur ons voor 23 april de juiste oplossing van de puzzel en maak kans op de speciale uitgave *Het hele jaar door snoeien*. We willen allemaal dat onze planten, bomen en struiken het zo goed mogelijk doen. Door ze op de juiste manier te snoeien, blijven ze letterlijk en figuurlijk in vorm. Het is dan wel belangrijk dat je op het juiste moment van het jaar op de juiste

manier knipt. Of je nou je blauweregen aan het bloeien wil krijgen of ervoor wil zorgen dat je veel appels kunt oogsten, in deze onmisbare snoeigids lees je in welk jaargetijde je welke planten en bomen snoeit, en wat de juiste technieken en gereedschappen hiervoor zijn. Met onze adviezen zul je elke snoeiklus met zelfvertrouwen aanpakken.

Vul het antwoord vóór 23 april 2024 in op www.gardenersworldmagazine.nl/puzzel

Euro-Serre

'BUITEN-GEWOON GELUKKIG' MET

Stefan Bosman

Toen Stefan Bosman nog in de stad woonde, stond zijn balkon vol met planten in potten – en die waren altijd dorstig. Maar sinds hij is verkast naar een huis in Wallonië op een groot stuk grond, is zijn manier van tuinieren enorm veranderd.

"Dankzij de kas heb ik een mooie oogst gehad. Ik vind het belangrijk om mezelf ook wat succes te gunnen."

De kas pronkt te midden van de siertuin.

“De vrijheid die je hebt in een grote tuin is onmetelijk veel groter dan op een balkon”, vertelt Stefan Bosman. “Toen ik nog op een balkon tuinierde, kweekte ik voornamelijk sierplanten en enkele tomaten in een pot. Een van de eerste dingen die ik in de nieuwe tuin heb aangelegd, waren verhoogde bedden om een moestuin te beginnen.”

Het duurde niet lang voordat daar ook een kas bij kwam. “Ik wilde tomaten en pepers kweken, dat gaat toch net iets makkelijker in een kas. Tomaten buiten gaat het ene jaar goed en het andere jaar niet. Dankzij de kas heb ik toch een mooie oogst gehad. Ik vind het belangrijk om mezelf ook wat meer succes te gunnen.”

Stefan had een paar belangrijke eisen waaraan zijn kas moest voldoen. Onderhoudsvriendelijk stond daarbij op nummer één. “Je hebt ook heel mooie houten kassen, maar ik had schrik wat het onderhoud betreft”, vertelt hij. “De huidige kas van Euro-Serre, gemaakt van glas en aluminium, staat er ondertussen zes jaar. Als ik die poets, ziet hij er weer helemaal als nieuw uit.” Het uiterlijk was eveneens belangrijk bij de keuze. “De buitenkant van ons huis is volledig in zwarte lei”, legt Stefan uit. “Om in dezelfde stijl te blijven, wilde ik graag dat de kas ook zwart was. Bovendien is een groot deel van de tuin een siertuin; het moet er dus ook leuk uitzien. Maar ik vind het vooral een heel handige kas. Hij is redelijk compact – wat prettig is voor het onderhoud – en toch kan ik er veel in kwijt.”

Volop tomaten in de kas

In het voorjaar besteedt Stefan de beperkte ruimte in de kas voornamelijk aan groenten. “Elk jaar probeer ik in de kas ongeveer een tiental verschillende soorten tomaat te kweken. Daarnaast kweek ik steeds een paar vaste soorten die ik echt heel lekker vind, zoals de kerstomaat ‘Blush’ en de ‘Green Zebra’ voor kleurvariatie.” Van enkele favoriete tomaten heeft hij zelfs vorig jaar zaden geoogst. “Die ga ik opnieuw zaaien.”

Wat Stefan betreft is een van de grootste voordelen van de kas dat hij eerder kan beginnen met tuinieren en langer door

kan gaan. Toch moet hij zich elk jaar inhouden om niet té vroeg te beginnen. “In de lente zaai ik veel binnen voor, omdat het anders toch nog iets te fris is voor veel tomaten en pepers”, legt hij uit. “Maar slasoorten kan ik wel voorzaaien in de kas. Tomaten zaai ik vanaf half februari binnen voor, om lange sliertige tomaten te vermijden. Meestal kunnen de tomaten, pepers en aubergines vanaf eind april de kas in.”

Stefan heeft nog een geweldig idee dat zowel functioneel is als er origineel uitziet. “Ik ben in de zomer begonnen met het beschilderen van de kas met kassenwit tegen de hitte”, vertelt

hij. “Ik ben nu van plan om elk jaar een ander thema te doen op de kas.”

Over Euro-Serre

Euro-Serre is al meer dan 40 jaar de expert in het bouwen van hobbyserres en tuinkamers. In het ruime assortiment aluminium serres en tuinkamers is er voor iedereen de juiste kas te vinden. Ook kun je er terecht voor advies op maat en professionele plaatsing. Met een serre verklein je je ecologische voetafdruk, want je investeert in biologische voeding, die geen vervuילend transport en energievretende koelcellen vereist. Maar dat is niet het enige. De serres van Euro-Serre worden uitsluitend lokaal geproduceerd met behulp van energie uit zonnepanelen. De grondstoffen zijn circulair, waardoor de afvalstromen voor 95% recyclebaar zijn. Ook de poedercoating is milieuvriendelijk. Hierdoor is een kas van Euro-Serre een duurzame keuze.

Euro-Serre heeft verdelers in België en Nederland.
www.euroserre.com

Voor meer snoeipraktijk en -technieken, bestel je de speciale uitgave *Het hele jaar door snoeien*. Ga naar www.gardenersworld.nl/snoeien.

Bind leifruitbomen aan

Wil je fruit als perziken, kersen, abrikozen, nectarines en pruimen tegen een schutting of muur kweken zonder dat de bomen veel ruimte innemen, dan kun je ze in palmetten leiden. Het voorjaar is het goede seizoen om jonge, groeiende scheuten stevig maar losjes aan steundraden te binden. In de zomer kun je de leibomen bij droog weer in vorm snoeien.

Jouw snoeimaand

Frances Tophill laat zien hoe je een *Forsythia* fatsoeneert en in vorm snoeit.

April is de maand van frisse pracht en koortsachtige tuinieractiviteiten. Er wordt regelmatig gezaaid en na de ontkieming worden zaailingen verspeend en opgepot. Toch zijn de nachten vaak nog koud en afhankelijk van de weersomstandigheden kan het nog wat vroeg zijn om vorstgevoelige planten van hun winterbescherming te ontdoen. De kleuren komen van de bolgewassen: narcissen, wilde hyacinten en tulpen. Het onkruid (als je het laat groeien) is weelderig, met een overvloed aan wilde knoflook en jonge brandnetelbladeren.

Heb je de winterharde vaste planten nog niet teruggesnoeid, dan raad ik je aan om de tuin nu een voorjaars schoonmaak te geven. Snoei ook de winterse kleuren terug, dat wil zeggen de takken, bessen en winterbloeiers die in de winter op hun mooist waren. Uitgebloeide bloeiende struiken, zoals *Forsythia*, *Ribes* en *Cornus mas*, mag je zo nodig terugsnoeien om ze in toom te houden. Als je meteen na de bloei snoeit, kan de struik dit jaar zoveel mogelijk nieuwe aanwas met bloemknoppen voor volgend jaar produceren. Snoei matig winterharde planten, zoals honingbloem, lavendel, mirte en abutilon, later deze maand, wanneer het wat warmer is.

Verwijder takken met vorstschade om ruimte te maken voor nieuwe.

Frances op TV

Volg Frances en de rest van het **Gardeners' World**-team elke vrijdag. Zie onze nieuwsbrief voor details.

Snoei deze planten nu ook

Het voorjaar is de perfecte tijd om weer controle over de tuin te krijgen: van het uitdunnen van takken tot het terugsnoeien van uitlopers om ruimte te maken voor nieuwe aanwas.

HYSSOP Zoals voor veel mediterrane planten geldt, moet je tot eind winter wachten voordat je deze geurige planten veilig kunt snoeien.

PAULOWNIA Een grote boom heeft weinig snoei nodig, maar wil je graag grote bladeren, dan moet je hem elk voorjaar laag knotten.

CAMELIA Camelia's kun je na de bloei snoeien. Wil je een camelia op stam, snoei dan alle scheuten onderaan de plant helemaal terug.

LONICERA Snoei winterbloeende kamperfoelie na de bloei zo nodig terug tot een open, gezond gestel.

Nu niet snoeien

Wacht met de zomersnoei van de boerenjasmijn tot na de bloei.

X BERK *Betula pendula* en *B. pubescens* kunnen hevig bloeden zodra de sapstroom op gang komt, dus wacht tot het najaar met snoeien.

X BOERENJASMIJN Deze struik snoei je het beste na de bloei. De zomer is perfect om een derde van de stengels te verwijderen.

X IEP De snoeitijd van deze boom is al voorbij. Snoei hem begin voorjaar om ziekte en ongedierte te voorkomen.

X SERING Deze struik staat op het punt om te gaan bloeien, dus als je hem nu snoeit, verwijder je de kostbare bloemknoppen.

Forsythia snoeien

Dit zijn prachtige struiken die vroeg en vrolijk bloeien, maar hun takken worden vaak dun en lang, en ze produceren een zee aan lange, verticale scheuten.

Daarom is zo nu en dan een verjongings-snoei nodig en een jaarlijkse snoeibeurt helpt sowieso om de struik in toom te houden. De

timing is cruciaal, want *Forsythia* heeft een heel groeiseizoen nodig om de bloemen voor het voorjaar erop te ontwikkelen.

De struik hieronder heeft vorig jaar een verjongingssnoei gehad en nu hij weer is gegroeid, moeten we hem bijhouden zodat hij gezond blijft en niet dichtgroeit.

Forsythia bloeit in het voorjaar, voordat de nieuwe aanwas verschijnt.

Stap voor stap

1 Begin met een drastische snoei als de plant er haveloos bijstaat. Dan kun je hem volgend jaar rond deze tijd bijwerken. Snoei alle lange takken weg en zaag stammen terug tot stompjes.

2 Kort het jaar erna alle net uitgebloeide takken in. Dit voorkomt dat de takken te lang worden en houdt de struik compact en handelbaar.

3 Dun een teveel aan takken in het centrum en bij de basis uit. Verwijder zwakke aanwas. Verwijder ook takken die naar buiten groeien om te voorkomen dat de struik te breed wordt.

Tip

We staan steeds vaker stil bij de manier waarop we de verspreiding van plantenziekten kunnen voorkomen. Het is erg belangrijk om snoeigereedschap schoon te houden. Reinig het gereedschap met een biologisch reinigingsmiddel of met azijn (ga wel het bijtende effect van het zuur tegen met een flinke scheut olie). Doe dit regelmatig, liefst na elke plant, maar in ieder geval na elke tuin als je het gereedschap op meerdere plekken gebruikt.

Reinig en olie je gereedschap regelmatig.

Snoei zo ook

Er zijn veel bladverliezende struiken die je op dezelfde manier na de bloei kunt snoeien.

■ **Bruidsbloem:** snoei deze struik regelmatig wanneer hij eind voorjaar of begin zomer is uitgebloeid.

■ **Boerenjasmijn:** snoei 's zomers om te voorkomen dat je de bloei verstoort.

■ **Rode bes (*Ribes sanguineum*):** snoei deze siertrosbes in het voorjaar zodra de bungelende bloemtrossen zijn uitgebloeid.

Forsythia

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Bloei												
Snoei												

VOLGENDE MAAND De 'Chelsea chop' zorgt voor een rijkere en langere bloei.

Grote oogst ... kleine moeite

Tomaten kweken is gemakkelijker dan het lijkt. Volg gewoon deze simpele stappen.

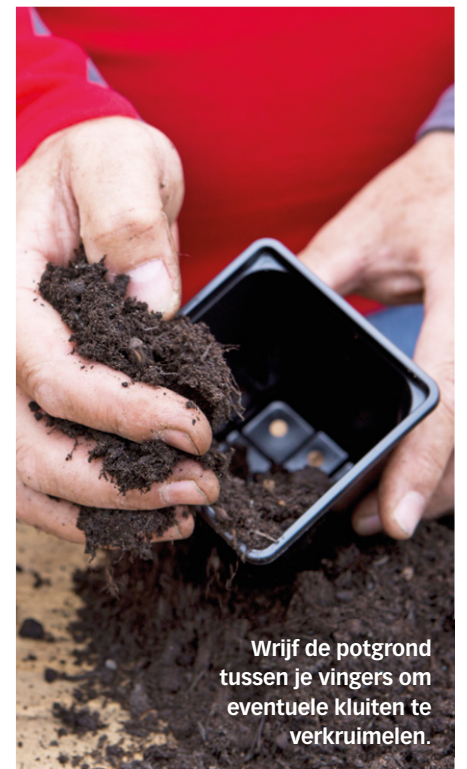
Zaaien

Geef tomatenplanten een goede start.

Schrijf van elke variëteit die je gaat kweken de naam en de zaaidatum op een plantenlabel. Dit is vooral belangrijk als je meer dan één soort kweekt en verwarring wilt voorkomen. Vul (modulaire) kweekbakken tot net onder de rand met turfrijke potgrond. Geef de zaadjes 3 cm tussenruimte of zaai ze per stuk in individuele modules. Bedek het zaad met een dunne laag potgrond en plaats de bak in een grotere bak met wat water zodat de potgrond zich kan volzuigen. Met een gieter loop je het risico dat de zaadjes van hun plek spoelen.

Dek de bak af met een transparant deksel of een glasplaat en zet hem op de lichtste, warmste vensterbank die je hebt. Een verwarmingsmat onder de bakken kan de ontkieming versnellen, maar hoeft niet per se.

Na ontkieming verwijder je het deksel en kweek je de zaailingen verder op. Op pagina 46 geeft Bart Vosselman van De Bolster tips voor het verspenen en verpotten van tomaten.

Wrijf de potgrond tussen je vingers om eventuele kluiten te verkrumelen.

Knijp voorzichtig in een tomaat om te controleren of hij zacht en oogstrijp is.

DEEL 2

Tomaten kweken in weer en wind

Kweek buiten de beste tomaten ooit met de deskundige tips van **Jack Wallington**.

Vorige maand kon je lezen welke buitentomaten verleden jaar het beste presteerden in mijn groentetuin die op een onbeschutte helling ligt. Dankzij een uitzonderlijk warme en droge zomer werd geen van de variëteiten aangetast door meeldauw en groeiden de meeste goed. Sommige variëteiten produceerden de hele zomer, tot in het najaar, lekkere tomaten.

Vooraf kersentomaten, zoals 'Golden Crown', deden het prima, net als de

struiktomaten 'Koralik' en 'Losetto'. Ook enkele middelgrote tomatensoorten, zoals de elegante 'Green Zebra', kwamen als toppresterders uit de test.

Gewapend met deze kennis gaan we de oogst van dit jaar voorbereiden, want het is nu de ideale tijd om tomaten te zaaien.

In dit artikel richt ik me weliswaar op biologische methoden om buitentomaten te kweken, maar mijn advies geldt ook voor tomaten die je binnen kweekt.

Afharden

Laat planten aan het buitenleven wennen.

Zodra alle risico op vorst is geweken, meestal rond half mei, is het eindelijk tijd om de tomatenplanten bloot te stellen aan wind en regen.

Zet de jonge planten buiten op een zonnige, beschutte plek. Laat ze daar twee weken staan, maar haal ze 's avonds binnen als je voorziet dat het 's nachts kouder wordt dan 5 °C. Geef water als het niet regent.

Hierna mag je ze op hun definitieve plek zetten: plant stamtomaten met 60 cm tussenruimte en struiktomaten met 80 cm. In een groeizak is plaats voor drie stamtomaten of twee struiktomaten. In een pot met een doorsnee van 45 cm past één plant. Plant ze weer wat dieper dan ze stonden, zodat ze sterke wortels ontwikkelen.

Bind de hoofdstengels van stamtomaten aan verticale steunen.

Steunen en aanbinden

Houd de planten stevig rechtop.

Duw of sla tijdens het planten naast elke tomaat een stevige paal of bamboestok 30-50 cm de grond in. Bind de stengels van de planten, naarmate ze groeien, met zacht touw aan de steunen. Nijp scheuten in bladoksels uit (dit heet dieven). Laat de bloeiende delen zitten, want daaraan verschijnen de vruchten.

Wordt een plant hoger dan zijn steun, knip er dan de groeitop uit zodat alle energie naar de vruchtproductie kan gaan.

Struiktomaten hoeft je niet te dieven, die mogen op een natuurlijke manier groeien.

Begiet de grond dicht bij de stengel zodat het water rechtstreeks naar de wortels gaat.

Water geven en voeden

Bied tomaten een helpende hand.

Geef elke plant eens per week minimaal 2 liter water (tenzij het zwaar geregend heeft). Zorg ervoor dat het water diep in de grond dringt. Voeg om de week vloeibare tomatenmest aan het gietwater toe. Gebruik biologische zeewiermest of zelfgemaakte smeewortelgier. Beide producten bevatten veel kalium, dat de bloei en vruchtzetting stimuleert. As je jaarlijks een laag compost op de grond aanbrengt, dan hoeft je minder mest te geven.

Binnen kweken: de moeite waard?

We wegen de voor- en nadelen tegen elkaar af.

Tot mijn verbazing was er vorig jaar vrijwel geen verschil tussen tomaten buiten en tomaten in de folietunnel. De struiktomaten buiten gaven zelfs een grotere opbrengst dan de planten binnen. Maar als je ruimte voor een folietunnel of kas hebt, dan beschik je over een extra optie om tomaten te kweken. Deze optie heeft de volgende voor- en nadelen:

- ✓ De planten zijn minder kwetsbaar voor meeldauw en windschade doordat de tunnel of kas ze beschermt tegen wind, regen, vocht en schimmelsporen.
- ✓ De planten staan warmer, waardoor de tomaten sneller rijpen en het kweekseizoen een paar weken langer wordt.
- ✓ Je kunt meer variëteiten kweken, waaronder grote vleestomaten die meer warmte nodig hebben om te rijpen.
- ✓ Je hebt precies in de hand hoeveel water elke plant krijgt.
- ✗ De planten zijn voor water helemaal afhankelijk van jou. Ze moeten regelmatig genoeg (maar niet te veel) water krijgen om openbarsten en neusrot te voorkomen.
- ✗ Bij warm zomerweer moet je de kas of folietunnel afdekken om te voorkomen dat de tomaten te warm staan en verschroeien.
- ✗ Binnen is er een groter risico op warmteminnend ongedierte, zoals witte vlieg.

Planten in een folietunnel kun je steunen met touw dat je aan de nok vastmaakt en met een haring in de grond vastzet.

Kleine tomaten laten zich zonder snoeischaar gemakkelijk plukken.

Oogst de tomaten

Pluk meteen, dan krijg je meer tomaten.

Tomaten zijn rijp wanneer ze zacht aanvoelen als je er voorzichtig in knijpt – en wanneer ze de goede kleur hebben. Meestal zijn rijpe tomaten rood, maar afhankelijk van de variëteit kunnen ze ook geel, zwart of groen zijn. Vandaar dat de knijptest belangrijk is. Pluk de rijpe tomaten, want dat bevordert de ontwikkeling en rijping van nog meer vruchten.

Gezondheid

Voorkom ongedierte en ziekte.

Meeldauw is een schimmelziekte die zich bij vochtig weer snel verspreidt. De ziekte verschijnt als dorre plekken op bladeren en stengels, en kan uiteindelijk de hele plant doden. Je kunt proberen om aangetaste bladeren zo snel mogelijk te verwijderen, maar het beste is om meeldauwresistente variëteiten te kweken, zoals 'Crimson Crush', 'Mountain Magic' en 'Koralik'.

Door onregelmatige watergift kunnen tomaten openbarsten, maar dan zijn ze nog wel eetbaar. Soms zie je dat tomaten als gevolg van kalkgebrek aan de onderkant zwart worden. Dit wordt neusrot genoemd en ontstaat meestal doordat planten te dicht bij elkaar staan of onregelmatig water krijgen.

Er kunnen bladluizen op je planten verschijnen, maar die worden 's zomers doorgaans opgegeten door insecten en vogels.

Meeldauw verschijnt als vlekken op bladeren en stengels en verspreidt zich snel.

Verspenen en verplanten

Samen tomaten kweken

Ben je inmiddels ook enthousiast begonnen met het zaaien van je tomaten? Dan volgt nu de volgende stap op weg naar je heerlijke tomatenooft. Want wat moet je doen zodra de tomaten zijn opgekomen?

Abonnees van *Gardeners' World* ontvingen bij de vorige uitgave een zakje biologische Bartelly-tomatenzaden van De Bolster. Als het goed is, zouden je zaden nu ongeveer in de zaaigrond moeten zitten. Maar uit kleine zaadjes groeien steeds groter wordende plantjes, en op een gegeven moment moeten die verhuizen naar een grotere pot. Heb je meerdere zaailingen in één potje of zaibakje gezaaid, dan moet je de zaailingen al jong verspenen. Heb je één zaadje in een groter potje gezaaid, of in een zaaitray met cellen gezaaid, dan kun je langer wachten met verplanten.

Tomatentips van Bart

Wie kan je beter van kweektips voorzien dan een van naamgevers van de tomaat 'Bartelly', namelijk Bart Vosselman? Hij vertelt je wat je het beste kunt doen.

"Het probleem bij het verspenen van tomaten is dat je daarbij de nodige wortels kunt kwijtraken", vertelt Bart. Dit illustreert hij aan de hand van een paar foto's die zijn genomen tijdens een kiemproof. Daarbij werden de plantjes opgekweekt bij 25 graden.

"Op de eerste foto zie je plantjes die 25 dagen daarvoor zijn gezaaid. Op het eerste gezicht lijken de planten groot genoeg om te verspenen, maar de doorworteling is nog veel te slecht. Dat kun je zien op de

tweede foto. Met veel moeite en door zeer voorzichtig te werk te gaan heb ik twee plantjes met intacte kluit eruit kunnen halen. Maar bij twee andere plantjes lukte dat niet. Op de derde foto zie je plantjes die achttien dagen daarvoor zijn gezaaid. Die zijn onmogelijk intact uit de tray te halen."

Maar wat als je nou toch moet verspenen, bijvoorbeeld omdat je in een zaibakje hebt gezaaid? "Doe dat dan in een vrij jong stadium en gebruik een middelgroot lepeltje", aldus Bart.

En hoe zit het met de hoeveelheid licht en warmte?

"Je kan in eerste instantie de plantjes het beste opkweken op de vensterbank bij kamertemperatuur", legt Bart uit. "Na verloop van tijd kunnen ze wat kouder gezet worden. Uitplanten in een koude kas doen wij normaliter in de eerste week van mei. Tomatenplanten zijn zeer gevoelig voor nachtvorst, dus houd wel de weersvoorspellingen in de gaten!

STAP VOOR STAP Verspenen

Heb je meerdere zaailingen in één potje of zaibakje gezaaid, dan moet je de zaailingen verspenen. Dat is een delicaat klusje, want je wilt de wortels niet beschadigen. Neem dus de tijd en werk voorzichtig.

Verspeen met ons mee!

1 Til één zaailing per keer voorzichtig uit de grond. Niet te hard trekken! Gebruik eventueel een potlood om de grond eerst losser te maken. Houd zaailingen altijd bij een blaadje vast en niet bij de erg kwetsbare steel.

2 Zorg dat de nieuwe potjes met potgrond klaarstaan en dat het oppervlak licht aangedrukt en egaal is. Maak er dan een gat in met een pootstokje, pen of potlood dat groot en diep genoeg is om je zaailing in te zetten.

3 Zet de zaailing in het gat en zorg ervoor dat de blaadjes nog net boven de grond uitkomen. Zorg ervoor dat de zaailingen voldoende tussenafstand hebben. Geef tot slot water en label elk potje.

Zelf doen = besparen

Als onderdeel van *Jouw bespaarjaar* laten we zien hoe je in de tuin optimaal gebruikmaakt van oude materialen.

Word je vrolijk of ga je beven bij het idee van doe-het-zelfen? Onder het motto 'gewoon proberen' zul je ontdekken dat het gemakkelijker is dan je denkt.

Of je nu paden aanlegt, plantensteunen maakt of verhoogde bedden creëert, er is altijd wel wat speelruimte voor eigen inbreng of een eigen ontwerp. Gebruik materialen die je al hebt, zoals die stapel bakstenen achter de schuur of een paar oude houten planken. Het geeft ongelooflijk veel voldoening om 'rommel' te upcyclen tot maatwerk. Uiteraard zal alles wat je toevallig in huis hebt je geld besparen, maar denk niet dat alles wat weinig geld kost er goedkoop – en dus lelijk – uitziet. Je kunt het vergelijken met vintage kleding: een koude bak die je maakt van gebruikte kwaliteitsmaterialen gaat waarschijnlijk langer mee dan een bak die je in de winkel koopt.

Net als bij mensen kunnen ook spullen aan een tweede jeugd beginnen. Dus alles wat je maakt van materiaal dat al een leven achter de rug heeft, zal – als je het goed doet – prachtig in zijn omgeving passen.

Plantensteunen van takken of hergebruikte bamboestokken kun je zo ingewikkeld of simpel maken als je zelf wilt.

FOTO'S: GETTY/JACKY PARKER

Drie klassiekers voor de tuin

Trek wat oude planken tevoorschijn en ga aan de slag met deze recyclingprojecten.

Verhoogde bedden met karakter

Hergebruik dikke, behandelde houten planken om simpele verhoogde bedden te maken. Bekleed de binnenkant met plastic om het hout droog en dus langer goed te houden, en

gebruik in de hoeken mooie metalen pinnen of L-vormige hoekijzers in plaats van houten pluggen. Die gaan jaren mee en hebben het voordeel dat ze de hoeken versterken.

Grote compostbak

Meer dan vier pallets van ongeveer dezelfde afmeting en wat touw om de hoeken samen te binden heb je niet nodig om herfstbladeren of groter groenafval te verzamelen.

En met wat extra werk kun je het ontwerp van deze palletbak aanpassen om hem efficiënter en gebruiksvriendelijker te maken. De truc is om de achterkant en twee zijkanten te bevestigen aan boompalen die je in de grond slaat. Ik heb de palen tussen de palletlagen in

geslagen, zodat de compostbak er netter uitziet. Daarna heb ik de binnenkant bekleed met plastic (oude potgrondzakken zijn hiervoor perfect) om te voorkomen dat de inhoud door de zijkanten naar buiten komt en uitdroogt.

Maak het voorste pallet lager of bevestig het met touw zodat je het gemakkelijk kunt verwijderen om de inhoud van de compostbak te keren of je kruiwagen met rijpe compost te vullen.

FOTO'S: GETTY/MTREASURE, JASON INGRAM

Uit de verbouwing van ons jaren 30-huis bleef een glas-in-lood raam over dat niet meer gered kon worden. Ik gebruikte die voor een koude bak als deze. Het staat supergezellig. Op Marktplaats zijn allerlei oude ramen te vinden!

Snel en simpel: een koude bak

Een koude bak is in wezen een minikas waarin – net als in een echte kas – de groei en het overlevingspercentage van in pot gekweekte zaailingen enorm toeneemt.

De belangrijkste functie van koude bakken is om de planten tijdens hun groei tegen het zwaarste weer te beschermen. De bakken hoeven dus niet volledig geïsoleerd te zijn. Bakken met deksels die richting de zon schuin

aflopen zijn de beste. Een lijke witte verf aan de binnenkant verhoogt het lichtniveau en bevordert de plantengroei. Voor dit soort bakken heb je echter wat vaardigheden op het gebied van houtbewerking nodig.

Heb je die niet, dan kun je een bak maken die net zo effectief is: maak de zijkanten door bakstenen op elkaar te stapelen en gebruik een oud raam als deksel.

Eenvoudige klusideeën

Plaats bij warm weer een lat onder het deksel om de koude bak open te zetten.

1 Transparante, plastic opbergdozen kunnen prima fungeren als kweekkap of kweekbak om in te zaaien of jonge planten in op te kweken. Gebruik het liefst hogere dozen (hoger dan 30 cm), omdat stekken daarin genoeg 'bovenruimte' hebben.

2 Bekleed de bodem en zijanten van plastic champignonbakken uit de supermarkt met krantenpapier en vul ze met potgrond. Ze vormen ideale plantenbakken voor pluksla en tuinkruiden.

3 Gooi het snoeihout van kornoelje niet weg. Weef de twijgen tot hoepels die je over bamboestokken of houten stokken schuift en je hebt mooie zelfgekweekte steunen voor hoge kruidachtige planten.

4 Verwijder de onder- en bovenkant van tomatenblikken en zet die naast planten in de grond. Giet water in de blikken van waar het zonder verspilling naar de wortels stroomt. Dit is vooral nuttig in groeizakken.

5 Maak van een plastic melkfles een simpele potgrondscheep. Een tweeliterfles is ideaal, want die kun je gemakkelijk in vorm knippen en heeft zelfs een handgreep.

6 Een metalen prullenbakdeksel vormt een royaal vogelbadje. Verf het deksel eventueel in een kleur die bij je tuin past en leg wat kiezels in het midden, zodat ook insecten die verkoeling zoeken gemakkelijk het water uit kunnen komen.

Kiezels in het deksel van een prullenbak vormen een opstapje voor insecten.

Wigwam voor klimplanten

Maak zelf steunen met oude bamboestokken.

Plantensteunen zoals wigwams zorgen voor hoogte in borders en vormen een ladder waarlangs geurige *Lathyrus*, pronkbonen en sperziebonen richting de zon kunnen

klimmen. Misschien kun je in april bij een kwekerij goedkoop hakhout van hazelaars op de kop tikken, maar oude bamboestokken uit de tuin werken ook goed.

1 Trek op de grond waar je de wigwam wilt plaatsen een cirkel met een doorsnee van 1 meter. Kies 5 tot 7 stokken en teken de gewenste lengte af.

2 Knip met een scherpe snoei- of takken-schaar de bamboestokken op maat af. Steek ze langs de cirkel met een gelijkmatige tussenruimte allemaal even ver in de grond.

3 Bind ze bovenaan samen en wikkel het touw spiraalsgewijs naar beneden, steeds eenmaal om een stok heen draaiend. Knoop het touw onderaan de laatste stok vast.

4 Plant klimplanten aan de voet van de wigwam en laat ze de steun begroeien door in het begin hun stengels voorzichtig rond de stokken te wikkelen.

Nog meer snelle projecten

Hergebruik en upcycle voorwerpen en bespaar geld.

■ Stalen grondpennen voor tijdelijke afzettingen (die je vaak op bouwplaatsen ziet) kun je ook als goedkope, maar sterke steunen in de tuin gebruiken. Gebruik ze individueel voor hoge bloemstelen of span een touw tussen twee of meer pennen om rijen snijbloemen of tuinbonen rechtop te houden. Ze zijn ook handig als steunen voor een vogelnet boven fruitstruiken en koolplanten.

■ Gegalvaniseerde waterbakken staan prachtig in de tuin. De oude bakken gaan op in de omringende beplanting – alsof ze er altijd al hebben gestaan. Gevuld met water fungeren ze als een verhoogde vijver, gevuld met potgrond vormen ze een plantenbak. Wil je er water in doen, draai dan de kraan dicht of sluit het gat waar de kraan zou moeten zitten af met een stukje vijverfolie dat je met transparante siliconenkit aan de binnenkant over het gat plakt. Als je hem als plantenbak wilt gebruiken, dan bedek je de bodem tot boven het (gat voor het) kraantje met grind voordat je er grond in doet, zodat het water goed kan wegstromen.

■ Van oude dakleien kun je mooie, duurzame plantenlabels maken. Ze zijn gemakkelijk op maat te zagen. Doe werkhandschoenen aan en leg de lei op een vlakke ondergrond. Markeer stroken van 4 cm en zaag die met een oude houtzaag af. Beschrijf ze met een water-vaste krijtstift – maar denk goed na over de spelling, want het krijt is lastig te verwijderen!

■ Geef een houten lade een nuttig tweede leven als plantenbak. Of zet een lade op zijn kant om er een plantenrek van te maken. Schroef daarvoor een of twee houten planken overdwars in de la en zet er een schuin dak op. Verf het geheel in de gewenste kleur en schroef de lade tegen een muur of schuur.

Eenvoudig irrigatiesysteem

Bespaar geld – en heel veel water – met een stuk oude tuinslang

Irrigatiesystemen zien er ingewikkeld uit, maar zijn heel gemakkelijk te installeren. Zo'n systeem voorkomt dat er veel water verdampt doordat je het zo kunt instellen dat het water afgeeft wanneer het koeler is, en ook doordat het water rechtstreeks op de grond terechtkomt.

Doe-het-zelfsystemen, waarvan de prijzen overigens drastisch zijn verlaagd, worden vaak geleverd met verbindingstukken, irrigatieslang en druppelaars voor een gelijkmatige irrigatie. Als je echter oude materialen wilt hergebruiken, kun je ook een systeem maken van een oude tuinslang, een kraanstuk, een sluitstuk en een timer op de tuinkraan.

- 1** Sluit een watertimer aan op de buitenkraan en leid de tuinslang vanaf de timer langs de planten die je wilt irrigeren. Maak de slang op maat en sluit hem af met het sluitstuk.
- 2** Prik ter hoogte van de planten of potten gaatjes in de slang.
- 3** Draai de kraan voorzichtig open totdat het water gelijkmatig stroomt.
- 4** Zorg dat het geheel er netjes uitziet: laat de slang achter de planten of potten langs lopen, of verberg hem onder een laagje boomschorssnippen.

Maak de gaatjes precies groot genoeg om de juiste hoeveelheid water door te laten.

Een stapstenen pad

Hergebruik oude tegels om een mooi gazonbesparend pad te maken.

Een pad van stapstenen houdt je voeten droog wanneer je naar de schuur loopt en beschermt je gazon tegen slijtage.

Plaats de tegels ver genoeg uit elkaar en leg ze even hoog als de omringende grond.

Laat het pad beginnen op de handigste plek vanaf je terras, anders zul je altijd een hoek afsnijden waardoor het gazon alsnog slijt. Maakt het pad een bocht, controleer dan of het er van beide kanten goed uitziet.

1 Leg de tegels met gelijkmatige tussenruimten op het gazon. Snijd de grond rond de tegels in.

2 Leg de tegels voorzichtig opzij en steek het benodigde gras af.

3 Maak de grond met een vork los en verwijder eventuele grote stenen. Hark de grond egaal.

4 Leg de tegels op hun plek en druk aan. Pas hun hoogte aan met meer of minder aarde.

Leg het pad over de kortste route aan, zodat je het ook echt gaat gebruiken.

HENCHMAN®

DÉ ULTIEME TUINLADDER

Ongelijke grond, verschillende hoogtes en een combinatie van zachte en harde bodem: de tuin heeft verschillende uitdagingen waar een gewone ladder geen goede oplossing voor heeft.

Een **HENCHMAN Tripod Ladder** is ontworpen om je veilig, stabiel en zelfverzekerd te laten werken. De verhoogde stabiliteit geeft je het vertrouwen om op hoogte te werken en maakt het trimmen van heggen en het snoeien van bomen makkelijk. Als je hem eenmaal hebt, zou je willen dat je hem eerder had aangeschaft.

Door het lichtgewicht ontwerp van de **HENCHMAN Tripod Ladder** is het prettig om hem te tillen en te gebruiken – perfect voor de lastig bereikbare klusjes in je tuin en in huis.

1. VEILIG WERKEN

Elk van de drie poten kan individueel versteld worden voor complete stabiliteit op ongelijke ondergronden.

2. COMFORTABEL WERKEN

De ingebouwde platformtrede en hoge leuning zorgen ervoor dat je makkelijk handsfree kunt werken.

3. ZELFVERZEKERD WERKEN

De klauwvormige voeten van de ladder zorgen voor extra stabiliteit op zachte ondergronden. De gratis rubberen voetjes houden je stabiel op harde ondergronden, zowel binnen als buiten.

PRIJZEN V.A. € 349 • MATEN 1,8 - 4,8 M
GRATIS VERZENDING • 5 JAAR GARANTIE

"Kwalitatief hoogwaardige producten die ervoor zorgen dat je met vertrouwen werkt op hoogtes!" Daniel. G

4,9 ★★★★★

Op basis van meer dan 3000 reviews in het VK

**DE ONGEËVENAARDE
VEILIGHEIDSKENMERKEN
VAN DE HENCHMAN
TRIPOD LADDER ZIJN
ONDER MEER:**

2,4 M
3 VERSTELBARE
POTEN

NEEM ZELF EEN KIJKJE!

Scan de QR-code om meer te weten
te komen over alle HENCHMAN-ladders

BESTELLEN OF MEER INFORMATIE:

www.henchman.nl

Vraag & antwoord

V Hoe kom ik van zevenblad af?

A De term 'onkruid' is - terecht - uit de mode, maar past soms wel bij bepaalde planten. Een goed voorbeeld is zevenblad, een snelgroeende bodembedekker, met bladeren die oppervlakkig lijken op die van de vlier. Ze zijn echter niet verwant. Zevenblad zou ooit opzettelijk hier zijn gebracht door de Romeinen – net als de brandnetel. Waarom? Om de scheuten te eten, die smakelijker zijn als ze heel jong zijn. In de openbare ruimte vormt de plant niet snel een probleem, omdat andere planten hem daar wegconcurreren. Maar in tuinen kan het de overhand krijgen.

Zevenblad vormt een netwerk van stengels en wortelstokken.

Wortelstokken zijn simpelweg stengels die zich hebben aangepast om onder de grond te groeien. Ze zijn bovendien

in staat nieuwe wortels en scheuten te produceren. Slechts een klein stukje van de plant dat in de grond achterblijft kan al snel uitgroeien tot een grote bedreiging en groeit gemakkelijk een meter per jaar.

Zowel stengels als wortelstokken zitten dicht bij het oppervlak van de grond, dus je kunt ze gemakkelijk uitsteken. Maar het volledig verwijderen van de hele plant, zonder ook maar iets achter te laten, is erg lastig. In gazons zal frequent maaien en concurrentie van het gras zevenblad verslaan. Elders zul je het licht van de plant moeten blokkeren door het te bedekken of door concurrerende planten aan te planten. En anders zit er niets anders op dan fysiek alle stukjes uit je bedden te verwijderen ...

V Kan ik grasmaaisel waarin zevenblad zit composteren?

A Grasmaaisel met resten vers zevenblad kun je beter niet op je composthoop gooien, want de stukjes kunnen uitgroeien tot nieuwe planten. Droog resten van overblijvende onkruidplanten (zoals zevenblad) eerst goed voordat je ze composteert.

In iedere tuin loop je wel eens tegen een vraag op – van vragen over plagen, ziekten en de beste planttijd tot het kweken van nieuwe soorten. Wij geven antwoord.

TIP

Verzamel elk stukje wortel van zevenblad na het opgraven en laat het drogen voor je het weggooit of composteert.

In mijn tuin kom ik nooit helemaal van zevenblad af. Mijn oplossing? Pesto maken! Iedere keer als het iets te enthousiast groeit staat het op ons menu. Met gebrande hazelnoten is mijn favoriete recept.

V Hoe kan ik met klimplanten mijn betegelde tuin van schaduw voorzien?

A Je zou de hoekpalen van je omheining kunnen verlengen tot net boven hoofdhoogte. Deze palen verbind je vervolgens met elkaar met een horizontale stang waarmee je een driehoek vormt. Halverwege bevestig je nog een stang die terug naar de hoek leidt. Met een paar dunne houten latten of trellisdelen vul je de gaten boven je hoofd op. Afhankelijk van je budget kunnen stalen bogen een goed alternatief zijn, en je zou er twee of drie aan elkaar kunnen koppelen – mits je bestrating

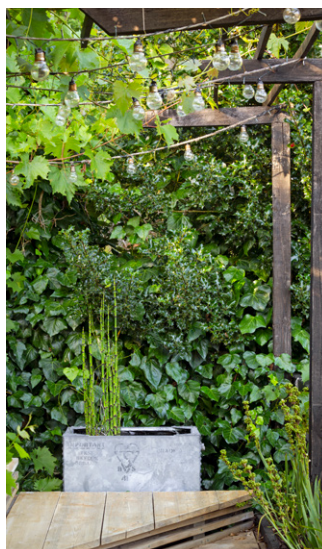
het toelaat om hun poten in de grond te drukken.

Ook kun je overwegen een priegel te kopen of zelf te maken van gerecyclede materialen. Zo heb je bij zonnig weer een zitplekje, en als je aan de zijanten tralielwerk plaatst waar je klimplanten overheen laat groeien, krijg je meer schaduw.

Om klimplanten echt te laten floreren, hebben ze voldoende water en voedingsstoffen nodig. Overweeg dus om een paar tegels te lichten om ze in de volle grond te kunnen

Met een zitplekje onder een begroeide boog of priegel zit je 's zomers heerlijk beschut.

Wijnstokken en klimop hebben weinig aanmoediging nodig om over steunen te klimmen.

planten. Mocht dit niet mogelijk zijn, kies dan voor de grootste potten die je kunt vinden.

En dan de planten. Blauwregenen (*Wisteria sinensis*) zou prachtig staan en voor geur zorgen, maar hij groeit misschien te langzaam. Je zou een *Passiflora caerulea* of een druivenstok kunnen proberen, maar een klimroos is misschien nog wel interessanter, zeker als je hem combineert met een laatbloeiende clematis. Kies bijvoorbeeld de bijna doornloze klimroos 'Ghislaine de Féligonde' en de laatbloeiende *Clematis* 'Étoile Violette'.

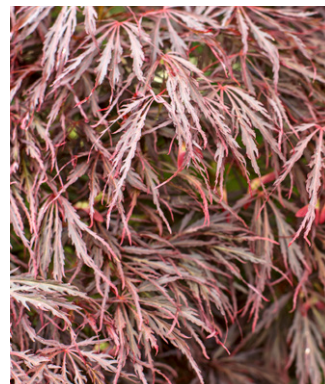
Een andere klimplant om te overwegen is de gewone klimop (*Hedera helix*) die ook 's winters groen blijft, snel groeit, een geweldige bron van late nectar en winterbessen is, en in meerdere mooie variëteiten verkrijgbaar is. Zoek je een meer tropische sfeer, probeer dan de trompetbloem (*Campsis radicans*), die buisvormige bloemen heeft in de kleuren oranje en rood. Voor geur kun je de bladverliezende klimplant *Jasminum x stephanense* proberen.

En heb je helemaal geen zin om steunen te maken of klimrekken te plaatsen, creëer dan schaduw met een hoge bamboesoort in grote potten.

V Waarom is het blad van mijn Acer in het najaar niet gevallen?

A Het kan zijn dat de wortels van je boom door extreem weer beschadigd zijn geraakt. Soms kan een 'stress-seizoen' ervoor zorgen dat de bladeren eerder uitdrogen dan gebruikelijk en dat ze vervolgens aan de boom blijven hangen.

Gedurende het voorjaar zul je zien dat de boom nieuw blad aanmaakt zoals normaal. Als het oude blad dan nog steeds niet wil loslaten, kun je het met de hand verwijderen. Wat ook de moeite waard kan zijn, is voorzichtig een beetje bast van enkele twijgen verwijderen, te beginnen bij de punten, en te kijken of het hout eronder nog steeds vol sap zit, of dat het droog en dood is.

Acers lijden op onbeschutte plekken onder te sterke uitdrogende wind of hitte.

V Hoe moet ik sleutelbloemen bemesten?

A Voorkom dat je mest rechtstreeks op de zaailingen van de sleutelbloemen legt, want dat kan ze verstikken. Je kunt wel wat mest rondom de plantjes strooien. Hun wortels zullen al snel de voedingsstoffen uit de mest opnemen, zodra wormen deze in de bodem hebben verwerkt. Dit zal ze helpen uit te groeien tot sterke, gezonde planten.

Kweek blauwe bessen in een pot als je tuingrond niet zuur genoeg is.

V Hoe snoei ik mijn blauwebessenplanten het beste?

A Koud weer of droogte kunnen ervoor zorgen dat de takken van blauwe bessen terugsterven, dus zet ze op een beschutte plek in de tuin. Je kunt nu dood hout wegsnoeien. Al het andere snoeiwerk laat je liggen tot de plant aan het

einde van het jaar weer in rust is. De eerste paar jaar hoeft je, behalve over elkaar schurende, zieke of zwakke takken, niets te snoeien. Zodra de plant volwassen is, snoei je een derde van de oudste stengels hard terug om de struik te verjongen.

Goudsbloemzaden ontkiemen snel in het voorjaar en eind zomer.

V Help! Mijn compost zit vol met vingerhoedskruid- en goudsbloemzaden

A Als je niet wilt dat deze zaden ontkiemen, zou je de compost moeten bedekken door hem in een geul te begraven. Aan de andere kant: geen van beide planten is moeilijk te wieden, dus in principe kun je deze geweldige bodemverbeteraar gewoon als mulch verspreiden en eventuele ongewenste planten eruit trekken.

V Er zit rond, zwart spul op onze roos. Wat is dat?

A Dat zijn de eitjes van bladluizen, mogelijk van de *Maculolachnus submacula*. Deze soort overwintert namelijk in het ei-stadium, meestal samengeklonterd op de stengels van rozen. Deze luizensoort voedt zich met de wortels van rozen, maar veroorzaakt zelden ernstige schade aan de roos.

Wrijf luizen of luizeneitjes met de hand van je planten en lok meer lieveheersbeestjes naar je tuin.

V Welke voedingswaarde heeft compost eigenlijk?

A Compost bevat de belangrijke elementen stikstof, fosfor en kalium, evenals sporenelementen, maar slechts in kleine hoeveelheden vergeleken met meststoffen. Maar de voedingsstoffen van compost worden langzamer vrijgegeven en daarom heb je vaak langer baat bij de voordelen.

Compost wordt eerder gebruikt als bodemverbeteraar dan als meststof. Door de grond gewerkt of als mulchlaag op de grond helpt het de bodemstructuur te verbeteren, onder andere omdat het water en voedingsstoffen vasthoudt.

Heb je bijvoorbeeld kleigrond, dan kun je de grond veel beter bewerkbaar maken door elk jaar een mulchlaag van compost aan te brengen. Er wordt sowieso de laatste jaren veel meer gekeken naar de gezondheid van de bodem en hoe dit de gezondheid van planten beïnvloedt. Een gezond bodemleven met de juiste balans van schimmels, beestjes en micro-organismen is goed voor je planten en maakt ze sterker, zodat ze plagen en ziekten beter kunnen weerstaan.

Kwaliteitsgrond houdt voedingsstoffen vast en heeft een goede structuur.

V Er zit geen leven in onze bovengrond. Hoe kan dat?

A Het lijkt erop dat je nieuwe bovengrond zo gesteriliseerd is dat er weinig, zo niet geen, leven in zit. Als je er nog geen hebt, maak dan nu een composthoop. En zodra de herfst aanbreekt en het blad valt, verzamel dit dan en maak bladaarde. Zowel de compost als bladaarde zullen helpen om je nieuwe grond nieuw leven in te blazen en meer structuur te geven.

Ondertussen kun je ook wat verse tuinaarde door de bovengrond werken. Koop eventueel ook wat goedverteerde stalmest en werk dat er ook doorheen. Zowel de tuinaarde als de mest bevatten micro-organismen en waarschijnlijk ook wat grotere beestjes die nuttig zijn. En met de tijd zullen dat er steeds meer worden, dus heb geduld.

Vul verhoogde bedden bij met compost om de grond gezond te houden.

Veel groenblijvende bomen kun je in allerlei vormen snoeien.

V We hebben langs onze oprit een strook van 10 x 2,5 m. Welke bomen kunnen we hier planten?

A Deze ruimte lijkt veel, maar pas op dat je de strook niet te vol zet. Als je én bomen én struiken én vaste planten wilt planten, concurreren ze mogelijk binnen de kortste keren met elkaar om voedsel, water en licht. In plaats van bomen kun je ook kiezen voor een dichte

inheemse heg, bijvoorbeeld met inheemse haagplanten. Wellicht kun je er zelfs wat klimplanten doorheen leiden.

Wil je per se bomen planten, kies dan bij voorkeur groenblijvende soorten. Zo onttrek je auto's op de oprit het hele jaar door aan het zicht.

V Welke potgrond kan ik het beste gebruiken voor bomen in potten?

A Gebruik bij voorkeur een turfrijke potgrond gemengd met leem en wat zand. Deze combinatie zorgt ervoor dat de structuur van de grond goed blijft en dat de plant niet dieper in zijn pot zal zakken. Met pure universele potgrond zal dat waarschijnlijk wel gebeuren. Voorzie je potten elk voorjaar van een nieuwe toplaag om ze gezond te houden.

Grond met wat leem behoudt langer zijn structuur.

V Kan ik de wortels van een laurierboom in een pot snoeien?

A Wortelsnoei is een geweldige manier om een plant die te groot is geworden voor zijn pot toch in dezelfde pot te kunnen laten staan. Zorg ervoor dat de wortels vochtig zijn en schakel hulp in om de boom uit zijn pot te krijgen. Een oud hakmes is handig.

Haal ongeveer 8 cm rondom de gehele buitenkant van de kluit af en herplant je boom in de pot, aangevuld met verse potgrond. De potgrond voeg je langzaam toe. Duw de grond tussen de potwand en de wortelkluit steeds goed aan zodat je geen luchtballen achterlaat.

Wortelsnoei beperkt de omvang van planten die in potten groeien.

V Er zitten gigantische luizen op mijn wilg. Kan ik daar iets tegen doen?

A Dromedarisluizen, ofwel *Tuberolachnus salignus*, zijn met hun 5,8 mm lichaamslengte forse knapen – of eigenlijk dames, want het zijn allemaal vrouwtjes. En ze zitten graag op wilgen.

Bestrijden met insecticiden zou niet alleen schadelijk zijn voor andere diertjes, maar vanwege de omvang van de bomen ook vrijwel onmogelijk. Je kunt dus het beste hulptroepen inroepen, zoals pimplamezen, lieveheersbeestjes, gaasvliegen en loopkevers. Die lusten allemaal wel luizenhapjes. Hang nestkasten op, vul voedsilo's, kweek enkelbloemige planten-

De dromedarisluis kan tot bijna 6 mm lang worden.

soorten en gebruik geen pesticiden. Zodra er meer roofdieren naar je tuin komen, zal de luizenpopulatie snel slinken.

V Ik heb een paar kleine varens in potten. Wanneer is het veilig om ze uit te planten?

A Als het winterharde varens zijn die al die tijd beschut (in een kas of binnen) hebben gestaan, laat ze dan wennen door ze buiten te zetten op een halfbeschaadde plek wanneer het niet

vriest. Zo kunnen ze wennen aan de effecten van wind en temperatuurwisselingen. Als ze goed geworteld zijn in potten met een diameter van ongeveer 13 cm, is het tijd om ze uit te planten.

Afgeharde varens zullen op de juiste plek snel uitgroeien tot grote exemplaren.

V Kan ik sinaasappel- en grapefruitschillen en papiersnippers in mijn compostbak doen?

A Het kan vrij lang duren voordat citrusschillen op de composthoop ontbinden, dus je kunt ze het beste eerst ergens drogen en daarna in kleinere stukjes breken voordat je het in je compostbak gooit. De schil-

len zijn bovendien zuur, dus het is vrij belangrijk dat je het effect hiervan tegengaat met ander materiaal. Versnipperd papier is daarvoor perfect – zo lang het maar niet van glanzende tijdschriften komt.

Maak lastig composteerbaar materiaal zoals citrusschillen kleiner.

Speenkruid houdt van vochtige, zware grond in de schaduw.

V Hoe krijg ik minder speenkruid?

A Speenkruid is een leuk plantje, maar hij kan ook wat te invasief worden. Als je ze moet intomen, wied ze dan in het vroege voorjaar, zodra ze duidelijk zichtbaar zijn boven de grond maar voordat

de knolletjes aan de wortels gemakkelijk loslaten. De knolletjes zijn de belangrijkste manier waarop speenkruid zich verspreidt, dus vroeg wieden helpt om de omvang te verminderen.

V Mijn zonnehoedzaadjes ontkiemen niet. Wat doe ik fout?

A Dankzij de populariteit van prairietuinen is zonnehoed (*Echinacea purpurea*) helemaal hot. En terecht! Zijn prachtige bloemen lokken veel bestuivers en de planten komen elk jaar terug, terwijl ze vrijwel geen verzorging vragen.

Voor het zaaien van de planten heb je echter soms wat geduld nodig. De zaden ontkiemen vaak veel beter na

een periode van minstens drie weken kou. Zodra het in het voorjaar opwarmt, zullen de zaden ontkiemen. Waarschijnlijk moet je met de zaden buiten dus nog even geduld hebben.

Kweek je zaden binnen op, dan kun je een paar weken in de koelkast zetten. Grote kans dat de zaden, wanneer ze daarna de warmte buiten de koelkast ervaren, alsnog ontkiemen.

Inspiratie

Mis je kleur in de tuin? Is je tuin net niet die beschutte plek die je voor ogen had? Elke maand lees je hier alles over slimme tuinontwerpen, mooie bloeiers en tips om van je tuin een paradijs te maken.

65

72

80

83

94

90

Exclusieve
voorpublishatie
uit het nieuwe
**Handboek
Tuinieren**
van Monty.

Deze maand

- 60 Een plek voor planten**
Alan helpt je een handje bij het kiezen van de juiste planten.
- 65 Inheemse held**
Gulden sleutelbloem (*Primula veris*).
- 72 Tintelende tuinkruiden**
Onze tips voor het kweken van de allerbeste kruiden ooit.
- 80 Makkelijk vermeerderen**
In dit eerste deel vertelt Nick Bailey hoe je succesvol opkweekt uit zaad.
- 83 Moeiteloos oogsten**
In april komt de moestuin op stoom. Zo raak je niet achterop.
- 90 Dierenleven**
Monty plant een pot voor bestuivende insecten.
- 94 In de moestuin van Helga**
Helga zet haar eerste planten in de nieuwe moestuin.

A man with grey hair, wearing a blue and white checkered shirt, is shown in profile, focused on pruning a bush of pink roses. He is using a pair of black-handled pruning shears. The garden is dense with various plants, including purple flowers on the left and a single red flower on the right. The background is filled with more greenery and trees.

Een sterke structuur van bomen en struiken vormt het toneel voor de kleurrijke hoofdrolspelers van midden zomer.

DEEL 4 Een tuin ontwerpen

Een plek voor planten

Goede plantencombinaties maken, die je tuin structuur en een gezicht geven is gemakkelijker dan je denkt, aldus **Alan Titchmarsh**.

FOTO: SARAH CUTTLE

*“Je plantenkeus bepaalt de
sfeer van de hele tuin.”*

Het aanbod aan plantensoorten is zo groot, dat het een uitdaging is om te beslissen welke planten je in de tuin zet. Ik bedoel, waar moet je beginnen? Wat moet je als eerste planten? Hoe weet je welke planten goed gedijen en welke zullen wegwijnen? Zoals voor de meeste problemen geldt, levert een methodische aanpak de beste resultaten.

De ideale tuin (als die al bestaat) is een tuin die het hele jaar het aanzien waard is (dat is makkelijker in juni en juli voor elkaar te krijgen dan in november). Zo'n tuin heeft zowel mooie vormen als goede kleuren en is een plek waarin de planten tevreden groeien – deels omdat ze de juiste grond en ligging hebben, maar ook omdat jij ze verzorgt.

Je plantenkeus bepaalt de sfeer van de hele tuin en hoewel die keus kan variëren op basis van de grondsoort en ligging van de tuin – hoe warm, koud, beschut en winderig hij is – beplant je een tuin altijd en overal op dezelfde manier: je begint met de hoogste planten en eindigt met de laagste.

Begin met structuur

Creëer een beplantingsschema alsof je een menselijk lichaam samenstelt. Ja, ik weet dat je geen Frankenstein heet, maar met deze benadering is het gemakkelijk om te onthouden dat je eerst de botten van het skelet plaatst (bomen en grote struiken), daarna het vlees aanbrengt (kleinere planten en groenblijvers die het hele jaar voor vorm zorgen) en eindigt met accenten die meestal kleiner zijn (kleurige seizoensplanten). Ontwerp het geraamte – teken dat zo nodig op een plattegrond – en bedenk wat waar mooi zou staan. Neem de plattegrond mee naar buiten en probeer de structuur te visualiseren.

Zelfs kleine tuinen hebben hoge planten nodig. Verticalen in de vorm van bomen (zelfs kleine exemplaren) en klimplanten tegen obelissen of wigwams leiden de blik omhoog en geven de tuin die cruciale derde dimensie.

Dus ... eerst de bomen. Maar hoeveel? Genoeg om de beplanting omhoog te trekken, maar niet zoveel dat de hele tuin in de schaduw ligt. In een kleine tuin voldoen twee of drie kleine bomen, bijvoorbeeld wilde appels of zilverberken met hun vederachtige kruin. Een andere mogelijkheid is de Japanse sierkers (*Prunus serrula*), die met zijn roodbruine schors glanst in de laagstaande winterzon en nog steeds mooi is wanneer andere bomen slechts kale karkassen zijn. Je kunt zijn kruin een jaar of tien laten groeien, maar let wel op dat er tussen de takken door nog genoeg zonlicht op de grond schijnt voor de planten eronder.

“Je beplant een tuin altijd en overal op dezelfde manier: je begint met de hoogste planten en eindigt met de laagste.”

De pruikenboom (uiterst boven) en Japanse sierkers (boven) zijn ook na de zomer nog mooi.

Ziekteresistente rozenvariëteiten zijn betrouwbare struiken en klimplanten die lang meegaan.

Kijk, voordat je aan het kopen slaat, in naburige tuinen welke boomsoorten het daar goed doen. Als je nergens rododendrons of camelia's ziet, dan is de grond waarschijnlijk basisch (kalkrijk) en daarin hebben deze planten het niet naar hun zin. Vind je ze zo mooi dat je ze toch wilt hebben, dan moet je ze in potten met potgrond voor zuurminnende planten zetten.

Loop de tuin in en gebruik stokken om de mogelijke plekken voor bomen te markeren. Bekijk de stokken dan vanaf verschillende standpunten – ook vanuit je huis, zowel vanaf de boven- als de benedenverdieping. Ben je tevreden met hun positie? Plant dan als eerste de bomen.

Daarna zijn de struiken aan de beurt. Denk bij het ontwerpen van een perk in verticale en horizontale driehoeken. Meerdere plantlagen die brede en smalle piramides vormen, bieden een prettige aanblik. In het algemeen is het goed om hogere planten achter in een perk of border te zetten, en lagere planten vooraan. Doe je dit andersom, dan spreekt het voor zich dat de lagere planten achter de hogere uit zicht verdwijnen. Toch kunnen een paar 'ribben' van hogere planten – te beginnen achter in de border en in hoogte aflopend naarmate ze verder naar voren staan – een interessant effect geven als je langs de border wandelt: er ontstaan als het ware inhammen met planten die je pas ziet als je de hogere planten voorbij bent.

Samen sterk

Ga met struiken niet te 'stippelig' te werk. Plant er drie of vier redelijk dicht bij elkaar (maar wel met genoeg groeiruimte) en laat tussen de struiken driehoekige stukken grond vrij voor vaste planten en bodembedekkers.

Houd er rekening mee dat sommige planten per se in de volle zon willen staan en andere liever wat schaduw hebben. Probeer de juiste plant voor de juiste plek te kiezen. Varens, hosta's en andere bladplanten zijn tevreden in de schaduw, terwijl de meeste kleurrijke bloemen van zon houden.

Groenblijvende planten, waaronder vormplanten – bijvoorbeeld taxussen die in bollen en piramides zijn gesnoeid – zorgen het hele jaar door voor spannende vormen. Gebruik ze als blikvangers en zorg voor een goed evenwicht. Staan er te veel groenblijvers, dan ziet een tuin er het hele jaar door ongeveer hetzelfde uit. Staan er te weinig, dan is de tuin 's winters vrij vormeloos. En vergeet niet dat planten die op de verkeerde plek blijken te staan, altijd kunnen worden verhuisd. Schiet dus niet in de stress tijdens het maken van een beplantingsschema – het

Ontwerp de tuin in lagen: begin bovenaan, met de bomen, en daal af tot de zelfzaaiers en bodembedekkers.

Een groenblijvende struik als de pieris geeft de tuin het hele jaar door structuur en is in het voorjaar een bloeiende blikvanger.

De meeste bollen zijn het mooist in groepen en op deze manier hoeft je maar één gat te graven.

Beplantingsprincipes

Het hele jaar door impact en structuur

■ Ontwerp in lagen

Stel je de tuin voor als een elegant landhuis met drie of zelfs vier verdiepingen. Als je op de juiste manier in lagen plant, is succes gegarandeerd: beschouw boomkruinen als de hoogste verdieping, struiken en groenblijvende planten als de eerste verdieping, lage vaste planten als de begane grond en bodembedekkers als het souterrain.

■ Zet planten dicht bij elkaar

Goede grond is cruciaal, maar onbegroeide grond is niet mooi. Ik heb liever een dicht

beplante border waar de planten elkaar verdringen dan een kale vlakte waar onkruid vrij spel heeft. Zet de planten dicht bij elkaar, dan is er weinig ruimte voor ongewenste bezoekers.

■ Verleng het seizoen

Voorjaarsbloeiende bollen – sneeuwklodjes, narcissen, krokussen en tulpen – die opkomen tussen planten die pas in de zomer op hun mooist zijn, laten de periode waarin je tuin aantrekkelijk oogt een paar maanden eerder beginnen.

Royale beplanting
Grote groepen van dezelfde plant sorteren een krachtig effect en voorkomen de rommelige aanblik van te veel verschillende plantensoorten.

Struiken voor structuur
Oropvallende houtige planten geven de tuin samenhang en fungeren als windbrekers.

Negatieve ruimte
Een schijnbaar 'lege' ruimte, zoals een gazon, geeft de planten visuele ademruimte.

is niet in beton gegoten – zelfs in de beste tuinontwerpen moet vaak later nog het een en ander worden aangepast.

Wat betreft de rest van de planten in de tuin: kweek vooral wat je mooi vindt, maar besef dat meerdere planten van dezelfde soort een perk of border visuele samenhang geven. Met andere woorden: als je plek hebt voor vijftig planten, dan is het mooier om tien exemplaren van vijf verschillende soorten te planten, dan vijf exemplaren van tien soorten. (Als je net zoveel van planten houdt als ik, zal het lastig kiezen zijn.) De keuze van de planten is heel persoonlijk.

Wat de bladeren betreft: kies een paar planten met grote bladeren en simpele bladvormen, maar ook een paar planten met speelse en luchtige bladeren. De variatie in textuur vormt een lust voor het oog.

Zet de planten dicht bij elkaar – geef ze genoeg groeiruimte, maar niet zoveel dat je de eerste maanden tegen een lege vlakte moet aankijken. Hanteer de vuistregel dat je vaste planten 30 cm uit elkaar zet en struiken ongeveer een meter. Misschien moet je ze na een paar jaar uitdunnen, maar je kunt de planten die je dan weghaalt altijd ergens anders neerzetten of aan vrienden geven.

Bereik het juiste evenwicht

De foto hierboven laat een goed voorbeeld zien. Om te beginnen wordt de border begrensd door een simpele, **gebogen gazonrand**. Door het gazon ontstaat er een perfect contrast met de plantenborder die daarachter oprijst. In plaats van een gazon kan er in een kleinere tuin – waar gras onpraktisch is – grind worden gebruikt.

Er staan slechts twee bomen die links en rechts als achtergrond fungeren en daartussenin staan **groenblijvende struiken die een natuurlijke tuinafscheiding vormen**.

In hartje zomer gaan de groenblijvers op in de achtergrond en gaat de aandacht naar de kleurrijke vaste planten ervoor. De meeste hogere variëteiten zijn achter in de border geplant en het 'driehoekseffect' is duidelijk zichtbaar in de geleidelijk verlopende niveaus, zowel van links naar rechts als van voor naar achter.

Struiken, waaronder rozen, geven de border het gewenste volume. Vooraan staan een of twee hogere kruidachtige planten. Sommige bloemen verschijnen aan lange halmen, andere hebben vlakke,

margrietachtige bloemhoofden. De verschillende vormen zorgen voor contrast.

De border ontleent zijn kleuren niet alleen aan bloemen, maar ook aan bladplanten. Deze beplanting kan overigens worden versterkt met grassen. In een beplanting werken grassen als 'voegen' tussen bloeiende planten die pal naast elkaar niet mooi zouden staan.

Het andere voordeel van grassen is dat je ze in de winter met rust mag laten, want dan zijn hun **dorre halmen prachtig** en nuttig voor vogels en insecten.

Lavendelhalmen contrasteren met de vlakke, speldenkussenachtige bloemen van het duifkruid.

VOLGENDE MAAND Alan laat zien hoe je een geweldige tuin aanlegt voor zowel voor mensen als tuindieren.

Stichting NL Bloeit!

Wij kweken bijzonder aantrekkelijke inheemse planten, soorten waar de wilde bijen, vlinders en heel veel andere insecten dol op zijn. In Nederland zijn er nog maar weinig van deze planten in het wild te vinden en jij kunt helpen door juist de inheemse planten in je tuin te zetten. Op een paar vierkante meter kun je al een prachtige wilde weelde creëren.

www.nlbloeit.nl

Gulden sleutelbloem

Primula veris

Ik, gulden sleutelbloem, maak deel uit van de sleutelbloemfamilie (*Primulaceae*) die ruim 500 soorten omvat. Ik ben een sierlijke meerjarige plant en blijf relatief klein: 15 tot 30 cm. In Nederland ben ik een vrij zeldzame soort. De bekende wilde soortgenoten in Nederland zijn slanke sleutelbloem (*Primula elatior*) en stengelloze sleutelbloem (*Primula vulgaris*).

Van nature groei ik op zonnige plaatsen of in de halfschaduw en heb ik een voorkeur voor kalkrijke, vochtige en humushoudende bodems. Je vindt me dus op kalkgraslanden, in bossen, struwelen en op kapvlakten.

Mijn botanische naam *Primula* kan worden uitgelegd als een afgeleide van 'primo vere', in de betekenis 'het vroege voorjaar' of 'aan het begin van de lente', omdat ik tot de vroegst bloeiende plantensoorten in het voorjaar behoor. De naam kan eveneens worden verklaard als een verkleinwoord van het Latijnse 'primus', wat eerste betekent, ook met dezelfde verwijzing naar de vroege bloei. Ook mijn soortnaam *veris* verwijst hiernaar: dit komt van 'ver', ofwel 'lente' en verwijst naar de bloeiperiode vroeg in de lente. *Primula* werd van oudsher beschouwd als een kruid dat het hele menselijk gestel stimuleert.

Ik ben een fantastische voorjaarsbloeiër – ik bloei in de periode april-juni en word bestoven door hommels en vlinders. Voor de sleutelbloemvlinder ben ik een waardplant.

Uit mijn wortelstok groeit een wortelrozet van bladeren met een stengel in het midden. Mijn bloemstengel draagt een veelbloemig scherm dat naar één zijde is gericht. Mijn bloemen ruiken lekker en mijn bloemkroon heeft een dooiergele kleur met vijf oranje vlekken bij de keel. Ik lijk wel wat op de slanke sleutelbloem, maar bij haar ontbreken de oranje vlekken op de bloemkroon. Ik kan ook kruisen met de slanke sleutelbloem.

Mijn bruinzwarte zaden worden door de wind verspreid of door voorbijgangers die mijn bloemstelen beroeren. Mijn zaden zijn kortlevend, korter dan een jaar. Zaaïen doe je voor de winter – laat mijn zaden buiten enigszins beschermd en licht vochtig staan en mijn zaden kiemen in het voorjaar.

In een (bos)tuin combineer ik goed met inheemse soorten als grote muur, kruipend zenegroen, kleine pimpernel, wilde akelei, maarts viooltje, bosaardbei en bosanemoon.

Inheemse held stelt zich voor

Met inheemse planten help je de biodiversiteit enorm. Ze zijn prachtig, maar helaas niet zo bekend. Elke maand stelt een inheemse plant zich aan je voor, in de hoop een plekje in jouw tuin te krijgen. Ze zullen je niet teleurstellen!

VOLGENDE MAAND Bieslook (*Allium schoenoprasum*).

Start het tuinseizoen goed met

Gardeners' World **lentekorting!**

Euro-Serre: gratis accessoire bij je nieuwe serre

Met een serre verleng je jouw (moes)-tuinseizoen en voeg je een persoonlijk element toe aan je tuin. Bij Euro-Serre stel je zelf een praktische, stijlvolle en multifunctionele serre samen die past bij wat jij belangrijk vindt. Laat hem vervolgens monteren of ga zelf aan de slag met een zelfbouwpakket. Met lentekorting breid je jouw nieuwe serre uit met een gratis accessoire, zoals een schermdoek of een handige zaaibak. Euro-Serre is gevestigd in België en maakt in heel Europa tuiniers buitengewoon gelukkig met hun hobbykassen van hoge kwaliteit.

euroserre.com/verdelers/

Code voor een gratis accessoire

t.w.v. €100: EUROSERRE100

Voorwaarde: als lezer
mag je bij je nieuwe
serre gratis accessoires
aanschaffen t.w.v. €100.

Het is lente, tijd om een goede start te maken in de tuin! In het weekend van **5 t/m 7 april 2024** haal je met *Gardeners' World* lentekorting voordeliger jouw duurzame tuinbenodigdheden in huis. Voor deze actie bundelen wij onze krachten met ondernemers die staan voor ambachtelijkheid en kwaliteit. Of je nu zaden, bollen, planten of gereedschap zoekt: met deze producten zit je goed.

Arborealis: bezoek de kwekerij en winkel met korting

Zoek jij mooie klimmers voor in je tuin? Dan ben je bij Arborealis aan het goede adres. Vanaf 5 april krijg je daar namelijk een maand lang 15% lentekorting op klimplanten als je aan de kassa een *Gardeners' World* magazine laat zien. Kwekerij Arborealis kweekt een divers aanbod van onbespoten tuinplanten zoals klimplanten, vaste planten, kruiden, varens, heesters en voedselbosplanten.

Adres: Kwekerij Arborealis Vof, Dirk de Ruiterpad 2, 8384 DD, Wilhelminaoord (NL).

15% korting op klimplanten bij vertoon van een *Gardeners' World* magazine aan de kassa.

Voorwaarden: de kortingsactie loopt van 5 april t/m 5 mei.

Zo gebruik je *Gardeners' World* lentekorting

Wil je gebruikmaken van *Gardeners' World* Lentekorting? Dat gaat heel makkelijk! Ga naar de website van de ondernemer, kies jouw producten uit en voer bij het afrekenen de kortingscode in die je onder het product ziet staan voor exclusief voordeel.

HÉ ABONNEE! We hebben speciale kortingen voor jou. Je vindt deze kortingscodes op de aparte flyer bij dit nummer.

Bloem en Oogst: korting op meer dan 60 soorten bloemenzaden

Maak thuis je eigen pluktuin met bloemenzaden van Drentse kwekerij Bloem en Oogst. Met deze actie krijg je lentekorting op het hele assortiment van meer dan 60 soorten biologische bloemenzaden. Bestuivers genieten van de schone bloemen en aangezien de bloemenzaden op de kwekerij worden geoogst, geschoond en verpakt, is de weg van veld naar tuin maar kort. Bloem en Oogst wil met gezonde, biologische zaden bijdragen aan mooie plukbloemen voor iedereen: mens, dier en natuur.

www.bloemenoogst.nl/webshop

Kortingscode (5%): GW-bloemenoogst5

Voorwaarden: de korting geldt voor het hele assortiment. Bestellingen kunnen alleen worden verzonden, niet opgehaald.

Natural Bulbs: rode zonnehoed en gele zonnehoed met korting

De rode zonnehoed staat bekend om zijn bijenvriendelijke karakter, geneeskrachtige eigenschappen en donkerroze bloemen, terwijl de gele zonnehoed een favoriet is bij vlinders en bijen. Bestel deze planten met korting bij Natural Bulbs en kijk uit naar planten in potten van 1 tot 1,5 liter met een ontwikkeld wortelstelsel en rijk bodemleven.

Als specialist in biologische bloembollen werkt Natural Bulbs uitsluitend samen met een selecte groep kleinschalige, gespecialiseerde planten- en bollenkwekers met een toewijding aan duurzaamheid.

Kortingscode (10%): GW2024LZ10

Voorwaarden: de kortingscode is geldig bij een productwaarde vanaf €25,-.

Bijenstichting: korting op insectenmengsel t.w.v. €19,75

Maak van je tuin een bloeiend paradijs voor bijen, vlinders en zweefvliegen met het insectenmengsel van de Bijenstichting. Met deze mix van eenjarige, tweejarige en vaste, inheemse bloemensoorten zaai je zo'n 25m² aan tuin in voor bestuivers. Voedzaam voor bestuivers, mooi voor jou én ook nog onderhoudsvriendelijk!

Door onderwijs te geven, overheidsbeleid te beïnvloeden en de aanleg van bij-vriendelijke tuinen te stimuleren, streeft de Bijenstichting naar een betere toekomst voor wilde bijen en hommels.

bijenstichting.nl/insectenmengsel

Kortingscode (15%): GW24L

BioGroeï: korting op een nieuwe woelvork

De woelvork met verkrumelaar van BioGroeï maakt het omwoelen van je tuingrond zo aangenaam mogelijk. Dankzij de robuuste materialen en het ergonomische ontwerp, woel en verkrumel je de grond moeiteloos, zonder het bodemleven te verstoren. Dat is een voordeel voor je rug én voor het leven in je tuin, met als resultaat een gezonde, vruchtbare en levende bodem. Familiebedrijf Biogroeï zet zich in om zoveel mogelijk tuinen mee te trekken in de strijd voor meer biodiversiteit.

www.biogroeï.nl/woelvork-met-verkrumelaar

Kortingscode (5%): #GW5

BioGroeï

Sneeboer: gratis handbladhark of wetsteen bij je bestelling

Goed gereedschap maakt tuinklussen lichter. Zo combineert de handbladhark van Sneeboer flexibiliteit en kracht met een licht gewicht, waardoor harken makkelijker gaat. Onderhoud aan je gereedschap zorgt ervoor dat ze langer meegaan, zoals een wetsteen waarmee je de randen van je gereedschap scherp houdt. Als je een bestelling bij Sneeboer plaatst, krijg je er als lezer een gratis wetsteen bij. Abonnees krijgen een handbladhark (zie flyer voor code).

Sneeboer maakt sinds 1913 tuingereedschap van hoge kwaliteit dat mede door het roestvaste staal lang meegaat.

Voorwaarden: geldig bij een productwaarde vanaf €50,-.

www.sneeboer.com

Code voor gratis wetsteen: PLUS5018

110 years of quality tools
SNEEBOER & Zn
Tools for life - and generations to come...

Ecotuintje: tuinhandschoenen van natuurlijke materialen

Een tuinier weet dat bij graven, snoeien of ander grof tuinwerk goede handschoenen het verschil maken. Bij Ecotuintje vind je ook nog eens 100% natuurlijke handschoenen van FSC-gekeurde, natuurlijke latex en biologisch katoen. De duurzaam gefabriceerde Green & Fair handschoenen zijn Fairtrade, gaan lang mee en blijven lange tijd comfortabel en soepel.

Bij Ecotuintje vind je een breed aanbod aan biologische en duurzame moestuinproducten, van turfrijke moestuingrond tot plasticvrij worteldoek en van tuingereedschap tot vegan bemesting.

ecotuintje.nl/product/tuinhandschoenen-biokatoen-maat-m/

Kortingscode (5%): **GW-DuurzameStart**

Ecotuintje

voor de milieugewiste moestuinfan!

Bloemoloog: korting op biologische dahlia-knol 'Café au Lait'

De grote bloemen van dinnerplate *Dahlia* 'Café au Lait' zijn aanvankelijk wit met roze, maar verkleuren op den duur tot de zachte tint van koffie met melk. Deze enthousiaste plant maakt van de zomer tot herfst wel 10 tot 15 bloemen aan, waarbij elke bloem wel 30 cm breed kan worden! Bij de Bloemoloog koop je uitsluitend biologische bol- en knolgewassen met Skal-certificaat. Kijk voor het assortiment op hun website of bij hun bloembollenkraam op evenementen in Nederland en België.

bloemoloog.nl/products/bio-dahlia-cafe-au-lait
Kortingscode (10%): **GWDAHLIA10**

BLOEMOLOOG

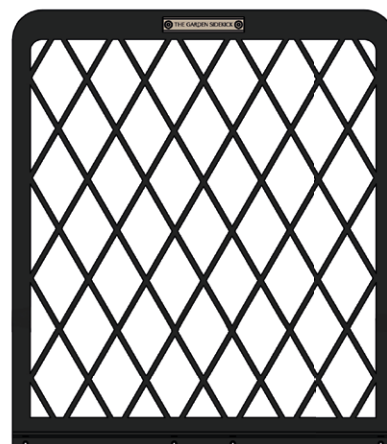

The Garden Sidekick: gratis Klimrek of Zijtray bij je Garden Sidekick

De Garden Sidekick combineert een verhoogde mini-kweekkas met een moestuinbak op wielen. Door zijn formaat en vorm past hij in elke soort tuin en kweek je gemakkelijk meerdere planten tegelijk. Breid als lezer jouw nieuwe (mini) Garden Sidekick uit met een gratis Zijtray of kies als abonnee tussen een Klimrek voor klimplanten of een Zijtray voor bij je tuinmaatje. Van ontkieming tot oogst helpt de (mini) Garden Sidekick je op weg naar een groener, bewuster en gelukkiger leven.

thegardensidekick.com

Code voor gratis (mini) Zijtray t.w.v. €135-150 bij je (Mini) Garden Sidekick: **GROWWITHGW**

THE
GARDEN
SIDEKICK®

Voorwaarden: je kunt kiezen uit olijfgroene of zwarte (mini) Garden Sidekick. Let er bij je bestelling op dat de Zijtray en de mini Zijtray hun eigen afmetingen hebben die passen bij de soort Sidekick die je bestelt, zodat je optimaal kunt genieten. De complete voorwaarden voor deze actie vind je in het online artikel van The Garden Sidekick op www.gardenersworldmagazine.nl/lentekorting.

Cadeau bij een jaarabonnement: Handboek tuinieren van Monty Don

Een spiksplinternieuw boek van de beroemdste tuinman ter wereld: 'onze' Monty Don. Het is no-nonsense, praktisch en toegankelijk geschreven, precies zoals we Monty kennen. In 352 pagina's legt hij stap-voor-stap en laagdrempelig uit hoe je jouw droomtuin maakt. Van een balkon, binnentuin, een plek om te ontspannen tot een moestuin. Alles komt aan bod. Het is een heerlijk boek waar je je leven lang plezier van hebt. Wij kunnen niet wachten!

Cadeau

boek Monty Don
t.w.v. €39,99

Gardeners'
World magazine

Ben je al abonnee, maar wil je toch
het boek bestellen? Ga dan naar:

www.gardenersworldmagazine.nl/boekmonty

**Ontvang 12x
Gardeners' World
+ boek Monty voor
maar**

70,-

- ✓ Splinternieuw boek van beroemdste tuinman ter wereld
- ✓ Praktisch en toegankelijk geschreven
- ✓ Ideaal voor een nieuwe generatie tuiniers

Ga naar:

www.gardenersworldmagazine.nl/boekmonty
of bel +31 (0)24 2027827

Deze actie is geldig t/m 9 april 2024 of zo lang de voorraad strekt en het boek wordt 17 april 2024 verstuurd. Je abonneert tot wederopzegging en voor ten minste de actieperiode van 12 nummers. Na afloop van de actieperiode geldt de reguliere abonnementsprijs en is het abonnement per maand opzegbaar. Opzeggen is heel eenvoudig en kan via onze klantenservice.

Tintelende tuinkruiden

Kweek dit jaar de allerbeste kruiden ooit met de tips van de experts van Aweside Farm. **Sinead Fenton** vertelt je hoe je een zee aan planten kweekt die je gerechten meer smaak geven.

FOTO'S: JASON INGRAM; LOCATIE: AWESIDE FARM, EAST SUSSEX

Op onze boerderij in het Engelse East Sussex kweken we meer dan veertig verschillende tuinkruiden. Wat ooit begon als een hobby werd al snel de basis van onze boerderij. Tuinkruiden zijn er niet alleen in een schat aan smaken, zoals ananas, citroen, chocola en zelfs tutti-frutti, maar produceren ook de heerlijkste eetbare bloemen die we samen met de blaadjes in kruidenbultjes gebruiken. Bestuivers zijn dol op tuinkruiden, dus deze planten zijn ook cruciaal geweest voor het vergroten van de insectenpopulaties op onze boerderij.

In dit artikel beschrijven we onze favoriete tuinkruiden: van de toppers waar je niet zonder kunt tot verrassende soorten die je smaakpapillen zullen prikkelen. Bovendien geven we tips hoe je elk jaar weer de beste resultaten behaalt.

Thaise basilicum smaakt naar drop en is heerlijk in oosterse gerechten.

5 onmisbare kruiden

Dit zijn de vijf topkruiden die je volgens Sinead in ieder geval in je tuin zou moeten hebben.

◀ Basilicum

Basilicum houdt van warmte en licht, dus is het nu het moment om te gaan zaaien. Door regelmatig de toppen net boven een bladpaar uit te nippen, krijg je een bossiger plant met veel nieuwe aanwas die een volle smaak houdt. Als de plant eenmaal begint te bloeien wordt de smaak wranger.

Geef regelmatig water, het liefst 's morgens aan de voet van de plant, omdat natte bladeren in vochtige omstandigheden meeldauw aantrekken en basilicum het niet fijn vindt om 's nachts in de nattigheid te staan. Oogst een paar stengels per keer door die

ook net boven een bladpaar af te knippen. Zet ze in water en uit direct zonlicht. Bewaar basilicum niet in de koelkast, want daar verkleuren en verwelken de blaadjes.

'Dark Opal' is onze favoriet omdat de paarse blaadjes als garnering en in salades een mooi contrast geven. Deze soort heeft een uitstekende smaak en de blaadjes verkleuren niet bij de geringste aanraking. Probeer ook eens citroenbasilicum (*Ocimum x citriodorum*) en kaneelbasilicum (*Ocimum basilicum* 'Cinnamon'), die geweldig smaken.

▲ Oregano

Oregano is waarschijnlijk een van de tuinkruiden waarbij je het verschil tussen zelfgekweekt en gekocht het sterkste merkt. Zelfgekweekt heeft dit tuinkruid een veel krachtiger smaak: peperig, kruidig, aards en muntachtig. Kweek oregano het liefst in goed drainerende grond en zo mogelijk in de volle zon, want de warmte stimuleert de

plantenoliën die de blaadjes hun volle smaak geven. Je kunt de plant gemakkelijk stekken en in de loop van de tijd zal hij zich verbreiden via uitlopers.

Onze favorieten zijn *Origanum vulgare*, die mooie paarse bloemen heeft, en Griekse oregano (*Origanum vulgare* subsp. *hirtum*), die ook wel wilde marjolein wordt genoemd.

Oreganobloemen zijn bij veel bestuivers heel geliefd.

Rozemarijn smaakt heerlijk bij vlees, maar ook in zoete gerechten.

▲ Rozemarijn

Vanwege de opvallende smaak is rozemarijn een van mijn favoriete tuinkruiden. Ik vind het vooral lekker in kruidencakes. Misschien klinkt je dit vreemd in de oren, maar geloof me: er gaat weinig boven een cake die is overgoten met een zoete rozemarijnsiroop.

Salvia rosmarinus 'Green Ginger' heeft warme gembertonen, wat deze culinaire reus heel geschikt maakt voor zoete gerechten.

Rozemarijn kweek je ideaal gesproken in de volle zon en in goed drainerende grond of in een pot. Maar we hebben gemerkt dat hij het ook redelijk goed doet in onze zware kleigrond. Bij het planten hebben we goed verteerde houtsnippers door de grond gewerkt en de bodem van het plantgat bedekt met een paar handen grind om de drainage te verbeteren.

Alle muntsoorten kun je het beste in potten kweken om woekeren te voorkomen.

▲ Munt

Munt staat bekend om zijn groeikracht en kan het beste in potten worden gekweekt. Je hebt van elke soort maar één exemplaar nodig, want de plant leent zich heel goed voor wortelstekken. Verpot de planten in het najaar.

De bloemhalmen zijn aantrekkelijk voor insecten en ook voor ons eetbaar, maar houd er rekening mee dat door de bloei de smaak van de blaadjes verandert. Gaat de munt toch bloeien, dan kun je de stengels tot de basis terugsnijden om de groei van malsere aanwas te stimuleren.

Onze favoriete variëteiten voor culinaire doeleinden zijn Marokkaanse munt (*Mentha*

spicata crispa 'Moroccan') en gewone munt (*Mentha spicata*). Dit zijn allebei groene-muntsoorten, die minder sterk smaken dan pepermuntsoorten (*Mentha piperita*). Chocolademunt (*Mentha x piperita citrata* 'Chocolate') is onze favoriete pepermuntsoort en geschikt voor desserts. Verder hebben we rond de twintig 'nieuwe' muntsoorten uitgetest en onze voorkeur ging uit naar: aardbeienmunt (*Mentha x piperita* 'Strawberry') vanwege zijn geur, ananasmunt (*Mentha suaveolens* 'Variegata') vanwege zijn bonte, geurige blaadjes en basilicummint (*Mentha x piperita citrata* 'Basil') vanwege zijn unieke smaak.

Kweek biologisch

Hoe meer tuindieren we onze tuin in kunnen lokken, hoe beter. Een zeer gevarieerd wildleven wijst op een evenwichtiger ecosysteem waarin geen enkele soort de neiging heeft tot overheersen. Bij ons op de boerderij laten we veel van de tuinkruiden bloeien tussen de groenten en salades. Tuinkruiden zijn rijk aan nectar en stuifmeel, maar de verschillende tuinkruiden hebben verschillende bloeiwijzen – van halmen tot trossen en schermen – waardoor ze een voedselbron voor allerlei soorten dieren vormen. Hoe meer plantensoorten we kweken, hoe meer soorten tuindieren we kunnen helpen.

Veel tuinkruiden zijn behoorlijk vergevingsgezind; talloze soorten verdragen arme grond en hebben niet veel verzorging nodig, waardoor ze erg geschikt zijn voor biologische teelt.

Tuinkruiden trekken allerlei soorten tuindieren aan door hun gevarieerde bloemvormen.

De ontkieming van peterseliezaad kan tot zes weken duren.

◀ Peterselie

Peterselie kun je het beste vroeg zaaien, want het duurt even voordat het zaad ontkiemt. Heb dus geduld als je na een paar weken nog geen beweging ziet, want de ontkieming kan tot zes weken duren. Zaai peterselie in de vollegrond op zijn definitieve plek. De planten ontwikkelen namelijk een penwortel, waardoor ze het niet fijn vinden om te worden verplant.

Krulpeterselie (*Petroselinum crispum* 'Curly') is meer dan een garnering. Wij vinden hem onmisbaar vanwege zijn bijzondere textuur. Hij smaakt goed in sla met tuinkruiden en de gekrulde blaadjes houden lekker veel dressing vast.

De roze bloemen van de *Agastache pallidiflora* zijn populair bij bestuivers.

Bijzondere tuinkruiden

Wij kweken met veel plezier massa's gebruikelijke tuinkruiden, maar er zijn er ook heel veel andere aantrekkelijke planten die je kunt proberen.

■ Ananassalie (*Salvia elegans* 'Scarlet Pineapple')

Ananassalie is geurig en rijk aan smaak, en bereikt zijn hoogtepunt in de tweede helft van het jaar. Het weelderige loof en de opvallend rode bloemhalmen hebben een krachtige ananasgeur en -smaak, en vullen de tuin met kleur wanneer de meeste andere planten hun beste tijd hebben gehad. Deze matig winterharde plant kun je het beste binnen kweken, vooral 's winters. Hij laat zich goed stekken. Gebruik de plant voor de bereiding van kruidensuiker en -siroop met ananassmaak om dranken en toetjes op smaak te brengen.

■ Bontbladige grote tijm (*Thymus pulegioides*)

Deze zeer aromatische en peperige variëteit is onze populairste tijm. De smaakrijkdom is ongeëvenaard. De bonte blaadjes maken de plant nog aantrekkelijker en vormen een opvallende garnering. Deze gemakkelijk te kweken vaste plant houdt van goed drainerende grond en zon. Hij verspreidt zich via uitlopers en is dus gemakkelijk te vermeerderen. Knip de bloemstengels af om meer bladgroei te stimuleren en te voorkomen dat de plant te houtig wordt.

■ Huacatay of Peruaanse zwarte munt (*Tagetes minuta*)

De geur en smaak van deze plant doen me denken aan een zoete fruitsalade. Het is het tuinkruid dat we het vaakst aan koks verkopen, voor toepassing in onder andere sauzen, siropen en gearomatiseerd zout. We kweken huacatay zowel binnen als buiten. Hij heeft 's winters moeite met onze koude, natte klei, maar er zijn grondsoorten waar hij als vaste plant kan worden gekweekt, mits hij beschut staat. We laten hem bloeien en winnen het zaad voor het volgende seizoen.

■ Vietnamese koriander (*Persicaria odorata*)

Dit tuinkruid wordt veel gebruikt in de Zuidoost-Aziatische keuken. In de unieke, pikante smaak zijn vleugjes munt en citroen te herkennen. Het is een vorstgevoelige vaste plant die in een kas goed gedijt. Kweek hem wel in een pot om zijn woekerende groei in toom te houden. Voeg het op het laatst aan gerechten toe, omdat het door te lang koken zijn smaak verliest. Botanisch gezien is het een andere plant dan koriander (*Coriandrum sativum*). Hij heeft niet die zeepachtige smaak waaraan koriander-teenstanders zo'n hekel hebben.

Ananassalie is een vaste plant die je gemakkelijk vermeerderd.

■ Agastache pallidiflora

De eerste keer dat ik deze plant zag, was ik diep onder de indruk. En toen hij ging bloeien, steeg mijn bewondering nog verder. Het zoete rozenaroma is betoverend en geeft siropen een heerlijke rozensmaak. De prachtige halmen met dieproze bloemen zijn populair bij kolibrievlinders en bijen. De plant heeft ons verbaasd doen staan: hij overleeft onze zeer koude, natte winter. We stekken wel de uitlopers die in het najaar volop aanwezig zijn en houden die 's winters voor alle zekerheid binnen.

VOLGENDE MAAND Sinead laat zien hoe je eetbare bloemen kweekt die mooi zijn en heerlijk smaken.

 NATURAL BOLBS

Plan(t) je biologische planten

Je tuin beplanten is een van de allerleukste tuinklussen. En het wordt nog leuker als je weet dat die planten onbespoten en biologisch zijn – zoals de vaste planten van Natural Bulbs. Met de volgende beplantingsplannen maak je van je tuin een oase voor jezelf en de natuur.

Biologische planten zijn niet alleen een uitstekende aanwinst voor je tuin, maar dragen ook bij aan een gezondere planeet. Maar met de grote keuze uit die prachtige planten is het niet altijd makkelijk kiezen. Want welke planten passen bij elkaar? Gelukkig hoeft je echt

geen tuinontwerper te zijn om een goed beplantingsplan te maken. Met slechts wat kleurpotloden maak je namelijk snel en eenvoudig een vlekkenplan. Om je alvast op ideeën te brengen, hebben wij drie van dit soort vlekkenplannen gemaakt. Of je nou tuiniert in potten en bakken, een bij-

en vlindervriendelijke border wilt maken of een schaduwrijke plek wilt opfleuren, met deze plannen zit je altijd goed. De planten voor deze plannen zijn bovendien allemaal verkrijgbaar bij Natural Bulbs – natuurlijk biologisch en dus onbespoten. Zo kun jij sneller genieten van een weelderige tuin.

Luchtige bijenweelde

Anne: Dit stukje tuin is weelderig, romantisch, en een bijen- en vlindermagneet. De Chinese ruit (*Thalictrum*) en ijzerhard

(*Verbena*) zorgen voor hoogte, maar zijn zo luchtig dat je er doorheen kijkt. Alle planten hebben andere structuren, zodat het een levendig geheel vormt. Tegelijkertijd zorgen bij elkaar passende pasteltinten en herhaling van plantengroepjes (3 stuks per vlek) voor rust. In de zon hebben deze planten het naar hun zin en vergen ze weinig onderhoud.

- 1 Vrouwenmantel x 3
- 2 *Scabiosa* x 3
- 3 *Thalictrum* x 3
- 4 *Verbena bonariensis* x 3
- 5 *Malva moschala* x 3
- 6 *Agastache* x 3

3 x 3 planten

3 x 3 planten

2 x 3 planten

2 x 3 planten

2 x 3 planten

3 x 3 planten

Bospracht

Helga: Bosplanten houden van wat meer schaduw en behoren wat mij betreft tot

de mooiste plantensoorten! Witbloeiende planten maken de schaduw bovendien een stuk lichter. Laat de kamperfoelie en clematis naast elkaar klimmen. De overige planten groepeer je daarvoor. Zij zorgen vanaf april (*Brunnera*) tot oktober (anemoon) voor heel veel bloemen.

- 1 Boskamperfoelie (*Lonicera periclymenum*) x 1
- 2 Clematis 'Miss Bateman' x 1
- 3 Anemone 'Honorine Jobert' x 1
- 4 Ruig klokje (*Campanula trachelium*) x 1
- 5 Akelei (*Aquilegia vulgaris*) x 1
- 6 *Brunnera* 'Alexanders Great' x 1

2 x 1 plant

2 x 1 plant

2 x 1 plant

2 x 1 plant

2 x 1 plant

3 x 1 plant

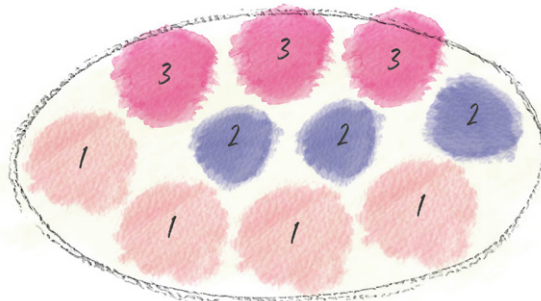

Bloeiend dakterras

Iona: Ook in een hoekje op

jouw terras of in een kleine ruimte als een balkon kun je aan de slag met vaste planten! Dit ontwerp zal prachtig wiegen in de wind met lange romantische bloemaren, en heeft een zacht kleurenpalet. Een grote zinken teel past wat betreft kleur en formaat mooi bij dit ontwerp.

- 1 *Nepeta* 'Cats Pyjama's' x 1
- 2 *Gaura lindheimeri* 'White Sparkle' x 1
- 3 *Verbena bonariensis* x 1

4 x 1 plant

3 x 1 plant

3 x 1 plant

Makkelijk vermeerderen

Zaai zelf en
behaal maximaal
resultaat met deze
serie masterclasses
over vermeerderen
met **Nick Bailey**.

Nieuwe
serie

Opkweken uit zaad is een van de dankbaarste tuintaken die je kunt uitvoeren en je bespaart er ook nog eens veel geld mee. Tien *Stipa tenuissima* (het tere vedergras) in potten van 2 liter kosten al gauw €50, terwijl ze als je ze zelf opkweekt uit zaad nog geen tiende daarvan kosten, inclusief potten en potgrond. Dit is het moment om te gaan zaaien en ik laat hier een simpele methode zien die geschikt is voor het leeuwendeel van de eenjarigen en vaste planten.

De sleutel tot succes is, in mijn ervaring, dat je zorgt voor de perfecte groeiomstandigheden en die de eerste twee weken in stand houdt. Ik laat je zien hoe je dat doet.

Succes met zaden

Grote zaden zoals die van zonnebloemen zaai je het beste in potten, maar voor de meeste kleine zaadjes is een zaaibak perfect. Zo zorg je dat zaad keer op keer betrouwbaar ontkiemt.

1 Vul een schone zaaibak bijna tot de rand met turfvrĳe, fijne zaaigrond. Verkruimel eventuele brokken. Druk de grond aan met je vingertoppen.

2 Maak de grond egaal met een schoon, plat stuk hout. Als het goed is, heb je nu een bak met licht aangedrukte, maar niet dichtgeslagen potgrond.

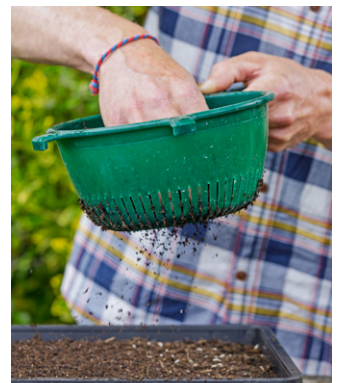
3 Hou rekening met de wind als je gaat zaaien. Ik strooi zaden het liefst in mijn hand, omdat ik dan meer controle heb dan wanneer ik rechtstreeks uit het zakje zaai.

4 Houd je hand dicht bij de zaaibak en tik er zachtjes met je andere hand tegen om de zaadjes te laten vallen. Ik streef ernaar ze 5 mm uit elkaar te zaaien.

5 Haal zaden die te dicht bij elkaar op de potgrond liggen met de punt van een potlood of een plantenlabel uit elkaar en verspreid ze over het oppervlak.

6 Schud een zeef met potgrond eerst zachtjes heen en weer om te zien hoeveel eruit komt en schud dan boven de zaaibak tot het oppervlak bedekt is met 2-4 mm potgrond.

7 Druk het oppervlak voorzichtig aan met een stuk hout, zodat de zaden goed contact maken met de potgrond erboven en eronder.

8 Zet een label in de zaaibak met de naam van de plant en de zaaidatum. Je kunt hiervoor ook een schoongemaakt, oud label hergebruiken.

9 Geef water van onderaf door de zaaibak even in een bak met water te zetten. Zet de zaaibak dan in een (verwarme) kweekbak om de zaden te laten ontkiemen.

Sommige zaden ontkiemen beter als ze 24 uur in water hebben gelegen.

Speciale zorg

Sommige zaden ontkiemen beter als je ze voor het zaaien wat speciale zorg geeft.

De zaaimethode op de vorige pagina werkt voor de meeste zaden, maar sommige moet je iets anders behandelen. Als op het zakje staat dat je ze moet weken, leg ze dan 24 uur voor het zaaien in een glas met warm water op een warmtemat of in een verwarmde kweekbak. Daardoor wordt het zaadomhulsel zachter en ontkiemt het zaad makkelijker.

Als je zaad moet scarificeren (schuren, soms aanbevolen bij harde zaden) maak dan met een nagelvijl een litteken van 1-2 mm aan de buitenkant. Of leg de zaden, als je ze moet stratificeren (een koudeperiode geven), 2-3 maanden in de vriezer. Zo creëer je een kunstmatige winter, waardoor het zaad ontkiemt als je het uit de koude omgeving haalt.

Scarificatie maakt zwakke plekken in het zaadomhulsel, zodat het zaad beter ontkiemt.

Nazorg

Zet je zaaibak na het zaaien op een plek die ontkieming en groei stimuleert.

Zet je zaaibak in een kweekbak met het luchtgat voor 10% open op een warmtemat, of, als de kweekbak geen eigen warmtevoorziening heeft, op een vensterbank of in de kas. De eerste twee weken na het zaaien zijn de ontkiemende plantjes het kwetsbaarst. Check daarom elke dag dat de temperatuur goed is voor de zaden (gewoonlijk 12-20°C) en dat de lucht vrij vochtig is.

Wacht na het verschijnen van de eerste paar blaadjes (de kiemblaadjes) een paar dagen en verhuis de kweekbak dan naar een lichte, warme ruimte waar de zaailingen verder kunnen groeien. De meeste eenjarige en vaste planten kunnen binnen twee weken of nadat de eerste 'echte' blaadjes zijn verschenen, worden verspeend naar potjes met potgrond.

Laat zaailingen niet te lang in de kweekbak – ze hebben stromende lucht nodig om gezond te blijven.

PROBEER OOK:

- *Cosmos bipinnatus* Apricotta
- *Nicotiana sylvestris*
- *Ipomoea lobata*
- *Agastache* 'Apricot Sprite'
- *Zinnia elegans* 'Queen Lime Red'
- *Tagetes patula*
- *Amaranthus caudatus*
- *Orlaya grandiflora*
- *Cleome hassleriana* 'Violet Queen'
- *Cobaea scandens*

VOLGENDE MAAND Leer hoe je scheutstekken neemt om gratis meer planten te krijgen.

Moeiteloos oogsten

April is de maand waarin de moestuin op stoom komt. Zaaïen en planten gaat nu in razend tempo, maar met de tijdbesparende, efficiënte tips van **Jack Wallington** raak je niet achterop.

■ Jack Wallington is de auteur van *A Greener Life* en een biologische kweker die tuiniert op een winderige heuvel in het Penninisch Gebergte in Engeland. In zijn moestuin huizen ook wilde dieren, insecten en wilde bloemen.

FOTO: AMANDA RAWLING

ASPERGE
Een mulch van
compost voordat de
stengels verschijnen
voedt de plant en
houdt eenjarig
onkruid tegen.

3
om nu
te planten
Artisjok
Asperge
Aardappelen

April! Warmere dagen, bloeiende bollen, zingende vogels – wat een genot. Voor wie moestuinert, is het belangrijk te genieten van het moment en dan aan de slag te gaan met een troffel en een zakje zaad.

Het kweken van groente kan een beetje een sleur zijn: steeds maar weer zaaien, bijvoorbeeld sla en knolraap, om te kunnen blijven oogsten. Maar er komt een moment dat één flinke krachtsinspanning gegarandeerd een onbezorgd seizoen vol oogsten oplevert, en dat moment is nu.

De meeste gewassen die in de lente zijn gezaaid, zijn rond het tweede weekend van april ofwel uitgeplant, ofwel gecomposteerd.

Dit is ook de tijd waarop de verschillen qua seizoen in verschillende regio's het duidelijkst is. In noordelijke regio's kan de natuur weken achterlopen vergeleken bij zuidelijke regio's. Pas de tijd waarop je buiten zaait daarop aan en wacht tot het 's nachts minimaal 5°C is waar je woont.

RABARBER

Pak rabarber bij de voet vast en trek met een draaiende beweging zoveel mogelijk van de stengel los.

Oogsten

Rabarber is een van de eerste eetbare gewassen die ik mensen aanraad: heel makkelijk te kweken en jaar na jaar een royale oogst. En het geeft altijd een goed gevoel als je die rode gloed weer ziet verschijnen. Draai de stengel bij de voet, duw hem met je hand opzij en trek hem los: zo voorkom je dat achtergebleven stukjes gaan rotten. Ik knip het blad eraf, gooi het op de composthoop en neem alleen de stengel mee om op te eten. Je kunt rabarber bewaren in de koelkast en invriezen, maar wij oogsten wat we nodig hebben.

Asperges, ook al zo'n vaste plant die voor weinig inspanning een grote oogst oplevert, verschijnen half april. Snij de stengels net boven de grond voorzichtig af met een scherp zakmes. Meestal zijn onze verse asperges zo zoet dat de helft de keuken niet eens haalt. Helaas zal ik dit jaar geen asperges oogsten: ik heb april vorig jaar aspergewortels geplant ('Guelph Millennium', 'Backlim' en 'Pacific Purple') en je kunt ze het beste pas vanaf het derde jaar oogsten, zodat ze tot sterke planten kunnen uitgroeien. Je kunt nu nieuwe aspergewortels planten, 45 cm uit elkaar.

We kunnen deze maand nog **paarse spruitbroccoli** oogsten, met als bonus kleine uitlopers die onder de eerder gemaakte sneden groeien. Ik ga dit fantastische, voedingsrijke gewas volgende maand weer zaaien.

“Dit is de tijd voor één flinke krachtsinspanning die een onbezorgd seizoen vol oogsten oplevert.”

Planten

Als je vorige maand **sla** onder glas hebt gezaaid, kun je die in april uitplanten. Zet ze 30 cm uit elkaar in rijen met eveneens 30 cm tussenruimte.

Toen ik zuidelijker woonde, plantte ik eind maart de eerste **vroege aardappelen**. Hier in het koudere en winderiger Yorkshire wacht ik tot begin april en blijf ik uitlopers aanaarden om ze tegen vorst te beschermen. Een of twee weken later plant ik een tweede reeks vroege aardappelen en eind april aardappelen voor de hoofdtoelt.

Ik heb door de jaren heen allerlei variëteiten in allerlei kleuren geteeld, maar inmiddels houd ik me bij aardappelen waarvan ik weet dat ze betrouwbaar zijn qua opbrengst, smaak en houdbaarheid. Ik teel de vroege aardappelen 'Swift', 'Charlotte' en de heerlijk notige 'Anyà', plus het hoofdteeltras 'Sarpo Mira', dat resistent is tegen de aardappelziekte.

Ik poot elke aardappel in een eigen gat en niet in een geul. Zo verstoor ik de grond minder en bespaar ik tijd. Ik poot ze 12 cm diep en 30 cm uit elkaar in rijen met 60 cm tussenruimte. Plant nu **rabarber**, 90 cm uit elkaar. Laat de planten het eerste jaar met rust en snij bloemstengels af, zodat alle energie naar de wortels gaat.

AARDAPPELEN

Met opgehoopte aarde kun je jonge stengels tegen vorst beschermen.

Aanaarden later in het seizoen geeft ook een grotere oogst.

SLA

Als de temperatuur het toelaat, kun je nu plantjes die je vorige maand gezaaid hebt, uitplanten.

“Ik zaai de eerste partij tuinbonen en erwten in potten of modules.”

BINNEN

De bodem is nog koud in Jacks moestuin, dus zaait hij erwten en tuinbonen in potten of grote modules.

3
om in de lente
meermaals
te zaaien

Wortelen
Rode biet
Knolraap

BUITEN

Wortelgroenten kun je nu buiten zaaien. Wieden is makkelijker als je in rijen zaait.

Binnen en buiten zaaien

Binnen zaai ik half april kruisbloemigen zoals **boerenkool**, **spruitjes**, **bloemkool** en **koolrabi**. Er zit knolvoet in onze moestuin, een schimmel in de grond die de groei van planten in deze familie remt. Daarom geef ik ze een voorsprong in zaaimodules met turfvrrije potgrond, 1 cm diep, en ik doe ook aan jaarlijkse wisselteelt. Het lijkt te helpen.

De grond van onze moestuin warmt in de lente niet zo vroeg op als in zuidelijker streken, dus zaai ik ook de eerste partij **tuinbonen** en **doperwten** voor in potten of modules in de folietunnel. Ik zaai één zaad per vakje, 3 cm diep.

Dit is ook een goede tijd om bakken met **prei**, **knolselderij** en **kruiden** zoals basilicum, peterselie, koriander en kamille te zaaien.

Buiten kun je nu wortelgroenten zaaien, 1 cm diep en in rijen met 30 cm ertussen. Geef **wortels** 7 cm tussenruimte, **pastinaken** 15 cm, **rode bieten** 10 cm en **knolrapen** ook 10 cm. Maar maak je niet te druk over de tussenruimte. Over het algemeen geldt: hoe meer ruimte, hoe groter de wortelgroente en andersom. Je kunt altijd later uitdunnen, kleine wortelgroenten eten en ruimte maken zodat de rest groter kan worden. Zaai niet al het zaad van je wortelgroenten nu (behalve van pastinaak, want die groeit langzaam) maar zaai aan het begin van de maand steeds een paar meter van elke groente, zodat je de hele zomer kunt oogsten.

FOTO'S: AMANDA RAWLING

Klusjes

In veel opzichten is zaaien het makkelijkste stuk: waar het nu echt om gaat, is het verzorgen en beschermen van de groenten tijdens de groei.

Schoffel **onkruidzaailingen** wekelijks weg tussen rijen en wied met de hand als het onkruid naast een kwetsbaar gewas groeit. Als je het een keer vergeet is dat niet erg, want een beetje onkruid kan geen kwaad.

Ik maak nu ook **steunen** voor doperwten, met een hoofdplantensteun van lange hazelaartakken of bamboestokken. Zet ze stevig in de grond in rijen of als wigwams en bind ze samen met tuindraad. Rijen hebben horizontale stokken nodig om alles bij elkaar te houden. Ik steek kleine hazelaartwijgjes bij de voet van jonge erwten in de grond zodat die tegen de plantensteun kunnen klimmen. Daarboven span ik om de 20 cm horizontale rijen tuindraad waar planten zich aan kunnen hechten.

Wortelen moeten vaak **beschermd** worden tegen de wortelvlug, waarvan de larven zich in de wortels graven. Ik kweek de variëteit 'Resistafly', die vrij resistent is. Maar de enige manier om dit ongedierte echt tegen te houden, is de planten volledig te bedekken met fijn insectengaas en jaarlijkse wisselteelt toe te passen.

STEUNEN

De stengels van klimmende gewassen worden zwaarder naarmate de peulen groeien, dus zorg dat bamboestokken nu stevig staan.

WIEDEN

Verwijder onkruid dat dicht bij planten staat voorzichtig zodat je de wortels van de plant niet beschadigt.

VOLGENDE MAAND De gewassen die volgens Jack het meeste opleveren voor de minste moeite.

4 & 5 MEI

ZIN IN DE ZOMER-WEEKEND

Heb je ook zo'n zin in de zomer? Kom dan op 4 en 5 mei naar kwekerij Arborealis! Tijdens dit kleurrijke weekend vind je alles om je tuin op te fleuren met zomerbloeiers en inheemse planten. Op naar een bloeiende zomer!

WIN

3x Arborealis plantenpakket (22 stuks) + het boek van Katja Staring 'Slow Flowers' samen t.w.v. € 108,89

Maak kans door het formulier op onze website in te vullen: www.gardenersworldmagazine.nl/winactie-arborealis.

Actie loopt t/m 21 april, op 22 april maken wij de winnaar bekend.

DIT KUN JE ALLEMAAL VERWACHTEN

Of je nou zoekt naar vaste planten, bloembollen of zaden, je vindt het allemaal tijdens dit Zin in de Zomer-weekend. Kweker Hein Meeuwissen is aanwezig met de sterkste bloembollen, voor wilde plantenzaden kun je terecht bij Cruydt-Hoeck, en Bloem en Oogst neemt volop biologische bloemen en zaden mee.

Natuurlijk kun je ook een kijkje nemen in de plantenwinkel van kwekerij Arborealis. De planten staan uitgesteld op thema – zoals voedselbosplanten, bijen- en vlinderplanten, heesters, rozen, varens en meer – om het zoeken makkelijker te maken.

Tot slot presenteert Katja Staring haar nieuwste boek 'Slow Flowers', waarin ze zich sterk maakt voor lokaal gekweekte, seizoensgebonden en natuurvriendelijke plukbloemen.

Op vertoon van deze advertentie krijg je een gratis kopje koffie of thee.

Adres: Dirk de Ruiterpad 2, Wilhelminaoord

Openingstijden:
zaterdag 4 mei
van 9.00 - 16.30 uur en
zondag 5 mei
van 10.00 - 16.00 uur

Toegang gratis
www.arborealis.nl

kwekerij ARBOREALIS

Dierenleven

Een gezonde, duurzame tuin hangt samen met een rijk en gevarieerd ecosysteem. Ook in je eigen tuin kun je daar een welkome bijdrage aan leveren door een toevluchtsoord voor het dierenleven te creëren. Je tuin wordt er meteen extra mooi en productief van.

Om te beginnen moet je alle chemicaliën vermijden: alle pesticiden, fungiciden en herbiciden die 'plagen bestrijden'. Niet alleen zijn die langdurig schadelijk voor al het leven, want ze zijn niet-selectief, maar ook nog eens belachelijk duur en heel inefficiënt.

Daarnaast zijn er enkele belangrijke elementen die je in elke tuin, hoe groot of klein ook, kunt introduceren om een optimale omgeving voor de volledige voedselketen te creëren, van bacteriën tot toppredatoren.

Zorg ten eerste voor een waterpartij. Liefst een vijver, met planten erin én ernaast. Zelfs een klein vijvertje zal al snel libellen, kikkers en padden naar je tuin lokken, de vogel- en vleermuispopulatie vergroten en een drinkplaats vormen voor allerlei zoogdieren, zoals egels.

Ten tweede is een plek met lang gras essentieel. Hiermee bied je insecten, maar ook kleine zoogdieren, ongewervelden en reptielen, een goede schuilplek. Idealiter zijn het lapjes gras van verschillende lengte, zodat je een hele reeks verschillende habitats hebt, maar ook met slechts 1 m² lang gras maak je al veel

verschil. Daarnaast trek je met tuinweldoeners als dille, engelwortel, goudsbloemen, afrikaantjes en cosmos allerlei actieve roofinsecten aan, zoals gaasvliegen, zweefvliegen, lieveheersbeestjes en parasitaire wespen. Die kunnen schadelijke insecten veel beter onder controle houden dan welk insecticide ook.

Ten derde moet je planten hebben die voor stuifmeel en nectar zorgen, om vlinders en andere belangrijke bestuivende insecten, zoals de honingbij en gaas- en zweefvliegen, te ondersteunen. Het geheim is dat je het hele jaar door voor allerlei soorten bloeiende planten zorgt met verschillende bloemvormen, geschikt voor verschillende bestuivers – en niet alleen in de zomermaanden.

Na het schadelijke gebruik van pesticiden is niets funester voor het dierenleven dan overdreven netheid. Laat afgevallen herfstbladeren, gevallen fruit, rottend hout, takkenstapels, onkruidhoekjes, overwinterende vaste planten, gras dat in kieren groeit en mos op tegels allemaal lekker met rust of fatsoeneer ze hooguit een klein beetje. Dit zijn belangrijke habitats die zowel mooi als nuttig zijn.

Dit is een fragment uit het nieuwe boek van Monty Don: *Handboek Tuinieren*.

Uitgeverij: Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum

ISBN: 978 90 0039 193 6

Prijs: € 39,99

Kijk op pagina 70 voor een speciale aanbieding.

Bestuiverspot voor de zomer

Planttijd: lente

Bloei: begin zomer tot herfst

“In plaats van één mooi arrangement gedurende enkele weken is het handiger dat er van begin zomer tot in de herfst iets staat te bloeien.”

Er zijn twee belangrijke overwegingen als je bloemen vooral kiest om bestuivende insecten aan te trekken. De eerste is dat je moet zorgen voor uiteenlopende bloemtypen, die verschillende soorten insecten met hun uiteenlopende tonglengtes en eetgewoonten bedienen. Honingbijen bijvoorbeeld hebben een heel korte tong en hebben daarom platte, open bloemen nodig, terwijl hommels met hun veel langere tong wel raad weten met trompetvormige bloemen. Veel insecten, zoals wespen en gaasvliegen, worden aangetrokken door schermbloemigen als wortel, dille of engelwortel en door dicht op elkaar gepakte groepjes kleine bloemetjes, zoals die van *Verbena bonariensis*. Vlinders zijn dol op sedums.

De tweede overweging is hoe je voor een zo lang mogelijk bloeiseizoen kunt zorgen. In plaats van één mooi arrangement gedurende enkele weken is het handiger dat er van begin zomer tot in de herfst iets staat te bloeien.

Zoals voor alle arrangementen in een pot geldt, is het een goed idee om één centrale plant te hebben die voor

hoogte en volume zorgt; in dit geval lavendel of kattenkruid, twee struikjes waar insecten dol op zijn. Daarnaast kun je

opvulplanten als sedum en *Verbena* gebruiken of een plant die over de rand van de pot tuimelt, zoals Oost-Indische kers.

Dit heb je nodig

- ☐ een grote pot of een aantal kleinere
- ☐ potscherven
- ☐ turfrijke potgrond
- ☐ perliet of scherp zand
- ☐ planten als sedum, afrikaantjes, lavendel of kattenkruid, *Verbena bonariensis*, Oost-Indische kers of tijm
- ☐ zaai van slaapmutsjes
- ☐ water

Werkwijze

- 1 Leg potscherven onder in de pot over de afwateringsgaten en vul de pot voor de helft met potgrond waar je ongeveer een derde deel perliet of zand door hebt gemengd. Drainage is belangrijk voor de planten in deze pot en daarom is perliet of zand essentieel.
- 2 Zet de grootste plant – in dit geval lavendel of kattenkruid – in het midden.
- 3 Voeg de sedum (die eind zomer geweldig is voor vlinders), een paar afrikaantjes en de *Verbena* toe. Plant de Oost-Indische kers aan de rand zodat deze over de buitenrand van de pot kan groeien. Geen zorgen als het lijkt of er erg weinig ruimte is voor de plantenwortels: dit zijn planten die daar geen problemen mee hebben.
- 4 Zaai tot slot slaapmutsjes op overgebleven kale stukjes grond.
- 5 Geef flink water en zet de pot op de zonnigste plek die je hebt. Geef minstens éénmaal per week water.

Helga's moestuin

Naar buiten!

Vorige maand was de volkstuin van redacteur **Helga Klüter** nog een natte boel, maar inmiddels heeft de compost zijn werk gedaan en kunnen de eerste planten de grond in.

In april word ik altijd wat ongeduldig. Op mijn vensterbanken groeien de

voorgezaaide tomaten hard, terwijl ze nog niet naar buiten kunnen. Met lede ogen zie ik aan hoe de stengels eigenlijk te lang en dun worden. En elk jaar neem ik me plechtig voor ze later te zaaien. Gelukkig kan ik ter afleiding buiten inmiddels veel meer doen – zoals de eerste plantjes in de grond zetten!

Knoflook en kersen

In het najaar bestond mijn kersverse moestuin volledig uit onkruid op slecht afwaterende kleigrond. Een van de eerste dingen die ik heb gedaan, was het ergste onkruid verwijderen, de grond afdekken met karton en een laag compost erop gooien. Ik kon het echter niet laten om in één provisorisch bed alvast knoflook te poten. Gezien de natigheid van vorige maand, was ik blij verrast dat de knoflook niet is weggerot. Integendeel: de planten groeien hard! Met een beetje geluk kan ik over een paar maanden een smakelijke oogst van het land halen.

Verder heb ik twee kleine (ongeveer 80 cm hoge) laagstam-kersebomen in de grond gezet, de zoete kersen *Prunus avium* 'Stella' en *P. avium* 'Regina'. Eentje bleek echter na twee weken op zo'n nat stuk te staan, dat ik hem toch maar heb verplaatst naar een droger deel van de tuin. Blijkbaar heeft hij dit alles doorstaan, want het boompje bloeit!

Voorzaaien ver weg van slakken

Naast de kersbomen gaan de aardbeien de grond in. Het is nog even afwachten wie er als eerste gaat oogsten: ik of de vogels ... Misschien dat ik nog even moet zoeken naar

RECHTS: Ondanks de natigheid van de winter doet de knoflook het geweldig.

ONDER: De eerste kersbloesem!

RECHTSONDER: De tomaten groeien te lang en dun, omdat ze te weinig licht en/of te veel warmte krijgen.

een (vogelvriendelijk) net of een fruitkooi.

Om mijn ongeduld een beetje te beteugelen, heb ik enkele vaste kruiden die thuis in potten stonden gedeeld. Onder andere de citroenmelisse, de marjolein en de bieslook zijn daarvoor goede kandidaten, want die blijven elk jaar weer terugkomen en zaaien zichzelf graag uit. Wat andere kruiden betreft, denk ik dat ik die het beste thuis in de koude kas kan voorzaaien. Mijn mede-tuiniers worden namelijk geteisterd door slakken. De kruiden die ik zeker wil zaaien, zijn Chinese bieslook (de bloemen hiervan zijn prachtig!), koriander en groene en rode basilicum.

De eerste rode bieten heb ik rechtstreeks gezaaid in een verhoogde bak en ik verheug me nu al op de oogst. Zelfgekweekte,

verse bietjes zijn namelijk zo veel lekkerder dan wat je in de supermarkt kunt kopen. Verder staan thuis in de kweekbakken al allerlei soorten bloemen te groeien, zoals rudbeckia's, cosmos's, zinnia's, leeuwenbekjes, duifkruid, strobloemen ... Ik kan niet wachten tot ze de grond in mogen!

Checklist

- ☐ Houd je zaailingen buiten het bereik van slakken en pas op met zaden-stelende muizen.
- ☐ Verwijder onkruid zodra het opkomt, zodat het niet de kans krijgt je tuin over te nemen.
- ☐ Begin in de tweede helft van april met het voorzaaien van courgettes en pompoenen, zodat ze na ijsheiligen naar buiten kunnen.
- ☐ Zaai nog wat extra tomaten – zeker als je eerder gezaaide plantjes niet zo sterk zijn.
- ☐ Kies waar mogelijk plantensoorten die je buiten in de koude bak kunt voorzaaien om ruimte te besparen op je vensterbanken.

Aan de slag

Er is altijd genoeg te doen in de tuin, maar de taken verschillen per seizoen. In deze rubriek vind je alle tuintaken die handig zijn om deze maand uit te voeren. Loop de handige checklists na en hou zo makkelijk je tuin bij.

101

103

104

106

108

110

Deze maand

- 98 Monty's maand**
Monty poot aardappelen in zakken.
- 101 Bloemen**
Graaf vaste planten op en plant rotsplanten in potten.
- 103 Adams tuintaak van de maand**
Verzorg narcissen.
- 104 In de kas**
Verzorg trayplanten en verspeen paprika's.
- 106 Groente & fruit**
Zaai rode bieten en breng mulch aan voor je zaait.
- 108 De basis**
Maak een lentepot met schaduwplanten.
- 110 Algemene tuintaken**
Plant oeverplanten en hard jonge planten af.

Geef tulpen in potten wekelijks water om het blad gezond te houden en de bollen te laten groeien met het oog op volgend jaar.

Monty's maand

Tulpen zijn gewoontedieren. Ik plant die van mij allemaal in november – wat tegenwoordig zo'n zestig potten is met soms wel zestig bollen erin – en die van vorig jaar plant ik allemaal in het lange gras van de boomgaard en het cricketveld.

Ik zet ze dan aan één kant, keurig uit het zicht, en kijk er verder niet meer naar om. Begin april, als de uitlopers lang en krachtig worden, zet ik ze op hun standplaats en half april bloeien de eerste tulpen, met

hun piek in de vierde week van april. Misschien overdrijf ik hoe stipt ze zijn, maar het zit er niet ver vandaan. Omdat ze maandenlang zo passief zijn geweest en april vaak zo regenachtig is, vergeet je makkelijk dat ze water nodig hebben als ze eenmaal krachtig groeien, dus ik begiet ze elke week. Voor de bloei dit jaar maakt dat niet veel uit, maar het is goed voor het blad, en dat maakt weer een groot verschil voor de bollen van volgend jaar.

Poot aardappelen in zakken

Pasen is van oudsher de tijd om aardappelen te planten, maar dat is meer omdat het de eerste nationale feestdag van het jaar is dan omdat het vanuit het oogpunt van de tuin het beste moment is. Ik wacht tot de bodem is opgewarmd – en dat kan wel pas in mei zijn. Maar als je een paar aardappelen in een bak kweekt, kun je al eerder aan de slag.

Hoe groter de bak, hoe beter. Ik houd van plantenzakken, omdat die sterk zijn en je ze

kunt opbergen. Maar alles wat doorlatend is en genoeg potgrond kan bevatten, is geschikt. Zelfs in de grootste bak passen niet veel pootaardappelen en hoe minder dicht ze op elkaar zitten, hoe groter de uiteindelijke knollen zullen zijn. Voor vroege aardappelen poot ik er drie en voor een hoofdgewas van bak-aardappelen maar eentje. Als je wat compost kunt toevoegen, is dat des te beter. Doe een royale hoeveelheid potgrond onderin,

leg de pootaardappelen daarop en bedek ze tot de zak maximaal halfvol is. Zo houd je ruimte om aan te aarden terwijl het blad groeit, tot de zak tot de rand gevuld is met potgrond.

Geef minstens eenmaal per week water (meer als het warm weer is) en wekelijks vloeibare (zeewier)voeding als de plant begint te bloeien. De eerste vroege aardappelen die je in april plant, moeten klaar zijn in juli en het hoofdgewas in september.

In Nederland en België bestel je duurzame pootaardappelen bijvoorbeeld bij 'De Tuinen van Weldadigheid'. Pas wel op voor keuzestress: ze hebben heel veel soorten!

Zet pootaardappelen op de potgrond met de uitlopers omhoog en bedek ze. Blijf aanaarden tijdens de groei van het blad.

Haal de zaailing uit de grond met zoveel mogelijk wortels.

Geef elke verpotte zaailing een label en zet ze in de kas.

Verspeen tomaten

Zaailingen van tomaten moet je verspenen zodra ze echte blaadjes hebben. Met andere woorden: de blaadjes die de volwassen plant zijn hele leven zal hebben.

Houd de zaailing vast bij een blaadje – nooit de stengel, want als die breekt, gaat de plant dood, terwijl een blaadje vervangen kan worden – en haal hem voorzichtig met een spatel of label uit de potgrond. Neem zoveel mogelijk van het fijne wortelstelsel mee, liefst

met een flinke kluit aarde eraan. Verpot de zaailing naar een eigen potje met iets voedingsrijkere potgrond. Dat potje moet niet te groot zijn, want dan raakt de potgrond alleen maar verzadigd met water. Voeg wat perliet toe voor de afwatering en, als je dat hebt, gezeefde compost.

Zet de zaailingen weer in de kas en kweek ze verder op, zodat je ze eind mei of begin juni kunt uitplanten naar hun definitieve standplaats.

TUINBONEN

Van alle tuinklussen waarvan ik hou, geeft niets me zoveel voldoening als zaaien in warme grond in april. Al jaren gebruik ik oud steigerhout: om op te staan, om ruimte tussen rijen te maken en, verticaal, om een rechte hoek te maken waarlangs ik met mijn hand een zaaivoor trek. Tuinbonen (het eerste gewas dat ik in de lente in de vollegrond zaai) zaai ik in dubbele rijen met 30 cm tussenruimte en 1 m tussen de dubbele rijen, zodat ik makkelijk water kan geven en kan oogsten. Ik duw de zaden om de 20 cm in de aarde.

Tuinbonen die je in april zaait, kun je tegen de zomer oogsten.

Checklist

- ☐ Doorboor delen van het gazon die veel belopen worden met een tuinvork.
- ☐ Pas op voor vorst en houd vliesdoek bij de hand om vorstgevoelige planten te beschermen.
- ☐ Zaai half-winterharde kruiden zoals koriander en basilicum op een zonnige vensterbank.
- ☐ Wied en mulch rond de voet van hagen.

STAP VOOR STAP

Graaf vaste planten op

Heb je vaste planten die onder het onkruid zitten, graaf ze dan op en fatsoeneer ze. Doe dat niet later dan april, als uitlopers nog jong genoeg zijn om te herstellen. Leg zeil neer, zodat er geen aarde op de plant terecht komt als je met de opgegraven kluit bezig bent.

1 Graaf de kluit uit de border, met zoveel mogelijk aarde rond de wortels om de plant zo min mogelijk te verstoren.

2 Trek het onkruid er voorzichtig uit en kijk of er stukjes onkruidwortels zijn achtergebleven die je weg kunt halen.

3 Plant de kluit weer terug. Duw de grond aan met je hak en geef ruim water om de plant te helpen herstellen.

Met een raster van touw is zaaien makkelijker en krijg je sterke kleurblokken vol bloemen.

Zaai eenjarigen op lege plekken

Vul kale aarde met bloemen door wat zaad van eenjarigen rechtstreeks in de vollegrond te zaaien.

Kies nu winterharde eenjarigen en zaai ze over een paar weken, als de bodem meer is opgewarmd, samen met half-winterharde eenjarige bloemen.

Markeer eerst een plek voor elke variëteit met strak gespannen

touwtjes tussen pinnen of stukken bamboe die je in de grond steekt. Zaai in korte rijen, zodat je ongewenst onkruid dat opkomt tussen je zaailingen makkelijk herkent.

Dun de planten uit als ze eenmaal groeien. Je ziet dan geen rijen meer, maar een border vol bloemen in kleurblokken die gonzen van de insecten.

SNELLE OPLOSSINGEN

Snoei met een heggen-schaar de bloemstengels van uitgebloeide winterheide terug.

Heide bloeit op nieuw hout, dus als je nu snoeit, heeft de plant tijd om de komende maanden nieuwe uitlopers te maken, zodat hij in de winter weer kan bloeien.

Snoei alle groei terug tot de voet van de laagste bloemstengels. Zo stimuleer je nieuwe scheuten onderaan de plant en blijft hij netjes, bossig en compact.

Zonder zo'n jaarlijkse snoeibeurt om de groei in toom te houden, kan heide houtig worden en moet je hem eerder vervangen.

Haal de broes van de gieter zodat je water direct bij de wortels kunt gieten.

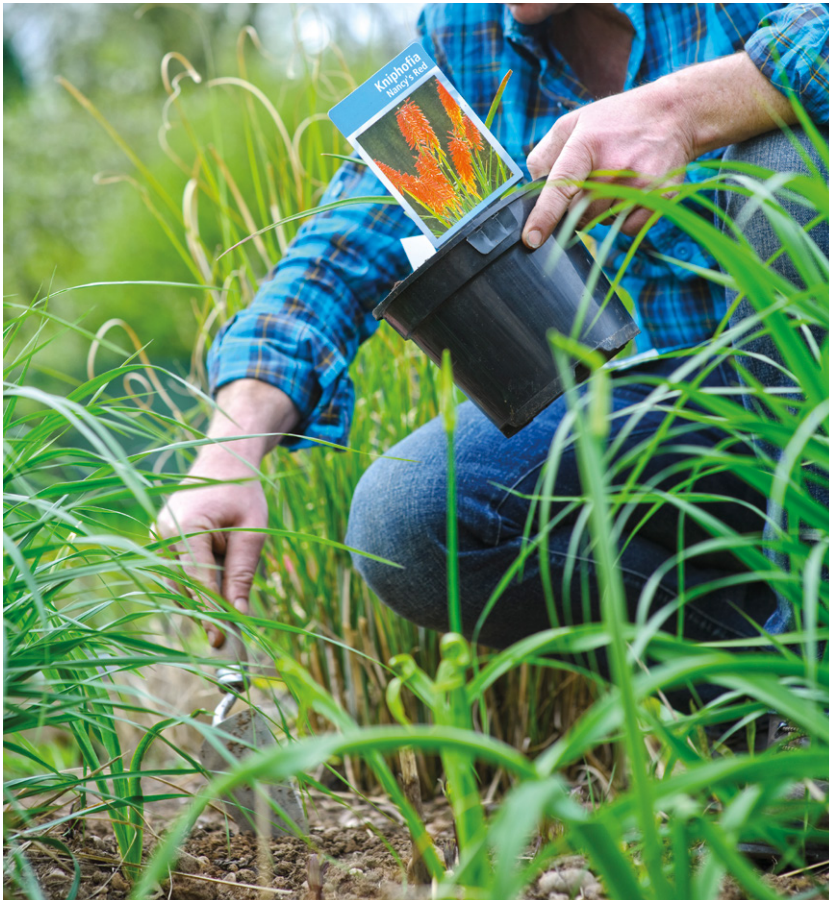
Geef *Lathyrus* water en voeding

Controleer pas geplante pronkervten (*Lathyrus*) en neem ze mee in je vaste watergeefronde. Voel of de potgrond droog is en geef alleen dan water, vooral bij

jonge planten. Geef geleidelijk meer water naarmate de planten voller worden.

Lathyrus is een hongerige plant, dus als hij langs zijn steunen

omhoog begint te klimmen, voeg dan eenmaal per week vloeibare mest aan het water toe. Giet altijd langzaam, zodat zoveel mogelijk water de wortels kan bereiken.

Kies een onkruidvrij plekje, zodat de nieuwe plant niet wordt weggeconcentreerd.

Checklist

- ☐ Controleer uitlopers van rozen op bladluizen en wrijf die eraf als je ze ziet.
- ☐ Plant alle zomerbollen voor eind april.
- ☐ Kop sleutelbloemen en haal zieke en gele blaadjes weg.
- ☐ Geef je tuin direct kleur door in potten gekweekte tulpen naar borders en grotere potten te verplanten.
- ☐ Snoei oude stengels van de schildpadbloem terug tot de onderste blaadjes.

TIP

Geef lentebollen een mulch van compost. Dat gaat niet alleen onkruid tegen, maar zorgt ook voor een donkere achtergrond die mooi contrasteert met de bloemen.

Plant jonge vaste planten uit

Koop en plant nu jonge vaste planten. Veel zijn goedkoop verkrijgbaar als kleine plantjes, die snel groter worden en misschien zelfs al bloeien in het jaar dat je ze plant. Jonge planten passen zich ook

sneller aan hun nieuwe omgeving aan dan grotere, duurdere planten.

Maak op een onkruidvrij plekje een gat waar de wortelkuit van de plant in past. Geef zowel het gat als de plant royaal water voordat je het

gat, met de plant, weer opvult en de grond goed aandrukt.

Breng een mulch van organisch materiaal of scherp zand aan en geef het eerste jaar na het planten water bij droog weer.

STAP VOOR STAP Plant rotsplanten in terracotta potten

Plant een paar voorjaarsbloeiende rotsplanten in potten om een zonnig plekje in de tuin op te fleuren. Ze staan prachtig als middenstuk op een terrastafel.

Drainage is essentieel voor een goed resultaat bij deze planten, want ze hebben zich aangepast aan een bergachtige omgeving waar regen bij hun wortels vandaan stroomt.

Een laagje scherp zand over het oppervlak beschermt de wortelhals en laat de subtiele bloemen goed uitkomen.

1 Meng met je handen gelijke delen scherp zand en universele potgrond tot een gelijkmatig geheel. Deze voedingsarme mix is perfect voor rotsplanten.

2 Kies een pot met drainagegaten. Terracotta is ideaal omdat het poreus is en daardoor beter afwatert. Vul de pot deels met de potgrondmix en druk aan.

3 Zet de plant in het midden en voeg rondom meer potgrond toe. Zorg dat de wortelhals nog blootligt als je de grond hebt aangedrukt.

Knip na de bloei de bloemhoofden af, maar wacht zes tot acht weken voor je het blad verwijdt.

Narcissen verzorgen

Als je je narcissen nu wat aandacht geeft, houd je ze gezond en help je ze jaar na jaar goed te bloeien. De gouden regel is dat je na de bloei lelijk, verwelkend blad tot op zekere hoogte moet verdragen. Dat zorgt er namelijk voor dat er voldoende energie naar de bol wordt gestuurd, zodat die volgend jaar weer kan bloeien. Er zijn veel verschillende cultivars, dus let goed op, want sommige narcissen bloeien eerder of later dan andere en sommige kun je koppen terwijl andere net in bloei komen.

Als je het uitgebloemde bloemhoofd hebt afgeknipt, duurt het zo'n 6-8 weken voor het blad helemaal verwelkt is. Trek het oude, gele blad van de plant als het zover is. Over bollen in het gras kun je nu heen maaien om het oude blad te verwijderen.

Geef de rustende bollen in de grond af en toe water. Strooi volgend voorjaar als ze beginnen uit te lopen mestkorrels op de grond rond de planten om ze een oppepper te geven.

STAP VOOR STAP Narcissen verzorgen

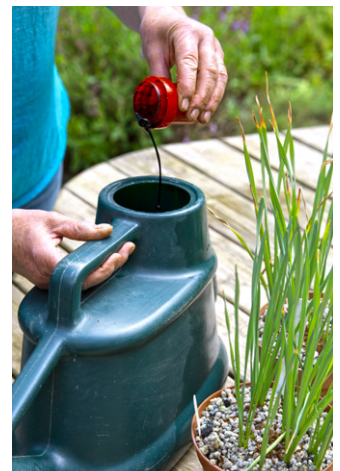
1 Knip oude bloemhoofden van de stengels zodat er zoveel mogelijk energie naar de bollen gaat. Knip terug tot onderaan de stengel voor een netter aanzicht.

2 Geef narcissen zolang ze groeien water in droge perioden. Vooral bollen in potten kunnen uitdrogen, dus check de potgrond en geef ruim water tijdens de groei.

3 Wied onkruid, want dat concurreert met je narcissen om ruimte en voedingsstoffen. Trek het met de hand uit, zodat je de bollen niet beschadigt.

4 Bemest het blad tijdens het verwelken. Geef kaliumrijke, vloeibare voeding, zodat de bollen beter in staat zijn volgend voorjaar bloemknoppen te maken.

STAP VOOR STAP Trayplanten verzorgen

1

2

3

4

Pak trayplanten meteen uit, zodat ze wat lucht krijgen en de blaadjes niet verrotten. Deze jonge planten zijn klaar om hard te groeien, dus als je ze in afzonderlijke potten plant, kunnen ze zich helemaal ontwikkelen. Bescherm ze tegen vorst en zorg dat ze ruimschoots licht krijgen. Zet ze verder uit elkaar op de werkbank naarmate ze groter worden.

1 Zet de trayplanten op een schotel met lauw water, zodat de wortels genoeg vocht kunnen opzuigen. Dan wortelen ze beter als ze verpot zijn.

2 Haal vergeelde blaadjes onderaan weg. Pak ze dichtbij de stengel beet tussen duim en wijsvinger en trek ze voorzichtig los. Voel je weerstand, knip ze dan af.

3 Vul potjes van 8-9 cm met turf-vrije universele potgrond, maak in het midden een gat met je vingers en laat het plantje erin zakken. Druk de potgrond aan.

4 Vul een gieter met water met dezelfde temperatuur als de potgrond en geef elk plantje goed water, zodat alle potgrond gelijkmatig vochtig is.

SNELLE OPLOSSINGEN

Voorkom dat tere zaailingen en jonge plantjes beschadigd raken door sterk zonlicht. Zet karton tegen de randen van je zaaibakken en potten om voor schaduw te zorgen. Maak het karton vast met tape en laat het zitten tot de planten sterk genoeg zijn. Moet je veel planten beschermen, bevestig dan schaduwnet aan de binnenkant van de ramen.

FOTO'S: SARAH CUTTLE

Zaai selderijzaad in aangedrukte en bevochtigde zaai- en stekgrond.

Zaai selderij dun in bakken

Zaai selderijzaad in bakken of potten met potgrond die is aangedrukt en van tevoren nat is gemaakt. Zaai ze dun zodat er goed lucht rond de jonge planten kan stromen, want selderijzaailingen zijn erg zacht en vatbaar voor schimmels.

Strooi een dun laagje potgrond of vermiculiet door een zeef over de gezaaide zaadjes. Vermiculiet is goed voor selderij omdat het wat vocht vasthoudt. Houd de temperatuur op 15°C. Na een week of drie verschijnen de kiemplantjes.

Checklist

- ☐ Verpot planten die te groot zijn geworden voor hun pot.
- ☐ Bestuif aardbeienplanten in de kas die beginnen te bloeien.
- ☐ Geef grote planten in potten een nieuw laagje scherp zand.
- ☐ Zaai afrikaantjes voor kleur in de zomer en om de witte vlieg af te schrikken.
- ☐ Neem stekken van vorstgevoelige vaste planten zoals fuchsia's en pelargoniums.

Zet op warme dagen ramen open

Open de ramen in de kas nu het overdag warmer wordt. De temperatuur onder glas stijgt snel als de zon schijnt, dus zet 's ochtends ramen open en sluit ze 's nachts om te voorkomen dat jonge planten te lijden hebben van extreme temperaturen.

Automatische kasramen zijn meestal ingesteld op 18°C en kunnen zo nodig worden aangepast. Een goede ventilatie is belangrijk, omdat planten daardoor steviger groeien en het de kans op schimmelziekte verkleint.

Open ramen op warme dagen 's ochtends en sluit ze 's nachts.

Controleer op verkleuring of droogte van het oppervlak.

Potjes water geven

Potten en bakken waarin je pas gezaaid hebt, kunnen aan de oppervlakte uitdrogen, vooral als ze op warmtematten of een warme werkbank staan.

Gewoonlijk kun je zien dat de potgrond verkleurt, maar bevoel voor de zekerheid het oppervlak

met je vingers. Geef niet de hele pot water, maar gebruik een plantenvervelaar voor het oppervlak waar het zaad ontkiemt.

Voel ook hoe zwaar de pot is. Als die erg licht weegt, geef dan de hele pot een beetje water met een gieter met fijne broes.

Controleer of je moet verpotten

Kijk onder de pot of tik de plant eruit om te controleren of je wortels ziet. Als de pot op een capillaire mat staat, groeien de wortels snel uit de pot naar het water toe.

Tik de plant uit de pot zodra de wortels de pot beginnen te vullen en verhuis hem naar een maatje groter. Gebruik voedingsrijke potgrond om de krachtige groei te ondersteunen.

Controleer op wortels en verpot indien nodig de plant.

STAP VOOR STAP Paprika's verspenen

Help de zaailingen van paprika's naar het volgende groeistadium door ze allemaal naar afzonderlijke potjes te verspenen.

Uit de zachte stengels van deze zaailingen kunnen wortels groeien, dus als ze een beetje pierig zijn, plant ze dan wat dieper zodat ze sterker worden.

Geef goed water en zet de plantjes met voldoende tussenruimte op de warmste plek op de werkbank.

1 Check of zaailingen eraan toe zijn om verspeend te worden. Ze moeten goed groeien, een nieuw bladpaar maken en stevige stengels hebben.

2 Tik zachtjes tegen de pot zodat de potgrond loskomt en zet de zaailingen voorzichtig rechtop op de werkbank. Doe potgrond in een pot van 8-9 cm.

3 Maak een gat met een plantboor, houd de zaailing vast aan een blaadje en laat hem in het gat zakken. Druk de potgrond aan en geef water.

Plaats steunen voor je stokbonen en erwten als de grond onkruidvrij is en klaar om er planten in te zetten. Check hoe hoog en breed de variëteiten worden die je kweekt en bedenk wat het beste voor ze is: een wigwam, hek of boog. Als je erwten kweekt, breng dan netten aan op de steunen als houvast voor hun hechtranken. Zo groeien ze meer omhoog en kun je ze makkelijker oogsten.

Op een richel in de geul planten voorkomt dat de wortelhals rot.

Plant asperges

Voor een terugkerende oogst van asperges maak je een goed doorlatend bed in de volle zon, dat je voorbereidt met veel organisch materiaal en wat mest. Graaf een 30 cm brede, 20 cm diepe geul met een platte bodem.

Maak met een hark een richel over de hele lengte van de bodem. Zet de asperges op de rand, 30-40 cm uit elkaar en vul op met grond tot de wortelhals net bedekt is. Vul naarmate de uitlopers groeien de volgende 10 cm op met aarde, tot de geul op gelijke hoogte is met de omringende grond. Geef de planten het eerste jaar ruim water.

Knip jonge scheuten nu terug voor een vollere, compactere groei.

Oogst kruiden

Knip de jonge scheuten van de meest winterharde kruiden terug zodat ze niet te vroeg bloeien en ruimschoots vers blad maken voor het komende seizoen.

Kruiden als munt, citroenmelisse, salie en rozemarijn

gedijen bij een vroege snoeibeurt. Die zorgt voor een dichtere groei, ongeacht of je ze wilt gebruiken.

Blijf regelmatig oogsten en pluk de meer vorstgevoelige kruiden later in de lente als ze goed groeien.

Zaai rode biet

Rode biet kun je in modules of in de vollegrond zaaien, maar dat laatste is makkelijker en kost minder werk. De plant verdraagt de meeste grondsoorten en kan zelfs tegen een beetje schaduw. Zaai in zaai-voren van ongeveer 2 cm diep. Geef deze geultjes water voordat je zaait en houd 2-3 cm tussenruimte tussen de zaden.

Bedek de zaden met 1 cm fijne grond, zodat je een ondiepe geul overhoudt. Daardoor wordt water naar de zaailingen geleid. Dun later de zaailingen uit en gebruik deze mini-oogst in salades. Je kunt het hele seizoen blijven zaaien en in goed doorlatende grond blijven bieten tot ver in de winter goed.

Rode bieten kun je vrij dicht op elkaar zaaien.

Een verhoogd bed is door zijn goede drainage perfect voor uien.

Plant pootuien

Kies eerst een goede plek: uien houden van een zonnig bed met goed doorlatende grond. Maak een geultje met een schffel of plant de pootuien met een plantboor net onder het oppervlak, met alleen het topje boven de grond. Plant ze 10 cm uit elkaar, met 30 cm tussen de rijen. Als je ze direct in de grond duwt, kan dat de onderkant, waaruit de wortels komen, beschadigen.

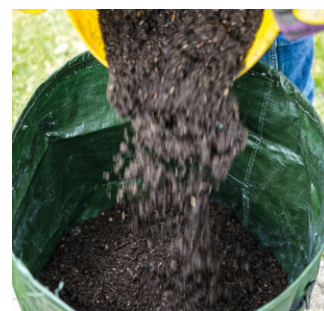
Druk de grond in de hele rij aan en geef water. Bescherm pootuien in het begin met netten tegen de vogels. Die zien de topjes soms aan voor eten en trekken ze uit de grond.

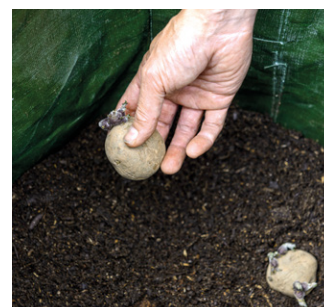
Compost uit de winkel is duurder dan zelfgemaakte compost, maar bevat geen onkruid.

STAP VOOR STAP Kweek aardappelen in zakken

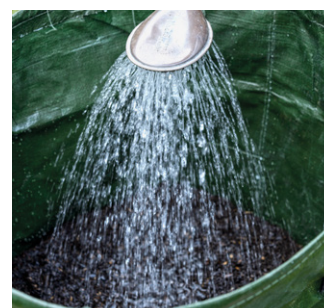
Als je in je moestuin te weinig ruimte hebt, kweek dan piepers in zakken. Dat kan in speciale zakken, maar gerecyclede zakken zijn ook goed, mits ze groot genoeg zijn. Zet ze in de volle zon, vul ze naarmate de uitlopers groeien tot helemaal bovenin en blijf water geven.

1 Vul de zak tot een derde met een voedingsrijke mix van aarde en verteerde stalmest of turfvrrije potgrond.

2 Zet er maximaal drie poot-aardappelen van een vroege variëteit of één hoofdteeltaardappel op, met de uitlopers naar boven.

3 Bedek met 10 cm potgrond en geef ruim water. Als uitlopers verschijnen, bedek ze dan weer. Herhaal naarmate de uitlopers groeien.

Breng mulch aan voor je zaait

Bewerk zaaibedden in de moestuin voor door een laag compost over het oppervlak te harken. De donkere kleur van de compost helpt de warmte van de zon vast te houden en het organisch

materiaal absorbeert vocht, voegt voedingsstoffen toe en belucht de bovenlaag van de bodem. Al deze dingen samen bevorderen het ontkiemen en geven zaailingen een prima start.

Je kunt dit ook doen op plekken waar je jonge planten wilt uitplanten die je in bakken of modules hebt gezaaid en opgekweekt. Als je de mulch na een regenbui aanbrengt, houdt hij meer vocht vast.

Checklist

- ☐ Zaai wortelen, sla, radijs, rucola en spinazie.
- ☐ Repareer gaten in fruitnetten zodat vogels er niet doorheen kunnen komen.
- ☐ Controleer kruisbes- en aalbessenstruiken op larven van de bladwesp en pluk ze eraf.
- ☐ Schoffel regelmatig nu het onkruid nog klein en makkelijk te verwijderen is, en voordat het zich kan vermeerderen.
- ☐ Bescherm jonge aardappelscheuten met vliesdoek.

Diepe potten zijn ideaal voor erwten en houden muizen op afstand.

Zaai erwten in grote bakken

Erwten in grote potten met turfvrrije potgrond kunnen een flinke oogst opleveren. Potten zijn ook handig als je bodem nu te koud en nat is – je kunt potten en potgrond binnen opwarmen om met meer succes te zaaien.

Erwten hebben veel voedingsstoffen en water nodig, dus diepe potten zijn het beste. Zaai de zaden 5 cm uit elkaar en bedek ze met 1-2 cm potgrond. Duw wat stokken in de grond waar de planten tegenop kunnen klimmen. Geef regelmatig water.

Een combinatie als deze geeft meteen kleur terwijl de rest van de tuin op gang komt.

Schaduwplanten in een pot

Zet dit voorjaar een weelderige pot met bloeiende en bladplanten in een schaduwhoekje van het terras. Deze mix van bontbladige *Hosta* 'Barbara Ann', laag groeiende paarse *Ajuga reptans* 'Braunherz' en de roze en witte bloemen van *Lamprocapnos spectabilis* is een aantrekkelijk geheel, maar je kunt eenzelfde effect bereiken met een willekeurige andere combinatie van vaste schaduwplanten.

De planten hebben veel water nodig zodat de voeding de wortels bereikt en de planten er goed blijven uitzien. Check de vochtigheid van de potgrond met je vingers en ga er niet van uit dat regen genoeg is, want die komt zelden tot onder het blad.

Seizoensplanten die dicht op elkaar in potten staan, kunnen niet jaar na jaar groeien, doordat de wortels zo weinig ruimte hebben. Als je er ook volgend jaar plezier van wilt hebben, gebruik dan een veel grotere pot of plant ze afzonderlijk uit in de border. Zet ze na de lente op een schaduwrijke plek in de tuin en je kunt er jaren van genieten.

STAP VOOR STAP Een lentepot maken met schaduwplanten

1 Vul een pot met turfrijke potgrond en voedingsrijke potgrond in een verhouding van 2:1. Druk niet aan, want de grond zakt in als de planten worden toegevoegd.

2 Voeg plantenmest met vertraagde afgifte toe (volg de aanwijzingen op de verpakking). Meng die met je handen goed door de potgrond.

3 Vul een bak met water en laat de planten daar in hun potten een nachtje in staan. Tik de planten uit hun pot, trek de wortels wat uit elkaar en zet ze in de pot.

4 Druk de aarde rond elke plant aan, zodat ze even diep staan als in hun eigen pot en vul gaten op met extra potgrond. Geef water tot de potgrond vochtig is.

Wied onkruid tussen tegels

Haal onkruid weg tussen bakstenen of tegels. Verwijder voorzichtig zoveel mogelijk van de wortels om te voorkomen dat het onkruid terugkomt. Het meeste onkruid dat in spleten tussen de bestrating groeit, is meegevoerd door de wind.

Veeg rommel regelmatig op en wied onkruid in de buurt, want daar zou de oorzaak van het probleem wel eens kunnen liggen. Vul grotere gaten op met een droog mengsel van zand en cement. Dat droogt op en belet dat er nog meer zaadjes ontkiemen.

Verwijder onkruid van paden met een handschoffel.

Begiet het gazon nadat je er mestkorrels op gestrooid hebt, zodat die in de grond zakken en de wortels bereiken.

Bemest het gazon

Geef water nadat je biologische gazonmestkorrels over het gras hebt gestrooid. Vergeet dit niet, want de mest moet vloeibaar zijn om door de wortels te worden

opgenomen. Strooi korrels niet op nat gras, want dan verbrandt het.

Idealerweise breng je gazonmest aan op droog gras voordat het gaat regenen. Als er geen of

weinig regen verwacht wordt, moet je water geven, omdat de mest anders geen effect heeft. Herhaal dit gedurende de zomer om de paar maanden.

STAP VOOR STAP Plant oeverplanten

Zet wat waterplanten in de vijver nu het water opwarmt. Je kunt het beste wachten met het beplanten van een vijver tot de planten goed groeien, want water is een maand later opgewarmd dan grond.

Grond voor waterplanten bestaat vooral uit leem. Zorg ervoor dat die grond goed nat is gemaakt voor je hem in het water doet, zodat er niets wegdrijft.

1 Verpot de plant naar een grotere draadmand. Voeg potgrond voor waterplanten toe. Bekleed de mand als de gaten te groot zijn met afbreekbaar net.

2 Laat ruimte over voor een laag steentjes die de potgrond neerdrücken en voorkomen dat vissen in de potgrond op zoek gaan naar larven.

3 Laat de mand zakken op een richel aan de rand van de vijver of maak zelf een richel aan de rand met een stapel bakstenen op de juiste diepte.

STAP VOOR STAP Plant zuurminnende heesters

1

2

3

4

Kweek zuurminnende planten in potten als je bodem een pH-waarde heeft van 6 of hoger. Zet de planten in een mix van zure, leemhoudende potgrond, en maak de structuur wat lichter door er wat organische compost doorheen te mengen. Geef de hele zomer vloeibare mest, zodat het blad groen blijft.

1 Leg je hand plat op de potgrond om de plant stabiel te houden, draai de hele plant voorzichtig om en til de pot van de wortels af.

2 Zet de plant in de pot met potgrond en druk goed aan, maar zorg dat de voet van de stam nog blootligt. Strooi langzaamwerkende mestkorrels voor zuurminnende planten rond de plant.

3 Breng een dikke mulch van steentjes aan om de potgrond vochtig te houden. Zorg dat de steentjes de stam niet raken.

4 Geef ruim water met een gieter. Gebruik regenwater als het water erg hard is waar je woont. Gebruik liever geen kraanwater voor zuurminnende planten, dan blijven ze gezonder.

FOTO'S: SARAH CUTTLE

Laat jonge planten rustig wennen aan de omstandigheden buiten.

Hard jonge planten af

Jonge planten die je in de kas hebt opgekweekt, kun je deze maand afharderen. Wanneer precies, hangt af van de grootte van de plant en het weer, maar meestal is het zes weken na het zaaien, als de planten zijn verspeend, goed groeien en een goed wortelstelsel hebben. Wind kan jonge planten beschadigen, dus zorg voor beschutting – bijvoorbeeld een koude kas met glazen klep. De jonge planten zijn kwetsbaar en het duurt twee tot drie weken voor je ze helemaal kunt blootstellen aan de buitenlucht. Als de temperatuur erg daalt, zet ze dan 's nachts weer in de kas.

Checklist

- ☐ Bescherm zaailingen, als je ze voor de eerste keer buiten zet, met vliesdoek tegen windschade.
- ☐ Plant aardappelen halverwege de maand uit.
- ☐ Graaf vast onkruid uit als het nog klein is en mulch onkruidvrije stukken.
- ☐ Geef fruitbomen mestkorrels.
- ☐ Zaai binnen courgettes, komkommers en suikermais voor.

Recycle grasmaaisel

Gebruik grasmaaisel om de composthoop snel op te warmen. Meng het met ander materiaal (zoals snoeisel en karton) als je het op de hoop gooit, anders wordt het een drassige, stinkende laag die de luchtcirculatie belemmert. Deze mix van zacht, groen materiaal heeft razendsnel effect.

De hoop warmt op doordat de bacteriën aan het werk gaan en breekt sneller af. Voeg meer gras toe als de hoop afkoelt, maar te veel gras is niet goed. De composthoop moet voor een kwart tot de helft bestaan uit groen materiaal zoals dit. Dunne laagjes maaisel kun je ook gebruiken als mulch rond groenten om vocht vast te houden.

Voeg geleidelijk grasmaaisel toe aan de hoop, samen met ander materiaal.

Plaats de kast op een beschutte plek of met de opening naar het noorden om te veel zonlicht te vermijden.

Hang vogelhuisjes op

Hang een vogelhuisje op om vogels te lokken die later in het seizoen nestelen, zoals de huiszwaluw. Plaats de nestkast op een beschutte plek waar zich geen

roofdieren kunnen verschuilen en buiten direct zonlicht.

Sommige vogels maken het liefst een nest onder de dakrand, maar voor de meeste maakt de hoogte

niet veel uit. Mezen en boomkruipers vinden de bescherming die een kleine ingang biedt fijn, maar merels en roodborsten nestelen in een kast met een open voorkant.

SNELLE OPLOSSINGEN

Dit is een goede tijd om een groenblijvende haag te planten. De wortels groeien nu snel en de planten hebben de rest van het groeiseizoen om aan te slaan. Strooi in elk plantgat wat lavameel en geef meteen na het planten flink water en een mulchlaag. Geef vervolgens water bij droogte.

Zet de koude kas open

Zet het deksel van de koude kas overdag open om jonge planten af te harden en de luchtcirculatie rond bakken met zaailingen en potten met stekken te verbeteren. Als je de koude kas nu ventileert, is de kans ook kleiner dat zachte uitlopers

schimmelziekte krijgen. Zet de kas 's nachts een klein beetje open, tenzij er vorst wordt verwacht.

Stel de jonge planten geleidelijk steeds meer bloot aan de buitenlucht, tot ze sterk genoeg zijn om ze volgende maand uit te planten.

Open het deksel van de koude kas geleidelijk steeds meer tot in de lente.

Volgende maand

- ☐ Plant perkgoed en exotische planten uit voor de zomer.
- ☐ Geef in de vollegrond gezaaide eenjarige groei ruimte door ze uit te dunnen.
- ☐ Bind *Lathyrus* aan zijn steun.
- ☐ Bescherm wortelen met insectengaas tegen de wortelvlieg.

Klantenservice

Wil je abonnee worden of heb je vragen over je abonnement? Op onze website vind je antwoord op de meeste vragen.

[www.gardenersworldmagazine.nl/
contact](http://www.gardenersworldmagazine.nl/contact)

Wist je dat je tegenwoordig eenvoudig zelf je adres kan wijzigen? Ga naar www.gardenersworldmagazine.nl/adreswijzigen om je nieuwe adres door te geven. Het nieuwe adres wordt vervolgens automatisch in ons systeem gewijzigd.

Telefoon

We zijn er maandag tot en met vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur om je vragen te beantwoorden.
+31 (0)24-2027 827

E-mail

Stel je vraag per e-mail aan een van onze service medewerkers.
[klantenservice@
gardenersworldmagazine.nl](mailto:klantenservice@gardenersworldmagazine.nl)

ABONNEMENTSINFORMATIE Gardeners' World kost € 6,99 per nummer. De abonnementsprijs is in Nederland € 72,50 en in België € 75,50 (12 nummers). Deze prijs geldt bij betaling per automatische incasso. Voor betaling via een (digitale) factuur geldt een toeslag van € 2,50. Je kunt eenvoudig een machtiging afgeven via www.magazineshop.nl/machtigen. Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij anders vermeld. Het opzeggen van een abonnement kan eenvoudig telefonisch via +31 (0)24-2027827 of per mail via klantenservice@gardenersworldmagazine.nl.

BBC

Gardeners' World

Gardeners' World is een uitgave van F&L Media B.V.

in licentie van BBC Studios

Hoofdredacteur Anne Wiegers

Redactie Iona van den Dries,
Jos Heijmans en Helga Kluiters

Met medewerking van Berthe Bogers, Milly Born,
Julie Deman & Michiel Dewey (De Verwildering),
Jaap Molenaar (De Bijenstichting), Stichting NL Bloeit!
en redactie Gardeners' World UK

Art Direction Nick Groenewold

Vormgeving Mylène Nales, Tom Gerrits,
Lisanne Cobussen, Susan Gerbrands-Derksen,
Ferry Dorrestein en Ellen Willemsen

Sales Gavin Woesthoff +31 (0)6 20509854
gwoesthoff@fnl.nl

Marketing Anouk Tolboom +31 (0)24 2404595
atolboom@fnl.nl

Drukkerij Senefelder Misset Doetinchem B.V.

Vragen aan de redactie
Heb jij opmerkingen, suggesties of vragen aan
de redactie? redactie@gardenersworldmagazine.nl

Nieuwsredactie / Pers
redactie@gardenersworldmagazine.nl of het
onderstaande adres o.v.v. redactie Gardeners' World
Jonkerbosplein 52, 6534 AB Nijmegen

F&L Media

COPYRIGHT Alle rechten van dit materiaal behoren toe aan Immediate Media Co. Limited en mogen niet worden herdrukt of hergebruikt, in welke vorm dan ook, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming. Het auteursrecht op deze uitgave en op daarin verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Het verlenen van toestemming tot publicatie in de gedrukte uitgave houdt in dat de auteur de uitgever, met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk machtigt de bij of krachtens de auteurswet door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren te innen en dat de auteur alle rechten overdraagt aan de uitgever, tenzij anders bepaald. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vernieuwvuldigd of gekopieerd zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden die in deze uitgave zouden kunnen voorkomen.

BBC Gardeners' World magazine is published by F&L Media B.V. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners' World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corporation. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

Gardeners' World
Managing Director - Catriona Bolger
Head of Content - Kevin Smith

Immediate Media Co Ltd
Chairman - Martin Weiss
CEO - Tom Bureau
Director of International Licensing and
Syndication - Tim Hudson
International Partners Manager -
Molly Hope-Seton

BBC Studios, UK Publishing
Chair, Editorial Review Boards: Nicholas Brett
Managing Director, Consumer Products and
Licensing - Stephen Davies
Director, Magazines and Consumer Products -
Mandy Thwaites
Compliance Manager - Cameron McEwan
UK.publishing@bbc.com
www.bbci.com

Dit kun je deze maand allemaal zaaien en planten voor een heerlijke oogst.

Binnen zaaien **Buiten planten/zaaien** **Oogsten**

De beste keuzes voor april						jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
	Artisjokken Rijk aan prebiotische vezels, die goede darmbacteriën stimuleren en de spijsvertering verbeteren.																
Tips Verwijder in de eerste zomer de beginnende bloemknoppen, zodat deze vaste plant zich goed kan vestigen. Zaai ↓ 1,5 cm diep Afstand ↔ 75 cm uit elkaar ↗ 90 cm tussen rijen																	
	Asperges Bevatten rutine, een plantaardig bestanddeel dat de bloedsomloop bevordert en het gebruik van vitamine C door het lichaam ondersteunt.																
Tips Plant de kronen in een geul en houd ze onkruidvrij. Oogst de eerste twee jaar niet; wacht totdat de planten zijn gevestigd. Plant ↓ 20 cm diep Afstand ↔ 30 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen																	
	Borlottibonen Bonen bevatten veel voedingsstoffen en zijn een goede bron van plantaardig eiwit en ontstekingsremmende polyfenolen.																
Tips Breng een dikke laag mulch aan rond de planten om vocht in de grond vast te houden en onkruid te onderdrukken. Zaai ↓ 5 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen																	
	Komkommers Verfrissend en calorie-arm. Eet ze met schil om de maximale hoeveelheid voedingsstoffen binnen te krijgen.																
Tips Kweek langs steunen en knip de scheuttoppen af als ze de bovenkant van de steun bereiken. Geef ze goed water. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 45 cm uit elkaar ↗ 60 cm tussen rijen																	
	Meloenen Meloenen bestaan voor 90 procent uit water en zijn rijk aan mineralen zoals kalium, natrium en magnesium.																
Tips Kweek ze in een kas of koude bak, maar je kunt ze ook buiten kweken op een warme, beschutte, zonnige plaats. Goed water geven. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 60 cm uit elkaar ↗ 1 m tussen rijen																	
	Pompoenen Rijk aan bètacaroteen, dat we in de darmen omzetten in vitamine A. Helpt de huid gezond te houden en ondersteunt de immuunfunctie.																
Tips Binnen of in de kas voorzaaien en na de laatste vorst uitplanten. Verrijk de aarde met veel compost. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 90 cm uit elkaar ↗ 90 cm tussen rijen																	
	Sla Grote, losbladige soorten leveren meer voedingsstoffen (waaronder vitamine C, ijzer en foliumzuur) dan soorten met een dichte krop.																
Tips Zaai om de paar weken kleine partijen en bescherm tegen slakken. In de zomer regelmatig water geven om doorschieten te voorkomen. Zaai ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 35 cm uit elkaar ↗ 40 cm tussen rijen																	
	Suikermais De kolven bevatten koolhydraten en vezels, plus luteïne en zeaxanthine dat het gezichtsvermogen ondersteunt.																
Tips Voorzaaien en in mei of juni uitplanten op een warme, zonnige plek. Zet in blokken in plaats van rijen om windbestuiving te bevorderen. Zaai ↓ 4 cm diep Afstand ↔ 45 cm uit elkaar, in een blok																	
	Uien Uien bevatten niet alleen gezonde vezels voor de darmen, maar ook beschermen-de plantaardige bestanddelen, waarbij rode variëteiten de witte overtreffen.																
Tips Uien houden niet van concurrentie, dus houd ze onkruidvrij, vooral in de eerste maanden na het planten. Plant ↓ 5 cm diep, puntjes net zichtbaar Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen																	
	Waterkers Boordevol huidvriendelijke antioxidanten, waaronder vitamine C, E en bètacaroteen, evenals celbeschermende stoffen.																
Tips Kweek in een pot en zet in een bak met water, ververs het water regelmatig. Oogst de scheuten regelmatig. Zaai ↓ Op vochtige aarde (onbedekt) Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 20 cm tussen rijen																	

Volgende maand

Het meinummer ligt vanaf 23 april in de winkel.

EXCLUSIEF VOOR LEZERS

Bezoek de tuinen van Paleis Het Loo, Bloemenpark Appeltern, Kasteeltuinen Arcen en De Vijvertuinen van Ada Hofman met korting!

Frances houdt planten langer in bloei met de 'Chelsea chop'.

Kweek eetbare bloemen. Mooi in de tuin en lekker op tafel!

Alan laat zien hoe je een diervriendelijke tuin maakt.

FOTO'S: JASON INGRAM; SARAH CUTTLE

Onkruid bestrijden

Monty gaat ongewenste planten biologisch te lijf.

6,99

Bestel het volgende nummer vóór 8 april met **GRATIS VERZENDING**
Ga naar gardenersworldmagazine.nl/voorverkoop

Mis geen nummer meer!

Neem nu een abonnement en krijg voortaan elke uitgave van Gardener's World automatisch in je brievenbus.

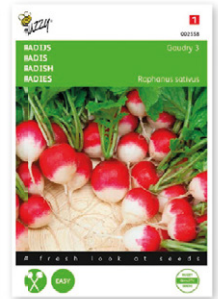
Ga naar www.gardenersworldmagazine.nl/abo
of bel gratis naar **+31 (0)24 2027 827**

Gardeners' World magazine

Radijs, wortel, sla en nog veel meer.

Kijk wat je nu kunt zaaien op www.DeZaden.nl

DEZADEN

www.dezaden.nl [f](#) [t](#) [i](#)

Dé Oer Hollandse schutting

Wilgen zijn een oer-Hollands product. De wilg is een iconische boom. Wilgentenen schuttingen hebben een natuurlijke uitstraling. Ze zijn een sieraad voor uw tuin.

- › Duurzaam
- › Ervaar het Ambacht
- › Oer Hollandse uitstraling
- › In Nederland geproduceerd
- › Ambachtelijk en natuurlijk product
- › Zelf plaatsen of door Van Aalsburg
- › Voor hoveniers en architecten

Vraag de brochure aan op oerhollandseschutting.nl

0418 581 229

info@vanaalsburg.com

Laatste plaatsen!

5 dagen
665,-*
halfpension

Wil jij Monty live meemaken?

**Dat kan! Ga mee op een fantastische tuinreis naar
het Gardeners' World Live Event in Groot-Brittannië!**

ONTDEK HET PARADIJS VOOR TUINLIEFHEBBERS

De tuinreis Worcestershire & Gardeners' World Live Event is er één van uitersten. Hierbij mag een bezoek aan Witley Court Gardens absoluut niet ontbreken. Deze English Heritage-tuin zal u betoveren met zijn weelderige en historische pracht.

PROGRAMMA

Dag 1 Long Barn Gardens

Dag 2 Gardeners' World Live Event

Dag 3 Arley Arboretum & Gardens – Stone House
Cottage Nursery

Dag 4 Witley Court Gardens – White Cottage Garden

Dag 5 Riverhill Himalayan Gardens

INBEGREPEN

- 4 overnachtingen in driesterrenhotel Holiday Inn Express in Redditch
- overtocht naar Engeland per Eurotunnel (trein) op heen- en terugreis
- 4 maal koud en warm ontbijtbuffet
- 4 maal 3-gangendiner in buffetvorm
- begeleiding door deskundige chauffeur
- reis per luxe Comfort Class touringcar met minibar, toilet en airconditioning

NIET INBEGREPEN

- eenpersoonsskamertoeslag à € 220,- (per persoon)
- tuinentrees inclusief toegangsticket Gardeners' World Live Event à € 110,- (per persoon)
- administratiekosten à € 20,- (per boeking)
- bijdrage calamiteitenfonds à € 2,50 (per boeking)
- bijdrage SGR à € 5,- (per persoon)

* Exclusief € 5,- SGR bijdrage (p.p.), € 2,50 Calamiteitenfonds (per boeking) en € 20,- administratiekosten (per boeking)

KUPERS TUINREIZEN

Ga voor meer informatie en boeken naar
www.kuperstuinreizen.nl/gardenersworld